

Ledamöter

Ulf Winberg (M), Ordförande
Owe Fröjd (Båp), 1:e vice ordförande
Gunilla Gustavsson (S), 2:e vice ordförande
Carina Lund (M)
Bo Johnson (M)
Liselotte Grahn Elg (M)
Rasmus Kraftelid (M)
Carl-Johan Torstenson (M)
Nils-Åke Mårheden (M)
Anna Wiberg (M)
Björn Hedö (M)
Tommy Rosenkvist (M)
Göran Eriksson (C)
Leif Zetterberg (C)
Sara Ahlström (C)
Gunilla Alm (L)
Anders Cyrillus (L)
Christian Nordberg (MP)
Marie Nordberg (MP)
Fred Rydberg (KD)
Agneta Hägglund (S)
Werner Schubert (S)
Lars-Göran Bromander (S)
Helene Cranser (S)
Fredrik Anderstedt (S)
Nina Manninen (S)
Kurt Hedman (S)
Akasya Randhav (S)
Sven Erkert (S)
Eva Staake (S)
Sven-Olov Dväring (S)
Hillevi Anderstedt (S)
Marcus Carson (S)
Inger Wallin (S)
Michael Rubbestad (SD)
Bengt Björkman (SD)
Kristian Leinonen (SD)
Linnea Bjuhr (SD)
Robert Kohlström (SD)
Peter Björkman (Båp)
Leif Lindqvist (V)

Ersättare

Cecilia Lidén (M)
Roger von Walden (M)
Björn Fredriksson (M)
Bertil Brifors (M)
Ralph Abrahamsson (M)
Lisbeth Bolin (C)
Mari Lindros (C)
Ingvar Nilfjord (L)
Cecilia Bergstedt (L)
Ulrika Wallin (MP)
Sabine Noresson (MP)
Helén Embretsén (KD)
Arvo Väisänen (KD)
Sixten Nylin (S)
Maria Annell (S)
Ariel Pardo (S)
Hayette Nordström (S)
Antonio Lopez (S)
Joakim Ringvall (S)
Ulla Hedman (S)
Jan Barrefors (S)
Pirjo Thonfors (-)
Linnéa Hellberg (SD)
Maria Andersson (SD)
Farid Chibout (Båp)
Sjunne Green (Båp)
Laila Sverndal (V)
Osman Yilmaz (V)

Kommunfullmäktige kallas till sammanträde

Tid Måndagen den 25 september 2017, kl. 19:00

Förmöten från kl. 18.00

Plats Övergransalen, Kommunhuset, Bålsta

Justeringsammanträde: Onsdagen den 27 september kl. 17.00, Konferensrum Glasburen

Ärenden

1. Mötets öppnande
  - Upprop
  - Val av justerare
  - Fastställande av dagordning samt prövning att kungörelse skett i laga ordning
2. Justering av protokoll: Kommunfullmäktige 2017-06-12 § 80
Dnr 2017/00407
3. Avgiftsfria trygghetslarm 2018
Dnr 2017/00546
4. Anmälan av nytt medborgarförslag: Bygg en viadukt under Kraftleden vid södra västerdalen
Förslagsställare: Julia Nilsson
Dnr 2017/00467
5. Anmälan av nytt medborgarförslag: Fri förskola för kommunanställdas barn i kommunen
Förslagsställare: Julia Nilsson
Dnr 2017/00468
6. Anmälan av ny motion: Införande av motionsregister på kommunens hemsida
Motionär: Michael Rubbestad (SD)
Dnr 2017/00413
7. Svar på medborgarförslag: 4H-gård när Stall Skörby läggs ner
Förslagsställare: Towe Aastrum
Dnr 2015/00340
8. Svar på motion: Upprustning av minigolfbanan
Motionär: Owe Fröjd (Båp)
Dnr 2017/00135
9. Svar på motion: införande av verksamhetsbesök
Motionär: Michael Rubbestad (SD)
Dnr 2017/00402
10. Svar på motion: Förändring av fullmäktiges mötesstruktur
Motionär: Michael Rubbestad (SD)
Dnr 2017/00403

Kommunfullmäktige

11. Svar på motion: Belysning på kommunens förskolor
Motionär: Michael Rubbestad (SD)
Dnr 2016/00517
12. Vattenprogram 2017
Dnr 2017/00471
13. Revidering dagvattenpolicy
Dnr 2015/00097
14. Riktlinjer och avgift för lotteritillstånd
Dnr 2017/00007
15. Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt SoL och LSS, kvartal 1 år 2017
Dnr 2017/00369
16. Sammanträdesplanering 2018
Dnr 2017/00417
17. Fastställande av valdistrikt
Dnr 2017/00388
18. Entledigande från uppdrag som ersättare i kommunfullmäktige, ersättare i valnämnden, ledamot i barn- och utbildningsnämnden och god man enligt fastighetsbildningslagen, samt fyllnadsval och begäran om ny sammanräkning
Dnr 2017/00450
19. Entledigande från uppdrag som revisor samt fyllnadsval
Dnr 2017/00508
20. Entledigande från uppdrag som ledamot i kommunfullmäktige samt begäran om ny sammanräkning
Dnr 2017/00535
21. Entledigande från uppdrag som 1:e vice ordförande i kommunstyrelsen samt fyllnadsval
Dnr 2017/00550
22. Eventuellt tillkommande ärenden: Nya medborgarförslag och motioner, interpellationer, frågor och valärenden
Dnr 75794

Ulf Winberg
Ordförande

Sara Widströmer
Sekreterare

Kommunstyrelsens kansli
Johan Utter, Kommunsekreterare
0171 525 02
johan.utter@habo.se

Ärende 1

Mötets öppnande KF

1. Upprop förrättas av sekreteraren

2. Val av justerare

Förslag till beslut:

Kommunfullmäktige utser N.N. och N.N. till justerare av dagens protokoll.

3. Fastställande av dagordning samt prövning att kungörelse skett i laga ordning

Förslag till beslut:

Kommunfullmäktige fastställer föreliggande dagordning utan ändringar samt konstaterar att kungörelse har skett i laga ordning.

Kommunstyrelsens kansli
Sara Widströmer, Kommunsekreterare
0171-525 61
sara.widstromer@habo.se

Ärende 2

Justering av protokoll: Kommunfullmäktige 2017-06-12 § 80

Förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar att § 80 i protokollet från kommunfullmäktige 2017-06-12 ska vara formulerad enligt ordförandes förslag.
2. Kommunfullmäktige beslutar att paragrafen därmed är justerad.

alternativt

1. Kommunfullmäktige beslutar att § 80 i protokollet från kommunfullmäktige 2017-06-12 ska vara formulerad enligt justerare Owe Fröjds (Båp) förslag.
2. Kommunfullmäktige beslutar att paragrafen därmed är justerad.

Sammanfattning

I samband med justering av protokollet från kommunfullmäktiges sammanträde 2017-06-12 har det uppstått oenighet kring hur § 80 avseende budgeten ska formuleras. Övriga delar av protokollet är justerat.

Två förslag till formulering föreligger; ordförande Ulf Winbergs (M) förslag och justerare Owe Fröjds (Båp) förslag (se bilagor). De delar där förslagen skiljer sig är markerade med gult.

Förvaltningen tar inte ställning i frågan.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Inte aktuellt.

Uppföljning

Inte aktuellt.

Beslutsunderlag

- Bilaga: Protokoll kommunfullmäktige 2017-06-12 § 80 – ordförande Ulf Winbergs (M) förslag
- Bilaga: Protokoll kommunfullmäktige 2017-06-12 § 80 – justerare Owe Fröjds (Båp) förslag

---

Beslut skickas till

Kommunstyrelsens kansli

Kommunfullmäktige

§ 80 Dnr 2017/00348

Budget 2018

Kommunfullmäktiges beslut

1. Kommunfullmäktige fastställer kommunalskatten för år 2018 till 21:34 kr.

2. Kommunfullmäktige fastställer kommunstyrelsens förslag till driftbudgetramar år 2018, totalt **1 090 307** tkr enligt följande

Kommunfullmäktige	1 441
Stöd till politiska partier	1 000
Valnämnd	7
Revision	1 139
Räddningstjänst	20 500
Håbo Marknads AB	5 000
Anslag för gemensamma projekt	3 200
Anslag till KS förfogande	10 000
Kommunstyrelse	155 607
Överförmyndare	1 928
Bygg- och miljönämnd	21 492
Barn- och utbildningsnämnd	562 894
Socialnämnd	58 379
Vård- och omsorgsnämnd	247 720

3. Kommunfullmäktige beslutar att respektive nämnd inom ramarna och under de förutsättningar som blir kända under hösten, gör nödvändiga preciseringar av hur respektive ram ska användas.

4. Räddningstjänstens anslag om 20 500 tkr beslutas under förutsättning att Enköpings kommun fattar ett likalydande beslut om utökning av sin andel för år 2018.

5. Kommunfullmäktige fastställer kommunstyrelsens förslag till investeringsbudget år 2018, totalt om 413 025 tkr, enligt följande

Skattefinansierade verksamheter:

Kommunstyrelse	222 904
Barn- och utbildningsnämnd	31 695
Socialnämnd	120
Vård- och omsorgsnämnd	1 230
Exploatering	65 476

Kommunfullmäktige

Taxefinansierade verksamheter:

VA-verksamhet	90 000
Avfallsverksamhet	1 600

6. Kommunfullmäktige beslutar att kommunstyrelsens investeringsbudget omprioriteras inom befintlig ram för att finansiera följande investeringar:

- Dumpersbacken iordningställs 2018: 500 tkr
- Gångbro till "Svanholmen" och informationsskylt: 300 tkr
- Rullstolsgunga: 100 tkr
- Utredning/undersökning angående Skeppet och dess framtida användning: 500 tkr

Förvaltningen får i uppdrag att till kommunstyrelsen under hösten föreslå hur omprioriteringar i investeringsbudget skall göras.

7. Kommunfullmäktige beslutar att extern medverkan prövas i etableringen av alla nya verksamhetslokaler och arenor.

8. Kommunfullmäktige beslutar att i november fastställa behov av låneutrymme för 2018 samt fastställa en reviderad budget för år 2018.

9. Kommunfullmäktige beslutar att kommunstyrelsen under år 2018 har rätt att omsätta lån, det vill säga låna upp motsvarande belopp på de lån som förfaller till betalning under år 2018 och vid omförhandling/omplacering av kommunens befintliga lån mellan olika kreditinstitutioner.

10. Kommunfullmäktige beslutar, att såsom för egen skuld ingå borgen för Håbohus AB:s låneförpliktelser upp till ett totalt högsta lånebelopp om 1 040,0 miljoner kronor, jämte därpå löpande ränta och kostnader.

11. Kommunfullmäktige beslutar att ta ut borgensavgift av Håbohus AB enligt lagstiftningen om allmännyttan.

12. Kommunfullmäktige godkänner att kommunstyrelsen beslutar om vad som anses som marknadsmässigt borgensavgift.

Sammanfattning

Håbo kommun är en kommun under stark tillväxt. Visionens mål om 25000 invånare 2030 är vi på god väg att nå i förtid, med en årlig tillväxttakt med ca 500 medborgare. Detta ställer kommunens uppdrag i en delvis ny situation. Vi behöver över tid planera för ökade insatser inom såväl skola och omsorg, som kommunal infrastruktur och samhällsplanering.

Kommunen har under senare år haft en gynnsam ekonomisk utveckling, men de utmaningar vi står inför de kommande åren kommer att kräva prioriteringar och nya sätt att arbeta för att kunna leva upp till medborgarnas förväntningar.

JUSTERARE

EXPEDIERAD

SIGNATUR

UTDRAGSBESTYRKNING

Kommunfullmäktige

Håbo kommun har under 2017 blivit medlem i Sveriges Eko kommuner. I jämförelse med andra kommuner hävdar vi oss väl i vårt miljö- och klimatarbete. Insatserna som aviseras i budgetunderlaget för energieffektivisering och säkra gång- och cykelvägar samt säkra skolvägar stärker ytterligare detta arbete.

Kommunens insatser inom äldreomsorgen är enligt jämförbara mätningar höga, här gäller det att vi kan möta de behov en allt mer åldrande befolkning i kommunen har rätt att ställa. Det gäller såväl möjligheter till ett rikt liv, som ett boende med ökad insats av service. För att tydliggöra det kommunala uppdraget är vår ambition att en äldreplan omfattande all verksamhet syftande till livskvalitet i åldrandets alla skeden ska tas fram. Planen ska utarbetas i nära dialog med de berörda, så att insatserna görs på ett väl avvägt hållbart sätt. Digitaliseringens och den nya teknikens möjligheter ska tas tillvara för att höja kvaliteten i omsorgsarbetet.

Håbo kommun är en kommun med många barn som behöver en väl utbyggd skola, med såväl kommunala som privata aktörer som arbetar för förbättrade studieresultat och en god studiemiljö.

Kommunens gymnasieskola är respekterad och uppskattad av såväl kommunens ungdomar, som ungdomar från andra kommuner. Då vi inte har yrkesinriktade hantverkslinjer är samverkan med grannkommunerna viktig för att kunna erbjuda kommunens ungdomar ett brett urval. Det ökar också företagets möjligheter att rekrytera nya medarbetare med rätt kompetens.

I vår växande kommun står vi inför behovet av en utbyggnad av såväl förskola, grundskola som gymnasium. Vi önskar för denna utveckling ett nära samarbete med externa aktörer, såväl för investeringen som för driften. Allt i syfte att skapa mångfald och förutsättningar för ekonomiska hållbara lösningar som fungerar över tid. Exempel på detta är Raoul Wallenbergstiftelsens önskan om markanvisning för ett skolbygge och Ur och Skurs intresse av etablering av en förskola är exempel på detta.

I Håbo kommun finns nära 200 föreningar inom många olika verksamheter. Föreningslivets insatser är en viktig del av samhället. Föreningarna för samman medborgarna, skapar förutsättningar för värdefull sysselsättning och bidrar till en trygg och säker livsmiljö. Flera av föreningarna har löst aktivitets- och arenabehov av egen kraft, ibland med kommunal uppbackning. För andra krävs mer omfattande kommunala insatser för att få behoven tillgodosedda. En arena för bollsport, en ny simhall och lokaler för pensionärsverksamheten står högt på investeringslistan. Vår ambition är att i dialog med berörda föreningar hitta partnerskap för att såväl effektivisera drift som finansiering av dessa behov. För att understödja den viktiga verksamhet många ideella krafter gör i kommunens föreningsliv kommer vi att under hösten presentera förslag till omarbetade föreningsbidrag och hyresregler, samtidigt som vi föreslår en uppräkningslista av föreningsbidraget.

Kommunfullmäktige

Allt i syfte att skapa bättre förutsättningar för allt ideellt arbete som görs i kommunens föreningsliv.

För att stärka arbetet med integration behöver en särskild integrationssamordnare utses, vilken kan finansieras genom de särskilda statsbidrag som kommuner får.

För kommunens hållbara utveckling är en robust VA-försörjning en förutsättning för bostadsbyggandet, och möjligheten att utveckla och etablera företag, helt avgörande. Köerna till en lägenhet i den kommunala bostadskön är idag allt för lång. Flera hyreshusprojekt är på gång, men för att tillgodose behovet av bostäder behöver fler bostadsrätter byggas liksom villor. I Skokloster behöver särskilt behovet av mindre lägenheter och lokaler för samhällsservice och fritidsaktivitet tillgodoses. Här kan det kommunala bostadsbolaget Håbo Hus göra en insats. Håbo Hus kan också tillsammans med andra fastighetsaktörer aktivt tillgodose behovet av fler bostadsrätter, vilket skulle underlätta den s.k. flyttkedjan.

För industrietablering behövs mer mark, särskilt som den tänkta utvecklingen av Logistik Bålsta drabbats av tidsförskjutningar. Kommunen behöver aktivt söka mark, för egen del eller i samverkan med andra aktörer, för att få mer mark som kan planeras för industrietablering. Här behöver ett tydligt uppdrag, ägardirektiv, preciseras till ledningen för Håbo Marknad.

Skatteprognosen för 2018 är fortsatt osäker och kommer slutligen att baseras på invånarantalet i november 2017. Från Regeringen har aviserats att i höstbudgeten kommer att anslås ytterligare statsbidrag till den kommunala verksamheten. Även om vi i grunden hellre sett generella statsbidrag så behöver vi förhålla oss till de anslag som kommer. Detta innebär att de ekonomiska förutsättningarna i budgetprocessen i dagsläget innehåller en stor grad av osäkerhet. Om vi under hösten kan förutse ökade skatteintäkter är det vår ambition att detta ska ge utrymme för en ökning av Barn och Utbildningsnämndens anslagsram, vilket då kan fastställas vid kommunfullmäktiges novembermöte när den reviderade budgeten för 2018 beslutas.

Den demografiska utvecklingen motiverar en ökning av de ekonomiska ramarna för respektive verksamheter, samtidigt som vi också för att klara de ekonomiska målen behöver ålägga alla verksamheter ett effektivitetskrav. Vår ambition med budget 2018 är oförändrad skattesats och ett beräknat överskott på 2 %.

Mot denna bakgrund föreslår vi i Håboalliansen att kommunfullmäktige anvisar ekonomiska ramar i enlighet med det underlag som ledningsgruppen presenterat, med minskning av finansnetto 5 miljoner kronor, ökning ram barn och utbildningsnämnd 3 miljoner kronor, föreningsbidrag ökning 1 miljon kronor och omkostnad Polarna 1 miljon kronor. Justeringarna är införda i ”Ekonomiska ramar budgetår 2018 och plan år 2019-2020”.

Kommunfullmäktige

Driftbudget

Förslaget till ekonomiska ramar för driftbudgeten utgår bland annat från analys av förändringar i befolkningens sammansättning, behov, förändringar i lagar och förordningar samt politiska prioriteringar. Budgeterat resultat för år 2018 uppgår till 21,8 miljoner kronor eller 1,9 procent av skattenettet. Nämndernas budgetramar har utökats med 41,0 miljoner kronor (4,0 procent) från budget år 2017. Budgeterat resultat för åren 2019 och 2020 uppgår till 27,1 miljoner kronor eller 2,3 procent av skattenettet år 2019 respektive 24,6 miljoner kronor eller 2,0 procent år 2020.

Investeringsbudget och finansiering

Investeringsbudgeten för år 2018 uppgår till 255,9 miljoner kronor för skattefinansierade verksamheter och till 91,6 miljoner kronor för taxefinansierade verksamheter. I övrigt uppgår exploateringsbudgeten till 65,5 miljoner kronor. Med föreliggande investeringsförslag uppgår upplåningsbehovet för år 2018 till 181,3 miljoner kronor.

Kommunövergripande mål

Kommunfullmäktiges inriktningsmål är fasta under mandatperioden.

Fortsatt budgetarbete

Nämnder och styrelser beslutar om mål och nyckelindikatorer, mått för grunduppdraget samt budget per verksamhet och återrapporterar till kommunfullmäktiges sammanträde i december.

Även budgetstyrprinciper och exploateringsbudget kommer att ingå till december.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelsen 2017-05-29 § 147
Tjänsteskrivelse 2017-05-22 (Håboalliansens budgetförslag)
Kommunstyrelsens arbetsutskott 2017-05-17 § 86
Justering av investeringsbudget 2018
Ekonomiska ramar budgetår 2018
Budgetförslag S+V+Båp
Budgetförslag SD

Förslag till beslut på sammanträdet 1

Carina Lund (M) presenterar Håboalliansens förslag till drift- och investeringsbudget, vilket också är kommunstyrelsens förslag till beslut. Carina Lund (M) yrkar bifall till detta förslag till beslut med en ändring som innebär att vård- och omsorgsnämndens budget tillförs 400 tkr extra för kostnadsfritt trygghetslarm. Medlen tas från finansnettot.

Agneta Hägglund (S) presenterar Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Bålstapartiets förslag till drift- och investeringsbudget och yrkar bifall till detta budgetförslag.

JUSTERARE

EXPEDIERAD

SIGNATUR

UTDRAGSBESTYRKNING

Kommunfullmäktige

Christian Nordberg (MP) yrkar bifall till Håboalliansens budgetförslag med Carina Lunds (M) förslag till ändring.

Fredrik Anderstedt (S) yrkar bifall till Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Bålstapartiets budgetförslag.

Michael Rubbestad (SD) presenterar Sverigedemokraternas förslag till driftbudget och yrkar bifall till detta förslag. Partiet presenterar inget eget förslag till investeringsbudget.

Fred Rydberg yrkar bifall till Håboalliansens budgetförslag med Carina Lunds (M) förslag till ändring.

Ajournering

På förslag från Owe Fröjd (Båp) ajourneras sammanträdet i 10 minuter för partiöverläggningar.

Förslag till beslut på sammanträdet 2

Owe Fröjd (Båp) och Agneta Hägglund (S) yrkar för Socialdemokraternas, Bålstapartiets och Vänsterpartiets räkning bifall till alliansens budget med följande ändringsyrkanden:

Driftbudget:

Ändring 1: Kommunstyrelsen

- Ingen kompensation för lönekostnadsökning.
- Besparing: KuL -951.000 kr
- Uppgradering lönesystem -300.000 kr
- Kontaktcenter -400.000 kr
- Halverat ”till förfogande”, kvarvarande 5.000.000 kr ska främst användas till volymökningar, Centrumutveckling och till att genomföra gratisresor för pensionärer.

Ändring 2: Barn- och utbildningsnämnden

- Kompensation för lönekostnadsökning, kompensat ion internhyra och Lionsquest i våra skolor + 8.574.000 kr
- Satsning på skolmat +1.500.000 kr,
- Trivselåtgärder under 2018 i skolmatsalar + 400.000 kr
- Fortsatt upprustning Restaurang Fride +200.000 kr

Ändring 3: Vård- och omsorgsnämnden

- Kompensation för lönekostnadsökning + 4.267.000 kr
- 1 tjänst på Dalängens dagverksamhet + 530.000 kr

Ändring 4: Investeringsbudget

- ”Dumpersbacken” iordningsställs 2018 +500.000 kr
- Gångbro till ”Svanholmen” och info skylt + 300.000 kr
- Rullstolsgunga + 100.000 kr

JUSTERARE

EXPEDIERAD

SIGNATUR

UTDRAGSBESTYRKNING

Kommunfullmäktige

-Utredning/undersökning angående Skeppet och dess framtida användning, hyra/köpa + 500.000 kr

Därmed återkallas det budgetförslag som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Bålstapartiet tidigare presenterat.

Carina Lund (M) yrkar åter bifall till Håboalliansens budgetförslag med ändring enligt eget tidigare yrkande.

Christian Nordberg yrkar åter bifall till Håboalliansens budgetförslag med Carina Lunds förslag till ändring.

Ajournering

Sammanträdet ajourneras för presidieöverläggningar.

Beslutsgång: Övriga beslutspunkter

Ordförande Ulf Winberg (M) frågar först om kommunstyrelsens förslag till beslut, punkt 1, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10 och 11, kan bifallas och finner att så sker.

Beslutsgång: Driftbudget

Ordförande finner därefter att två förslag till driftbudget (beslutspunkt 2 i kommunstyrelsens förslag till beslut) föreligger - Sverigedemokraternas budgetförslag och kommunstyrelsens budgetförslag. Ordförande ställer dessa mot varandra och finner att kommunstyrelsens budgetförslag bifalls.

Beslutsgång: Ändringsyrkande 1

Därefter prövar ordförande Agneta Hägglunds (S) och Owe Fröjds (Båp) ändringsyrkanden var för sig. Först frågar ordföranden om Agneta Hägglunds (S) och Owe Fröjds (Båp) yrkande avseende Kommunstyrelsens driftbudget bifalls eller avslås och finner att det avslås.

Omröstning begärs.

Omröstningsresultat: Ändringsyrkande 1

Följande omröstningsordning föreslås och godkänns: Ja-röst för bifall till Agneta Hägglunds (S) och Owe Fröjds (Båp) yrkande, Nej-röst för avslag till detta yrkande.

Ja-röst lämnas av: Agneta Hägglund (S), Maria Annell (S), Gunilla Gustavsson (S), Lars-Göran Bromander (S), Helene Cranser (S), Fredrik Anderstedt (S), Nina Manninen (S), Kurt Hedman (S), Akasya Randhav (S), Sven Erkert (S), Eva Staake (S), Sven-Olov Dväring (S), Hillevi Anderstedt (S), Marcus Carson (S), Inger Wallin (S), Owe Fröjd (Båp), Peter Björkman (Båp), Osman Yilmaz (V)

Nej-röst lämnas av: Carina Lund (M), Bo Johnsson (M), Ulf Winberg (M), Liselotte Grahn Elg (M), Rasmus Kraftelid (M), Carl-Johan Torstensson

JUSTERARE

EXPEDIERAD

SIGNATUR

UTDRAGSBESTYRKNING

Kommunfullmäktige

(M), Nils-Åke Mårheden (M), Anna Wiberg (M), Björn Fredriksson (M), Tommy Rosenkvist (M), Göran Eriksson (C), Leif Zetterberg (C), Lisbeth Bolin (C), Gunilla Alm (L), Anders Cyrillus (L), Christian Nordberg (MP), Marie Nordberg (MP), Fred Rydberg (KD), Pirjo Thonfors (-)

Michael Rubbestad (SD), Bengt Björkman (SD), Kristian Leinonen (SD), Linnea Hellberg (SD) avstår.

Med 18 ja-röster och 19 nej-röster, samt fyra som avstår, avslår kommunfullmäktige Agneta Hägglunds (S) och Owe Fröjds (Båp) yrkande.

Beslutsgång: Ändringsyrkande 2

Ordförande Ulf Winberg (M) frågar därefter om Agneta Hägglunds (S) och Owe Fröjds (Båp) yrkande avseende Barn- och utbildningsnämndens driftbudget bifalls eller avslås och finner att det avslås.

Omröstning begärs.

Omröstningsresultat: Ändringsyrkande 2

Följande omröstningsordning föreslås och godkänns: Ja-röst för bifall till Agneta Hägglunds (S) och Owe Fröjds (Båp) yrkande, Nej-röst för avslag till detta yrkande.

Ja-röst lämnas av: Agneta Hägglund (S), Maria Annell (S), Gunilla Gustavsson (S), Lars-Göran Bromander (S), Helene Cranser (S), Fredrik Anderstedt (S), Nina Manninen (S), Kurt Hedman (S), Akasya Randhav (S), Sven Erkert (S), Eva Staake (S), Sven-Olov Dväring (S), Hillevi Anderstedt (S), Marcus Carson (S), Inger Wallin (S), Owe Fröjd (Båp), Peter Björkman (Båp), Osman Yilmaz (V)

Nej-röst lämnas av: Carina Lund (M), Bo Johnsson (M), Ulf Winberg (M), Liselotte Grahn Elg (M), Rasmus Kraftelid (M), Carl-Johan Torstensson (M), Nils-Åke Mårheden (M), Anna Wiberg (M), Björn Fredriksson (M), Tommy Rosenkvist (M), Göran Eriksson (C), Leif Zetterberg (C), Lisbeth Bolin (C), Gunilla Alm (L), Anders Cyrillus (L), Christian Nordberg (MP), Marie Nordberg (MP), Fred Rydberg (KD), Pirjo Thonfors (-)

Michael Rubbestad (SD), Bengt Björkman (SD), Kristian Leinonen (SD), Linnea Hellberg (SD) avstår.

Med 18 ja-röster och 19 nej-röster, samt fyra som avstår, avslår kommunfullmäktige Agneta Hägglunds (S) och Owe Fröjds (Båp) yrkande.

Beslutsgång: Ändringsyrkande 3

Ordförande Ulf Winberg (M) frågar om kommunfullmäktige bifaller eller avslår Owe Fröjds (Båp) och Agneta Hägglunds (S) yrkande avseende vård- och omsorgsnämndens driftbudget och finner att det avslås.

Omröstning begärs.

Omröstningsresultat: Ändringsyrkande 3

Följande omröstningsordning föreslås och godkänns: Ja-röst för bifall till Agneta Hägglunds (S) och Owe Fröjds (Båp) yrkande, Nej-röst för avslag till detta yrkande.

Ja-röst lämnas av: Agneta Hägglund (S), Maria Annell (S), Gunilla Gustavsson (S), Lars-Göran Bromander (S), Helene Cranser (S), Fredrik Anderstedt (S), Nina Manninen (S), Kurt Hedman (S), Akasya Randhav (S), Sven Erkert (S), Eva Staake (S), Sven-Olov Dväring (S), Hillevi Anderstedt (S), Marcus Carson (S), Inger Wallin (S), Owe Fröjd (Båp), Peter Björkman (Båp), Osman Yilmaz (V)

Nej-röst lämnas av: Carina Lund (M), Bo Johnsson (M), Ulf Winberg (M), Liselotte Grahn Elg (M), Rasmus Kraftelid (M), Carl-Johan Torstensson (M), Nils-Åke Mårheden (M), Anna Wiberg (M), Björn Fredriksson (M), Tommy Rosenkvist (M), Göran Eriksson (C), Leif Zetterberg (C), Lisbeth Bolin (C), Gunilla Alm (L), Anders Cyrillus (L), Christian Nordberg (MP), Marie Nordberg (MP), Fred Rydberg (KD), Pirjo Thonfors (-)

Michael Rubbestad (SD), Bengt Björkman (SD), Kristian Leinonen (SD), Linnea Hellberg (SD) avstår.

Med 18 ja-röster och 19 nej-röster, samt fyra som avstår, avslår kommunfullmäktige Agneta Hägglunds (S) och Owe Fröjds (Båp) yrkande.

Beslutsgång: Investeringsbudget

Avslutningsvis prövas investeringsbudgeten (besluts punkt 5 i kommunstyrelsens förslag till beslut). Ordförande Ulf Winberg (M) finner att det finns två förslag till beslut – kommunstyrelsens förslag till investeringsbudget och kommunstyrelsens förslag till investeringsbudget med Agneta Hägglunds (S) och Owe Fröjds (Båp) förslag till ändringar. Ordförande ställer dessa mot varandra och finner att kommunfullmäktige bifallit kommunstyrelsens förslag till investeringsbudget.

Omröstning begärs.

Omröstningsresultat: Investeringsbudget

Följande omröstningsordning föreslås och godkänns: Ja-röst för bifall till kommunstyrelsens förslag till investeringsbudget, nej-röst för bifall till kommunstyrelsens förslag till investeringsbudget med Agneta Hägglunds (S) och Owe Fröjds (Båp) föreslagna ändringar.

Ja-röst lämnas av: Carina Lund (M), Bo Johnsson (M), Ulf Winberg (M), Liselotte Grahn Elg (M), Rasmus Kraftelid (M), Carl-Johan Torstensson (M), Nils-Åke Mårheden (M), Anna Wiberg (M), Björn Fredriksson (M),

Kommunfullmäktige

Tommy Rosenkvist (M), Göran Eriksson (C), Leif Zetterberg (C), Lisbeth Bolin (C), Gunilla Alm (L), Anders Cyrillus (L), Christian Nordberg (MP), Marie Nordberg (MP), Fred Rydberg (KD), Pirjo Thonfors (-)

Nej-röst lämnas av: Agneta Hägglund (S), Maria Annell (S), Gunilla Gustavsson (S), Lars-Göran Bromander (S), Helene Cranser (S), Fredrik Anderstedt (S), Nina Manninen (S), Kurt Hedman (S), Akasya Randhav (S), Sven Erkert (S), Eva Staake (S), Sven-Olov Dväring (S), Hillevi Anderstedt (S), Marcus Carson (S), Inger Wallin (S), Michael Rubbestad (SD), Bengt Björkman (SD), Kristian Leinonen (SD), Linnea Hellberg (SD), Owe Fröjd (Båp), Peter Björkman (Båp), Osman Yilmaz (V)

Med 19 ja-röster och 22 nej-röster bifaller kommunfullmäktige Agneta Hägglunds (S) och Owe Fröjds (Båp) yrkande.

Reservation

Michael Rubbestad (SD) reserverar sig mot beslutet avseende driftbudget till förmån för eget budgetförslag.

Beslutet skickas till:

Samtliga förvaltningar och nämnder
Håbo Marknads AB
Håbohus AB
Räddningstjänsten
Revisorerna

Kommunfullmäktige

§ 80 Dnr 2017/00348

Budget 2018

Kommunfullmäktiges beslut

1. Kommunfullmäktige fastställer kommunalskatten för år 2018 till 21:34 kr.

2. Kommunfullmäktige fastställer kommunstyrelsens förslag till driftbudgetramar år 2018, totalt **1 090 707** tkr enligt följande

Kommunfullmäktige	1 441
Stöd till politiska partier	1 000
Valnämnd	7
Revision	1 139
Räddningstjänst	20 500
Håbo Marknads AB	5 000
Anslag för gemensamma projekt	3 200
Anslag till KS förfogande	10 000
Kommunstyrelse	155 607
Överförmyndare	1 928
Bygg- och miljönämnd	21 492
Barn- och utbildningsnämnd	562 894
Socialnämnd	58 379
Vård- och omsorgsnämnd	248 120

3. Kommunfullmäktige beslutar att respektive nämnd inom ramarna och under de förutsättningar som blir kända under hösten, gör nödvändiga preciserings av hur respektive ram ska användas.

4. Räddningstjänstens anslag om 20 500 tkr beslutas under förutsättning att Enköpings kommun fattar ett likalydande beslut om utökning av sin andel för år 2018.

5. Kommunfullmäktige fastställer kommunstyrelsens förslag till investeringsbudget år 2018, totalt om 413 025 tkr, enligt följande

Skattefinansierade verksamheter:

Kommunstyrelse	222 904
Barn- och utbildningsnämnd	31 695
Socialnämnd	120
Vård- och omsorgsnämnd	1 230
Exploatering	65 476

Kommunfullmäktige

Taxefinansierade verksamheter:

VA-verksamhet	90 000
Avfallsverksamhet	1 600

6. Kommunfullmäktige beslutar att kommunstyrelsens investeringsbudget omprioriteras inom befintlig ram för att finansiera följande investeringar:

- Dumpersbacken iordningställs 2018: 500 tkr
- Gångbro till "Svanholmen" och informationsskylt: 300 tkr
- Rullstolsgunga: 100 tkr
- Utredning/undersökning angående Skeppet och dess framtida användning: 500 tkr

Förvaltningen får i uppdrag att till kommunstyrelsen under hösten föreslå hur omprioriteringar i investeringsbudget skall göras.

7. Kommunfullmäktige beslutar att extern medverkan prövas i etableringen av alla nya verksamhetslokaler och arenor.

8. Kommunfullmäktige beslutar att i november fastställa behov av låneutrymme för 2018 samt fastställa en reviderad budget för år 2018.

9. Kommunfullmäktige beslutar att kommunstyrelsen under år 2018 har rätt att omsätta lån, det vill säga låna upp motsvarande belopp på de lån som förfaller till betalning under år 2018 och vid omförhandling/omplacering av kommunens befintliga lån mellan olika kreditinstitutioner.

10. Kommunfullmäktige beslutar, att såsom för egen skuld ingå borgen för Håbohus AB:s låneförpliktelser upp till ett totalt högsta lånebelopp om 1 040,0 miljoner kronor, jämte därpå löpande ränta och kostnader.

11. Kommunfullmäktige beslutar att ta ut borgensavgift av Håbohus AB enligt lagstiftningen om allmännyttan.

12. Kommunfullmäktige godkänner att kommunstyrelsen beslutar om vad som anses som marknadsmässigt borgensavgift.

Sammanfattning

Håbo kommun är en kommun under stark tillväxt. Visionens mål om 25000 invånare 2030 är vi på god väg att nå i förtid, med en årlig tillväxttakt med ca 500 medborgare. Detta ställer kommunens uppdrag i en delvis ny situation. Vi behöver över tid planera för ökade insatser inom såväl skola och omsorg, som kommunal infrastruktur och samhällsplanering.

Kommunen har under senare år haft en gynnsam ekonomisk utveckling, men de utmaningar vi står inför de kommande åren kommer att kräva prioriteringar och nya sätt att arbeta för att kunna leva upp till medborgarnas förväntningar.

Kommunfullmäktige

Håbo kommun har under 2017 blivit medlem i Sveriges Eko kommuner. I jämförelse med andra kommuner hävdar vi oss väl i vårt miljö- och klimatarbete. Insatserna som aviseras i budgetunderlaget för energieffektivisering och säkra gång- och cykelvägar samt säkra skolvägar stärker ytterligare detta arbete.

Kommunens insatser inom äldreomsorgen är enligt jämförbara mätningar höga, här gäller det att vi kan möta de behov en allt mer åldrande befolkning i kommunen har rätt att ställa. Det gäller såväl möjligheter till ett rikt liv, som ett boende med ökad insats av service. För att tydliggöra det kommunala uppdraget är vår ambition att en äldreplan omfattande all verksamhet syftande till livskvalitet i åldrandets alla skeden ska tas fram. Planen ska utarbetas i nära dialog med de berörda, så att insatserna görs på ett väl avvägt hållbart sätt. Digitaliseringens och den nya teknikens möjligheter ska tas tillvara för att höja kvaliteten i omsorgsarbetet.

Håbo kommun är en kommun med många barn som behöver en väl utbyggd skola, med såväl kommunala som privata aktörer som arbetar för förbättrade studieresultat och en god studiemiljö.

Kommunens gymnasieskola är respekterad och uppskattad av såväl kommunens ungdomar, som ungdomar från andra kommuner. Då vi inte har yrkesinriktade hantverkslinjer är samverkan med grannkommunerna viktig för att kunna erbjuda kommunens ungdomar ett brett urval. Det ökar också företagets möjligheter att rekrytera nya medarbetare med rätt kompetens.

I vår växande kommun står vi inför behovet av en utbyggnad av såväl förskola, grundskola som gymnasium. Vi önskar för denna utveckling ett nära samarbete med externa aktörer, såväl för investeringen som för driften. Allt i syfte att skapa mångfald och förutsättningar för ekonomiska hållbara lösningar som fungerar över tid. Exempel på detta är Raoul Wallenbergstiftelsens önskan om markanvisning för ett skolbygge och Ur och Skurs intresse av etablering av en förskola är exempel på detta.

I Håbo kommun finns nära 200 föreningar inom många olika verksamheter. Föreningslivets insatser är en viktig del av samhället. Föreningarna för samman medborgarna, skapar förutsättningar för värdefull sysselsättning och bidrar till en trygg och säker livsmiljö. Flera av föreningarna har löst aktivitets- och arenabehov av egen kraft, ibland med kommunal uppbackning. För andra krävs mer omfattande kommunala insatser för att få behoven tillgodosedda. En arena för bollsport, en ny simhall och lokaler för pensionärsverksamheten står högt på investeringslistan. Vår ambition är att i dialog med berörda föreningar hitta partnerskap för att såväl effektivisera drift som finansiering av dessa behov. För att understödja den viktiga verksamhet många ideella krafter gör i kommunens föreningsliv kommer vi att under hösten presentera förslag till omarbetade föreningsbidrag och hyresregler, samtidigt som vi föreslår en uppräkningslista av föreningsbidraget.

Kommunfullmäktige

Allt i syfte att skapa bättre förutsättningar för allt ideellt arbete som görs i kommunens föreningsliv.

För att stärka arbetet med integration behöver en särskild integrationssamordnare utses, vilken kan finansieras genom de särskilda statsbidrag som kommuner får.

För kommunens hållbara utveckling är en robust VA-försörjning en förutsättning för bostadsbyggandet, och möjligheten att utveckla och etablera företag, helt avgörande. Köerna till en lägenhet i den kommunala bostadskön är idag allt för lång. Flera hyreshusprojekt är på gång, men för att tillgodose behovet av bostäder behöver fler bostadsrätter byggas liksom villor. I Skokloster behöver särskilt behovet av mindre lägenheter och lokaler för samhällsservice och fritidsaktivitet tillgodoses. Här kan det kommunala bostadsbolaget Håbo Hus göra en insats. Håbo Hus kan också tillsammans med andra fastighetsaktörer aktivt tillgodose behovet av fler bostadsrätter, vilket skulle underlätta den s.k. flyttkedjan.

För industrietablering behövs mer mark, särskilt som den tänkta utvecklingen av Logistik Bålsta drabbats av tidsförskjutningar. Kommunen behöver aktivt söka mark, för egen del eller i samverkan med andra aktörer, för att få mer mark som kan planeras för industrietablering. Här behöver ett tydligt uppdrag, ägardirektiv, preciseras till ledningen för Håbo Marknad.

Skatteprognosen för 2018 är fortsatt osäker och kommer slutligen att baseras på invånarantalet i november 2017. Från Regeringen har aviserats att i höstbudgeten kommer att anslås ytterligare statsbidrag till den kommunala verksamheten. Även om vi i grunden hellre sett generella statsbidrag så behöver vi förhålla oss till de anslag som kommer. Detta innebär att de ekonomiska förutsättningarna i budgetprocessen i dagsläget innehåller en stor grad av osäkerhet. Om vi under hösten kan förutse ökade skatteintäkter är det vår ambition att detta ska ge utrymme för en ökning av Barn och Utbildningsnämndens anslagsram, vilket då kan fastställas vid kommunfullmäktiges novembermöte när den reviderade budgeten för 2018 beslutas.

Den demografiska utvecklingen motiverar en ökning av de ekonomiska ramarna för respektive verksamheter, samtidigt som vi också för att klara de ekonomiska målen behöver ålägga alla verksamheter ett effektivitetskrav. Vår ambition med budget 2018 är oförändrad skattesats och ett beräknat överskott på 2 %.

Mot denna bakgrund föreslår vi i Håboalliansen att kommunfullmäktige anvisar ekonomiska ramar i enlighet med det underlag som ledningsgruppen presenterat, med minskning av finansnetto 5 miljoner kronor, ökning ram barn och utbildningsnämnd 3 miljoner kronor, föreningsbidrag ökning 1 miljon kronor och omkostnad Polarna 1 miljon kronor. Justeringarna är införda i ”Ekonomiska ramar budgetår 2018 och plan år 2019-2020”.

Kommunfullmäktige

Driftbudget

Förslaget till ekonomiska ramar för driftbudgeten utgår bland annat från analys av förändringar i befolkningens sammansättning, behov, förändringar i lagar och förordningar samt politiska prioriteringar. Budgeterat resultat för år 2018 uppgår till 21,8 miljoner kronor eller 1,9 procent av skattenettet. Nämndernas budgetramar har utökats med 41,0 miljoner kronor (4,0 procent) från budget år 2017. Budgeterat resultat för åren 2019 och 2020 uppgår till 27,1 miljoner kronor eller 2,3 procent av skattenettet år 2019 respektive 24,6 miljoner kronor eller 2,0 procent år 2020.

Investeringsbudget och finansiering

Investeringsbudgeten för år 2018 uppgår till 255,9 miljoner kronor för skattefinansierade verksamheter och till 91,6 miljoner kronor för taxefinansierade verksamheter. I övrigt uppgår exploateringsbudgeten till 65,5 miljoner kronor. Med föreliggande investeringsförslag uppgår upplåningsbehovet för år 2018 till 181,3 miljoner kronor.

Kommunövergripande mål

Kommunfullmäktiges inriktningsmål är fasta under mandatperioden.

Fortsatt budgetarbete

Nämnder och styrelser beslutar om mål och nyckelindikatorer, mått för grunduppdraget samt budget per verksamhet och åiterrapporterar till kommunfullmäktiges sammanträde i december.

Även budgetstyrprinciper och exploateringsbudget kommer att ingå till december.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelsen 2017-05-29 § 147
Tjänsteskrivelse 2017-05-22 (Håboalliansens budgetförslag)
Kommunstyrelsens arbetsutskott 2017-05-17 § 86
Justering av investeringsbudget 2018
Ekonomiska ramar budgetår 2018
Budgetförslag S+V+Båp
Budgetförslag SD

Förslag till beslut på sammanträdet 1

Carina Lund (M) presenterar Håboalliansens förslag till drift- och investeringsbudget, vilket också är kommunstyrelsens förslag till beslut. Carina Lund (M) yrkar bifall till detta förslag till beslut med en ändring som innebär att vård- och omsorgsnämndens budget tillförs 400 tkr extra för kostnadsfritt trygghetslarm. Medlen tas från finansnettot.

Agneta Hägglund (S) presenterar Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Bålstapartiets förslag till drift- och investeringsbudget och yrkar bifall till detta budgetförslag.

JUSTERARE

EXPEDIERAD

SIGNATUR

UTDRAGSBESTYRKNING

Kommunfullmäktige

Christian Nordberg (MP) yrkar bifall till Håboalliansens budgetförslag med Carina Lunds (M) förslag till ändring.

Fredrik Anderstedt (S) yrkar bifall till Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Bålstapartiets budgetförslag.

Michael Rubbestad (SD) presenterar Sverigedemokraternas förslag till driftbudget och yrkar bifall till detta förslag. Partiet presenterar inget eget förslag till investeringsbudget.

Fred Rydberg yrkar bifall till Håboalliansens budgetförslag med Carina Lunds (M) förslag till ändring.

Ajournering

På förslag från Owe Fröjd (Båp) ajourneras sammanträdet i 10 minuter för partiöverläggningar.

Förslag till beslut på sammanträdet 2

Owe Fröjd (Båp) och Agneta Hägglund (S) yrkar för Socialdemokraternas, Bålstapartiets och Vänsterpartiets räkning bifall till alliansens budget med följande ändringsyrkanden:

Driftbudget:

Ändring 1: Kommunstyrelsen

- Ingen kompensation för lönekostnadsökning.
- Besparing: KuL -951.000 kr
- Uppgradering lönesystem -300.000 kr
- Kontaktcenter -400.000 kr
- Halverat ”till förfogande”, kvarvarande 5.000.000 kr ska främst användas till volymökningar, Centrumutveckling och till att genomföra gratisresor för pensionärer.

Ändring 2: Barn- och utbildningsnämnden

- Kompensation för lönekostnadsökning, kompensat ion internhyra och Lionsquest i våra skolor + 8.574.000 kr
- Satsning på skolmat +1.500.000 kr,
- Trivselåtgärder under 2018 i skolmatsalar + 400.000 kr
- Fortsatt upprustning Restaurang Fride +200.000 kr

Ändring 3: Vård- och omsorgsnämnden

- Kompensation för lönekostnadsökning + 4.267.000 kr
- 1 tjänst på Dalängens dagverksamhet + 530.000 kr

Ändring 4: Investeringsbudget

- ”Dumpersbacken” iordningsställs 2018 +500.000 kr
- Gångbro till ”Svanholmen” och info skylt + 300.000 kr
- Rullstolsgunga + 100.000 kr

JUSTERARE	EXPEDIERAD	SIGNATUR	UTDRAGSBESTYRKNING
	21		

-Utredning/undersökning angående Skeppet och dess framtida användning, hyra/köpa + 500.000 kr

Därmed återkallas det budgetförslag som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Bålstapartiet tidigare presenterat.

Carina Lund (M) yrkar åter bifall till Håboalliansens budgetförslag med ändring enligt eget tidigare yrkande.

Christian Nordberg yrkar åter bifall till Håboalliansens budgetförslag med Carina Lunds förslag till ändring.

Ajournering

Sammanträdet ajourneras för presidieöverläggningar.

Beslutsgång: Övriga beslutspunkter

Ordförande Ulf Winberg (M) frågar först om kommunstyrelsens förslag till beslut, punkt 1, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10 och 11, kan bifallas och finner att så sker.

Beslutsgång: Driftbudget

Ordförande finner därefter att två förslag till driftbudget (beslutspunkt 2 i kommunstyrelsens förslag till beslut) föreligger - Sverigedemokraternas budgetförslag och Håboalliansens budgetförslag med Carina Lunds (M) ändring. Ordförande ställer dessa mot varandra och finner att Håboalliansens budgetförslag med Carina Lunds (M) ändring bifalls.

Beslutsgång: Ändringsyrkande 1

Därefter prövar ordförande Agneta Hägglunds (S) och Owe Fröjds (Båp) ändringsyrkanden var för sig. Först frågar ordföranden om Agneta Hägglunds (S) och Owe Fröjds (Båp) yrkande avseende Kommunstyrelsens driftbudget bifalls eller avslås och finner att det avslås.

Omröstning begärs.

Omröstningsresultat: Ändringsyrkande 1

Följande omröstningsordning föreslås och godkänns: Ja-röst för bifall till Agneta Hägglunds (S) och Owe Fröjds (Båp) yrkande, Nej-röst för avslag till detta yrkande.

Ja-röst lämnas av: Agneta Hägglund (S), Maria Annell (S), Gunilla Gustavsson (S), Lars-Göran Bromander (S), Helene Cranser (S), Fredrik Anderstedt (S), Nina Manninen (S), Kurt Hedman (S), Akasya Randhav (S), Sven Erkert (S), Eva Staake (S), Sven-Olov Dväring (S), Hillevi Anderstedt (S), Marcus Carson (S), Inger Wallin (S), Owe Fröjd (Båp), Peter Björkman (Båp), Osman Yilmaz (V)

Kommunfullmäktige

Nej-röst lämnas av: Carina Lund (M), Bo Johnsson (M), Ulf Winberg (M), Liselotte Grahn Elg (M), Rasmus Kraftelid (M), Carl-Johan Torstensson (M), Nils-Åke Mårheden (M), Anna Wiberg (M), Björn Fredriksson (M), Tommy Rosenkvist (M), Göran Eriksson (C), Leif Zetterberg (C), Lisbeth Bolin (C), Gunilla Alm (L), Anders Cyrillus (L), Christian Nordberg (MP), Marie Nordberg (MP), Fred Rydberg (KD), Pirjo Thonfors (-)

Michael Rubbestad (SD), Bengt Björkman (SD), Kristian Leinonen (SD), Linnea Hellberg (SD) avstår.

Med 18 ja-röster och 19 nej-röster, samt fyra som avstår, avslår kommunfullmäktige Agneta Hägglunds (S) och Owe Fröjds (Båp) yrkande.

Beslutsgång: Ändringsyrkande 2

Ordförande Ulf Winberg (M) frågar därefter om Agneta Hägglunds (S) och Owe Fröjds (Båp) yrkande avseende Barn- och utbildningsnämndens driftbudget bifalls eller avslås och finner att det avslås.

Omröstning begärs.

Omröstningsresultat: Ändringsyrkande 2

Följande omröstningsordning föreslås och godkänns: Ja-röst för bifall till Agneta Hägglunds (S) och Owe Fröjds (Båp) yrkande, Nej-röst för avslag till detta yrkande.

Ja-röst lämnas av: Agneta Hägglund (S), Maria Annell (S), Gunilla Gustavsson (S), Lars-Göran Bromander (S), Helene Cranser (S), Fredrik Anderstedt (S), Nina Manninen (S), Kurt Hedman (S), Akasya Randhav (S), Sven Erkert (S), Eva Staake (S), Sven-Olov Dväring (S), Hillevi Anderstedt (S), Marcus Carson (S), Inger Wallin (S), Owe Fröjd (Båp), Peter Björkman (Båp), Osman Yilmaz (V)

Nej-röst lämnas av: Carina Lund (M), Bo Johnsson (M), Ulf Winberg (M), Liselotte Grahn Elg (M), Rasmus Kraftelid (M), Carl-Johan Torstensson (M), Nils-Åke Mårheden (M), Anna Wiberg (M), Björn Fredriksson (M), Tommy Rosenkvist (M), Göran Eriksson (C), Leif Zetterberg (C), Lisbeth Bolin (C), Gunilla Alm (L), Anders Cyrillus (L), Christian Nordberg (MP), Marie Nordberg (MP), Fred Rydberg (KD), Pirjo Thonfors (-)

Michael Rubbestad (SD), Bengt Björkman (SD), Kristian Leinonen (SD), Linnea Hellberg (SD) avstår.

Med 18 ja-röster och 19 nej-röster, samt fyra som avstår, avslår kommunfullmäktige Agneta Hägglunds (S) och Owe Fröjds (Båp) yrkande.

Kommunfullmäktige

Beslutsgång: Ändringsyrkande 3

Ordförande Ulf Winberg (M) frågar om kommunfullmäktige bifaller eller avslår Owe Fröjds (Båp) och Agneta Hägglunds (S) yrkande avseende vård- och omsorgsnämndens driftbudget och finner att det avslås.

Omröstning begärs.

Omröstningsresultat: Ändringsyrkande 3

Följande omröstningsordning föreslås och godkänns: Ja-röst för bifall till Agneta Hägglunds (S) och Owe Fröjds (Båp) yrkande, Nej-röst för avslag till detta yrkande.

Ja-röst lämnas av: Agneta Hägglund (S), Maria Annell (S), Gunilla Gustavsson (S), Lars-Göran Bromander (S), Helene Cranser (S), Fredrik Anderstedt (S), Nina Manninen (S), Kurt Hedman (S), Akasya Randhav (S), Sven Erkert (S), Eva Staake (S), Sven-Olov Dväring (S), Hillevi Anderstedt (S), Marcus Carson (S), Inger Wallin (S), Owe Fröjd (Båp), Peter Björkman (Båp), Osman Yilmaz (V)

Nej-röst lämnas av: Carina Lund (M), Bo Johnsson (M), Ulf Winberg (M), Liselotte Grahn Elg (M), Rasmus Kraftelid (M), Carl-Johan Torstensson (M), Nils-Åke Mårheden (M), Anna Wiberg (M), Björn Fredriksson (M), Tommy Rosenkvist (M), Göran Eriksson (C), Leif Zetterberg (C), Lisbeth Bolin (C), Gunilla Alm (L), Anders Cyrillus (L), Christian Nordberg (MP), Marie Nordberg (MP), Fred Rydberg (KD), Pirjo Thonfors (-)

Michael Rubbestad (SD), Bengt Björkman (SD), Kristian Leinonen (SD), Linnea Hellberg (SD) avstår.

Med 18 ja-röster och 19 nej-röster, samt fyra som avstår, avslår kommunfullmäktige Agneta Hägglunds (S) och Owe Fröjds (Båp) yrkande.

Beslutsgång: Investeringsbudget

Avslutningsvis prövas investeringsbudgeten (besluts punkt 5 i kommunstyrelsens förslag till beslut). Ordförande Ulf Winberg (M) finner att det finns två förslag till beslut – kommunstyrelsens förslag till investeringsbudget och kommunstyrelsens förslag till investeringsbudget med Agneta Hägglunds (S) och Owe Fröjds (Båp) förslag till ändringar. Ordförande ställer dessa mot varandra och finner att kommunfullmäktige bifallit kommunstyrelsens förslag till investeringsbudget.

Omröstning begärs.

Omröstningsresultat: Investeringsbudget

Följande omröstningsordning föreslås och godkänns: Ja-röst för bifall till kommunstyrelsens förslag till investeringsbudget, nej-röst för bifall till

Kommunfullmäktige

kommunstyrelsens förslag till investeringsbudget med Agneta Hägglunds (S) och Owe Fröjds (Båp) föreslagna ändringar.

Ja-röst lämnas av: Carina Lund (M), Bo Johnsson (M), Ulf Winberg (M), Liselotte Grahn Elg (M), Rasmus Kraftelid (M), Carl-Johan Torstensson (M), Nils-Åke Mårheden (M), Anna Wiberg (M), Björn Fredriksson (M), Tommy Rosenkvist (M), Göran Eriksson (C), Leif Zetterberg (C), Lisbeth Bolin (C), Gunilla Alm (L), Anders Cyrillus (L), Christian Nordberg (MP), Marie Nordberg (MP), Fred Rydberg (KD), Pirjo Thonfors (-)

Nej-röst lämnas av: Agneta Hägglund (S), Maria Annell (S), Gunilla Gustavsson (S), Lars-Göran Bromander (S), Helene Cranser (S), Fredrik Anderstedt (S), Nina Manninen (S), Kurt Hedman (S), Akasya Randhav (S), Sven Erkert (S), Eva Staake (S), Sven-Olov Dväring (S), Hillevi Anderstedt (S), Marcus Carson (S), Inger Wallin (S), Michael Rubbestad (SD), Bengt Björkman (SD), Kristian Leinonen (SD), Linnea Hellberg (SD), Owe Fröjd (Båp), Peter Björkman (Båp), Osman Yilmaz (V)

Med 19 ja-röster och 22 nej-röster bifaller kommunfullmäktige Agneta Hägglunds (S) och Owe Fröjds (Båp) yrkande.

Reservation

Michael Rubbestad (SD) reserverar sig mot beslutet avseende driftbudget till förmån för eget budgetförslag.

Beslutet skickas till:

Samtliga förvaltningar och nämnder
Håbo Marknads AB
Håbohus AB
Räddningstjänsten
Revisorerna

Ärende 3

§ 184

Dnr 2017/00546

Avgiftsfria trygghetslarm 2018

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kommunfullmäktige beslutar att trygghetslarmen skall vara avgiftsfria från och med 2018. Satsningen ska belasta finansnettot för 2018.

Sammanfattning

Owe Fröjd (Båp) initierar ett ärende vid sammanträdet avseende avgiftsfria trygghetslarm och anför följande: Kommunfullmäktiges protokoll avseende budget för 2018 har ännu inte justerats. Det finns två förslag till hur protokollet ska formuleras och fullmäktige ska 2017-09-25 besluta om vilket protokoll som gäller. I det ena protokollförslaget ingår avgiftsfria trygghetslarm i budgeten och i det andra förslaget ingår inte detta. Om kommunfullmäktige väljer att justera det protokoll där satsningen på avgiftsfria trygghetslarm inte finns med bör frågan om trygghetslarmen lyftas på nytt för beslut i kommunfullmäktige. Detta eftersom alla partier i fullmäktige var överens om denna satsning.

Förslag till beslut på sammanträdet

Owe Fröjd (Båp) yrkar att Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige att besluta att trygghetslarmen skall vara avgiftsfria från och med 2018 samt att detta skall belasta finansnettot för 2018

Ajournering

Sammanträdet ajourneras i 10 minuter för partiöverläggningar.

Beslutsgång

Ordförande frågar om kommunstyrelsen bifaller Owe Fröjds (Båp) förslag till beslut och finner att så inte sker.

Omröstning begärs.

Omröstningsresultat

Följande omröstningsordning föreslås och godkänns: Ja-röst för bifall till Owe Fröjds (Båp) förslag till beslut. Nej-röst för avslag på Owe Fröjds (Båp) förslag till beslut.

Ja-röst lämnas av: Agneta Hägglund (S), Werner Schubert (S), Lars-Göran Bromander (S), Fredrik Anderstedt (S), Eva Staake (S), Bengt Björkman (SD), Owe Fröjd (Båp)

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
RUTDRAGSBESTYRK
NING

26

Kommunstyrelsen

Nej-röst lämnas av: Carina Lund (M), Mats Bergengren (MP), Leif Zetterberg (C), Christian Nordberg (MP), Fred Rydberg (KD).

Anders Cyrillus (L) avstår.

Med 7 ja-röster, 5 nej-röster och 1 som avstår bifaller kommunfullmäktige Owe Fröjds (Båp) förslag

Protokollsanteckning

Carina Lund (M) önskar få antecknat till protokollet att Alliansen röstade nej till Bålstapartiets förslag till beslut. Inte på grund av sakfrågan utan för att Alliansen anser frågan redan behandlad och beslutad i kommunfullmäktige den 12 juni 2017.

_____

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

Kommunstyrelsens kansli
Sara Widströmer, Kommunsekreterare
0171-525 61
sara.widstromer@habo.se

Ärende 4

Medborgarförslag: Bygg en viadukt under Kraftleden vid södra västerdalen

Förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar att överlämna medborgarförslaget till kommunstyrelsen för beredning.

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit där förslagsställaren föreslår att en viadukt ska byggas under Kraftleden vid södra Västerdalen. Detta i syfte att skapa en säkrare övergång vid Skogsbrynets förskola så att barnen där lättare kan ta sig ut i naturen utan att riskera att bli påkörda vid nuvarande övergångsställe.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Kostnader för beredning hanteras inom ram.

Uppföljning

Ärendet följs upp genom redovisning av ej färdigberedda motioner och medborgarförslag till fullmäktige.

Beslutsunderlag

- Medborgarförslag

Beslut skickas till

Kommunstyrelsens kansli

Namn, adressuppgifter mm

Personnummer	Personuppgifter skyddade enligt PUL
Förnamn	Julia
Efternamn	Nilsson
Folkbokföringsadress	Lovägen 7
Postnummer	746 35
Ort	Bålsta
Telefon	Personuppgifter skyddade enligt PUL
Mobiltelefon	Personuppgifter skyddade enligt PUL
E-postadress	Personuppgifter skyddade enligt PUL
Folkbokförd i Håbo	Ja
Fler förslagsställare	Nej

Förslag

Formulera förslaget

Bygga en viadukt under Kraftleden vid Södra västerdalen

Anledningen till detta är att det är en förskola Skogsbrynet som ligger där och Södra Västerdalen är väldigt småbarnstätt vilket gör att behovet av säkert övergång till andra sidan är väldigt stort.

Även om det redan finns en viadukt vid Annehill (förstår inte varför man byggde den där då den inte helt går ihop med något villaområde där barnen vistas mycket.

En säker övergång skulle få kanske fler att komma ut i naturen och man kunde låta barnen springa mera fritt och cykla, istället för att vara rädd att de blir påkörda vid övergången vid Skogsbrynet. Även om det är ett bevakat övergångsställe så är det dels inte 30 km/h på den vägen förbi de båda förskolorna (vilket det borde vara) och dels att det finns en hel del bilister som kör riktigt fort (uppemot 80 km/h på Kraftleden). Då jag en gång skulle gå över ett av obevakade övergångsställen så var jag tvungen att springa fort sista biten eftersom en skåpbil istället för att stanna så ökade den farten. Då gick jag med en barnvagn dessutom. Eftersom polisen inte har resurser att stå på kraftleden och ta de fortkörarna kanske man kunde sänka hastigheten på sträckan förbi Skogsbrynets och Annehills förskola samt bygga en viadukt för att barnen är ju faktiskt vår framtid.

En 3barns mamma som bryr sig.

Certifikat

Certifikatutgivare	Mobilt BankID
--------------------	---------------

Kommunstyrelsens kansli
Sara Widströmer, Kommunsekreterare
0171-525 61
sara.widstromer@habo.se

Ärende 5

Medborgarförslag: Fri förskola för kommunanställdas barn i kommunen

Förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar att överlämna medborgarförslaget till kommunstyrelsen för beredning.

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit där förslagsställaren föreslår att fri förskola ska införas för barn till kommunanställda i Håbo kommun. Detta i syfte att locka personal, exempelvis inom bristyrken, till kommunen.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Kostnader för beredning hanteras inom ram.

Uppföljning

Ärendet följs upp genom redovisning av ej färdigberedda motioner och medborgarförslag till fullmäktige.

Beslutsunderlag

- Medborgarförslag

Beslut skickas till

Kommunstyrelsens kansli

Namn, adressuppgifter mm

Personnummer	Personuppgifter skyddade enligt PUL
Förnamn	julia
Efternamn	nilsson
Folkbokföringsadress	lovägen 7
Postnummer	746 35
Ort	Bålsta
Telefon	Personuppgifter skyddade enligt PUL
Mobiltelefon	Personuppgifter skyddade enligt PUL
E-postadress	Personuppgifter skyddade enligt PUL
Folkbokförd i Håbo	Ja
Fler förslagsställare	Nej

Förslag

Formulera förslaget

Fri Förskola för kommunanställdas barn i kommunen

En bra morot för att locka anställda till kommunen (däribland även lärare som jag vet är en brist i kommunen) är att göra fri förskola som en förmån för de som är anställda inom kommunen.

Det vore en ekonomisk lättnad för många samtidigt som man lockar fler anställda till kommunen.

Vad jag vet så finns inte detta förslag någon annanstans.

Med vänlig hälsning Julia Nilsson

En kommunanställd småbarnsmamma till 3

Certifikat

Certifikatutgivare	Mobilt BankID
--------------------	---------------

Kommunstyrelsens kansli
Sara Widströmer, Kommunsekreterare
0171-525 61
sara.widstromer@habo.se

Ärende 6

Motion: Införande av motionsregister på kommunens hemsida

Förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar att överlämna motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Sammanfattning

Michael Rubbestad (SD) har överlämnat en motion till fullmäktige. Motionären föreslår att ett motionsregister införs på kommunens hemsida. Av registret ska status för ärendet framgå och registret ska uppdateras löpande när ärendet handläggs samt gälla minst fyra år bakåt i tiden.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Kostnader för beredning hanteras inom ram.

Uppföljning

Ärendet följs upp genom redovisning av ej färdigberedda motioner och medborgarförslag till fullmäktige.

Beslutsunderlag

- Motion 2017-06-19

Beslut skickas till

Kommunstyrelsens kansli

2017-06-19

Motion: Införandet av motionsregister på kommunens hemsida

Motioner lagda av politiker såväl som inkomna medborgarförslag räknas till allmän handling. Att skapa ett lättillgängligt register över lagda motioner och inkomna medborgarförslag på kommunens hemsida ökar transparensen och medborgarna får ökad insyn i politiken vilket är viktigt för en fungerande demokrati. Desto större transparens och insyn kommuninvånarna har i politiken i bifallna och avslagna motioner och medborgarförslag ju lättare är det för medborgarna att använda sin röst för att påverka och följa fattade beslut.

Idag behöver en intresserad privatperson söka igenom byråkratiska protokoll och handlingar för att på egen hand försöka bilda sig en uppfattning om vilka motioner och medborgarförslag som lämnats in, är under beredning eller beslutats.

Med hänvisning till ovanstående yrkar Sverigedemokraterna

- Aff** samtliga motioner och medborgarförslag samt dess status presenteras i ett lättillgängligt och sökbart register på kommunens hemsida
- Aff** register över motioner och medborgarförslag uppdateras löpande när beredning påbörjas
- Aff** registret uppdateras när bifallen motion eller medborgarförslag är genomförd
- Aff** registret innehåller motionshistorik om minst 4 år

Michael Rubbestad (SD)

Ärende 7

§ 172

Dnr 2015/00340

Svar på medborgarförslag: 4H-gård när Stall Skörby läggs ner

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kommunfullmäktige avslår medborgarförslaget med hänvisning till förvaltningens bedömning.

Sammanfattning

I medborgarförslaget föreslås att Stall Skörby ska hyras ut med inriktning på 4H-verksamhet eftersom detta skulle ge medborgarna möjlighet att ha djur i sin närhet och att även förskolor med flera skulle ha glädje av en sådan gård.

Vid tillfället för medborgarförslagets politiska behandling tillhörde stallet Håbo Marknads AB men skulle föras över till kommunen. Därför beslutade kommunstyrelsen att återremittera förslaget till förvaltningen i avvaktan på att fastigheten förs över från Håbo Marknads AB. Detta så att kommunen skulle kunna bedöma stallets användningsområde.

Under tiden har också ytterligare ett medborgarförslag på samma tema inkommit och lagts in i ärendet. I det förslaget föreslås kommunen starta en 4H-gård i kommunal regi alternativt låna ut gården till en förening som driver denna typ av verksamhet där. Detta förslag har tillförts det ursprungliga medborgarförslagets ärende.

Förvaltningens bedömning

Fastighetsöverföringen avseende Stall Skörby genomfördes i mars 2017 och stallet är sedan dess i kommunens ägo. I maj genomförde förvaltningen en besiktning av stallet. Då bedömdes stallet vara lämpligt att använda som just ett stall. En 4H-gård kräver, enligt förvaltningens bedömning, helt andra typer av lokaler.

För att starta en 4H-gård ska det dessutom finnas en 4H-klubb som ska vara huvudman för gården. Gården måste också godkännas av Riksförbundet Sveriges 4H. (Mer information om detta finns på hemsidan för Riksförbundet Sveriges 4H.) Att starta en 4H-gård är således ingenting som kommunen kan göra eller som ligger inom den kommunala kompetensen.

Tilläggas bör att det har kommit in flera intresseanmälningar till kommunen angående att nyttja stallet för olika typer av verksamheter. Ingen av intresseanmälningarna kommer från en 4H-klubb. Förvaltningen har genomfört förhandlingar med föreningen Skörby Gård med avsikt att bedriva stallverksamhet för hästar. Ett ärende om detta tas upp på tekniska utskottet 2017-08-28.

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

Kommunstyrelsen

Mot bakgrund av att stallet således inte lämpar sig för 4H-verksamhet och av att det heller inte finns något uttalat intresse från 4H att starta verksamhet där föreslår förvaltningen att medborgarförslaget avslås.

Beslutsunderlag

KSAU 2017-08-29 § 117

Tjänsteskrivelse

Medborgarförslag 2015-10-21

Beslut om återremiss, KS 2016-10-17 § 201

Medborgarförslag 2 2017-02-27

_____

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

§ 117

Dnr 2015/00340

Svar på medborgarförslag: 4H-gård när Stall Skörby läggs ner

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige avslår medborgarförslaget med hänvisning till förvaltningens bedömning.

Sammanfattning

I medborgarförslaget föreslås att Stall Skörby ska hyras ut med inriktning på 4H-verksamhet eftersom detta skulle ge medborgarna möjlighet att ha djur i sin närhet och att även förskolor med flera skulle ha glädje av en sådan gård.

Vid tillfället för medborgarförslagets politiska behandling tillhörde stallet Håbo Marknads AB men skulle föras över till kommunen. Därför beslutade kommunstyrelsen att återremittera förslaget till förvaltningen i avvaktan på att fastigheten förs över från Håbo Marknads AB. Detta så att kommunen skulle kunna bedöma stallets användningsområde.

Under tiden har också ytterligare ett medborgarförslag på samma tema inkommit och lagts in i ärendet. I det förslaget föreslås kommunen starta en 4H-gård i kommunal regi alternativt låna ut gården till en förening som driver denna typ av verksamhet där. Detta förslag har tillförts det ursprungliga medborgarförslagets ärende.

Förvaltningens bedömning

Fastighetsöverföringen avseende Stall Skörby genomfördes i mars 2017 och stallet är sedan dess i kommunens ägo. I maj genomförde förvaltningen en besiktning av stallet. Då bedömdes stallet vara lämpligt att använda som just ett stall. En 4H-gård kräver, enligt förvaltningens bedömning, helt andra typer av lokaler.

För att starta en 4H-gård ska det dessutom finnas en 4H-klubb som ska vara huvudman för gården. Gården måste också godkännas av Riksförbundet Sveriges 4H. (Mer information om detta finns på hemsidan för Riksförbundet Sveriges 4H.) Att starta en 4H-gård är således ingenting som kommunen kan göra eller som ligger inom den kommunala kompetensen.

Tilläggas bör att det har kommit in flera intresseanmälningar till kommunen angående att nyttja stallet för olika typer av verksamheter. Ingen av intresseanmälningarna kommer från en 4H-klubb. Förvaltningen har genomfört förhandlingar med föreningen Skörby Gård med avsikt att bedriva stallverksamhet för hästar. Ett ärende om detta tas upp på tekniska utskottet 2017-08-28.

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Mot bakgrund av att stallet således inte lämpar sig för 4H-verksamhet och av att det heller inte finns något uttalat intresse från 4H att starta verksamhet där föreslår förvaltningen att medborgarförslaget avslås.

Beslutsunderlag

Medborgarförslag 2015-10-21

Beslut om återremiss, KS 2016-10-17 § 201

Medborgarförslag 2 2017-02-27

_____

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

Kommunstyrelsens kansli
Sara Widströmer, Kommunsekreterare
0171-525 61
sara.widstromer@habo.se

Medborgarförslag: 4H-gård när Stall Skörby läggs ner

Förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige avslår medborgarförslaget med hänvisning till förvaltningens bedömning.

Sammanfattning

I medborgarförslaget föreslås att Stall Skörby ska hyras ut med inriktning på 4H-verksamhet eftersom detta skulle ge medborgarna möjlighet att ha djur i sin närhet och att även förskolor med flera skulle ha glädje av en sådan gård.

Vid tillfället för medborgarförslagets politiska behandling tillhörde stallet Håbo Marknads AB men skulle föras över till kommunen. Därför beslutade kommunstyrelsen att återremittera förslaget till förvaltningen i avvaktan på att fastigheten förs över från Håbo Marknads AB. Detta så att kommunen skulle kunna bedöma stallets användningsområde.

Under tiden har också ytterligare ett medborgarförslag på samma tema inkommit och lagts in i ärendet. I det förslaget föreslås kommunen starta en 4H-gård i kommunal regi alternativt låna ut gården till en förening som driver denna typ av verksamhet där. Detta förslag har tillförts det ursprungliga medborgarförslagets ärende.

Förvaltningens bedömning

Fastighetsöverföringen avseende Stall Skörby genomfördes i mars 2017 och stallet är sedan dess i kommunens ägo. I maj genomförde förvaltningen en besiktning av stallet. Då bedömdes stallet vara lämpligt att använda som just ett stall. En 4H-gård kräver, enligt förvaltningens bedömning, helt andra typer av lokaler.

För att starta en 4H-gård ska det dessutom finnas en 4H-klubb som ska vara huvudman för gården. Gården måste också godkännas av Riksförbundet Sveriges 4H. (Mer information om detta finns på hemsidan för Riksförbundet Sveriges 4H.) Att starta en 4H-gård är således ingenting som kommunen kan göra eller som ligger inom den kommunala kompetensen.

Tilläggs bör att det har kommit in flera intresseanmälningar till kommunen angående att nyttja stallet för olika typer av verksamheter. Ingen av intresseanmälningarna kommer från en 4H-klubb. Förvaltningen har genomfört förhandlingar med föreningen Skörby Gård med avsikt att bedriva stallverksamhet för hästar. Ett ärende om detta tas upp på tekniska utskottet 2017-08-28.

Mot bakgrund av att stallet således inte lämpar sig för 4H-verksamhet och av att det heller inte finns något uttalat intresse från 4H att starta verksamhet där föreslår förvaltningen att medborgarförslaget avslås.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Inte aktuellt

Uppföljning

Inte aktuellt

Beslutsunderlag

- Medborgarförslag 2015-10-21
- Beslut om återremiss, KS 2016-10-17 § 201
- Medborgarförslag 2 2017-02-27

Beslut skickas till

Förslagsställarna (båda medborgarförslagen) *för kännedom*
Fastighetsenheten *för kännedom*
Kansliet

Namn, adressuppgifter mm

Personnummer	Personuppgifter skyddade enligt PUL
Förnamn	Christine
Efternamn	Caicedo
Folkbokföringsadress	Urbergsvägen 4
Postnummer	746 41
Ort	Bålsta
E-postadress	Personuppgifter skyddade enligt PUL
Folkbokförd i Håbo	Ja
Fler förslagsställare	Nej

Förslag

Formulera förslaget

Önskar att Skörby stallet omvandlas till 4H gård i kommunens regi alternativt erbjuds att lånas ut till att bedrivas i föreningsregi med stort engagemang av ideellt arbete och bli en lokal knutpunkt där både barn och vuxna kan engagera sig i verksamheten samt bli medlemmar . Kan stötta/sponsras av lokala företag. Personer som står långt ifrån arbetsmarknaden kan erbjudas praktikplats alternativt lönebidragsanställning och delta i skötseln av djur och omgivning.

Certifikat

Certifikatutgivare	Mobilt BankID
--------------------	---------------

§ 201

Dnr 2015/00340

Svar på medborgarförslag: 4H-gård när Stall Skörby läggs ner

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelsen återremitterar ärendet till förvaltningen i avvaktan på att fastighetsövergången ska bli helt klar.

Sammanfattning

Ett medborgarförslag beträffande Stall Skörby har inkommit till kommunen. Förslagsställaren föreslår att en 4H-gård ska öppnas i Stall Skörby när stallet lagts ner. Detta skulle ge invånarna möjlighet till att ha djur i sin närhet. Även förskolor borde, enligt förslagsställaren, ha glädje av en 4H-gård i närheten.

Fastighetsenheten, som är den enhet inom kommunen som förvaltar kommunens fastigheter, har ännu inte fått i uppdrag att förvalta Stall Skörby. Stallet tillhör istället fortfarande Håbo Marknads AB. Om stallet framöver går över i kommunens ägo kan fastighetsenheten börja utreda vilka användningsområden som kan vara lämpliga för stallet. Först därefter är det aktuellt att bedöma vad byggnaden ska användas till.

Intresset för Stall Skörby är stort bland kommuninvånarna och flera olika intressenter har anmält intresse för att starta verksamhet där. När stall Skörby övergått i kommunens förvaltning och dess användningsområde utretts kan förvaltningen börja ta ställning till de inkomna förslagen.

Det är således för tidigt att bedöma om det blir en 4H-gård eller någon annan verksamhet som kommer att drivas i stallet framöver. Kommunen kommer dock göra denna bedömning så snart förutsättningarna tillåter.

Beslutsunderlag

Medborgarförslaget
Tjänsteskrivelse

Förslag till beslut på sammanträdet

Owe Fröjd (Båp) yrkar att kommunstyrelsen ska föreslå kommunfullmäktige att bifalla motionen om ett etablerande av ytterligare en 4H-gård om intresse finns av att, inom ramen för Riksförbundet Sveriges 4H, starta ytterligare en lokal 4H-förening i Håbo. Nuvarande Stall Skörby kan vara en möjlig/lämplig plats.

Christian Nordberg (MP) yrkar att ärendet ska återremitteras i avvaktan på att fastighetsövergången ska bli helt klar.

JUSTERARE

EXPEDIERAD

SIGNATUR

UTDRAGSBESTYRKNING

Agneta Hägglund (S) yrkar bifall till Christian Nordbergs (MP) yrkande.

Beslutsgång

Ordförande Carina Lund (M) frågar om ärendet ska avgöras idag eller om ärendet ska återremitteras och finner då att kommunstyrelsen beslutar att återremittera ärendet.

Övriga förslag och yrkanden faller därmed utan prövning.

Beslutet skickas till:

Kultur- och livsmiljöavdelningen – för åtgärd

Tekniska avdelningen – för kännedom

Plan- och utvecklingsavdelningen – för kännedom

JUSTERARE

EXPEDIERAD

SIGNATUR

UTDRAGSBESTYRKNING

9. 2015-10-21T10:37

Towe Aastrum
Handlingens väg 4
746 38 Bålsta

Personuppgifter skyddade enligt PUL

Personuppgifter skyddade enligt PUL

Förslaget: Hej, Nu när jag har fått information om att Stall Skörby ska läggas ner blev jag först ledsen över att vi inte längre ska få ha hästarna i vår närhet. Jag är en av många stressade småbarnsföräldrar som inte tar sig tiden att ta bilen och åka iväg på en heldagsutflykt för att få träffa på djur i lantlig miljö. Helgerna går åt till så mycket andra måsten. Men då kom min kusin på ett jättebra förslag; Varför inte öppna upp en 4H-gård?! Hyr ut stället med inriktning på 4H-verksamhet. Det tycker jag var en superbra idé och det skulle nog även uppskattas av förskolorna runt omkring. Stall Skörby har enligt mig varit ett uppskattat inslag i vår närhet. Skörbydagen som Stall Skörby har anordnat årligen har varit ett trevlig inslag för hela familjen. Jag kan skriva ner fler positiva effekter i detta förslag men för att slippa för långt inlägg så slutar jag här och jag hoppas ni har förstått poängen. Vi är fler som tycker detta än de jag skrivit med som förslagsställare, då detta är något jag pratat med kollegor och vänner med. Vill ni få in en namnlista så hör av er så fixar jag det.

Inger Staaf
Kalkstensvägen 22
74641 Bålsta

Therese Hagberg
Kalkstensvägen 27
74641 Bålsta

Ärende 8

§ 173

Dnr 2017/00135

Svar på motion: Upprustning av minigolfbanan

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionen delvis, genom att utredning rörande frågor avseende drift och regi av minigolfbanan och utvecklingsplan för minigolfområdet behandlas i samband med pågående detaljplaneärende avseende Smultronstället.
2. Kommunfullmäktige beslutar att avslå motionens förslag om att skyndsamt iordningställa minigolfbanan till användbart skick.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 2017-02-27, § 4, att remittera inkommen motion om upprustning av minigolfbanan, inlämnad av Owe Fröjd (Båp), till kommunstyrelsen för beredning.

I motionen yrkas att kommunfullmäktige beslutar att skyndsamt iordningställa minigolfbanan till användbart skick samt att därefter uppdra till kommunstyrelsen att dels ta fram en utvecklingsplan för minigolfområdet samt dels att föreslå vilka driftformer denna ska drivas i såsom till exempel förenings-, privat eller kommunal regi.

Kommunstyrelsens förvaltning har berett ärendet och föreslår att kommunstyrelsen ska föreslå kommunfullmäktige att besluta att delvis bifalla motionen, genom att hanteringen av minigolfbanan behandlas i samband med det pågående arbetet med om att upprätta förslag till detaljplan för Smultronstället (KS 2017/000221).

Förvaltningen föreslår dock att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att avslå motionens förslag om att skyndsamt iordningställa minigolfbanan till användbart skick.

Beslutsunderlag

KSAU 2017-08-29 § 118

Tjänsteskrivelse

KF 2017-02-27, §4

Motion 2017-02-16

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 118

Dnr 2017/00135

Svar på motion: Upprustning av minigolfbanan

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till kommunstyrelsen

1. Kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionen delvis, genom att utredning rörande frågor avseende drift och regi av minigolfbanan och utvecklingsplan för minigolfområdet behandlas i samband med pågående detaljplaneärende avseende Smultronstället.
2. Kommunfullmäktige beslutar att avslå motionens förslag om att skyndsamt iordningställa minigolfbanan till användbart skick.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 2017-02-27, § 4, att remittera inkommen motion om upprustning av minigolfbanan, inlämnad av Owe Fröjd (Båp), till kommunstyrelsen för beredning.

I motionen yrkas att kommunfullmäktige beslutar att skyndsamt iordningställa minigolfbanan till användbart skick samt att därefter uppdra till kommunstyrelsen att dels ta fram en utvecklingsplan för minigolfområdet samt dels att föreslå vilka driftformer denna ska drivas i såsom till exempel förenings-, privat eller kommunal regi.

Kommunstyrelsens förvaltning har berett ärendet och föreslår att kommunstyrelsen ska föreslå kommunfullmäktige att besluta att delvis bifalla motionen, genom att hanteringen av minigolfbanan behandlas i samband med det pågående arbetet med om att upprätta förslag till detaljplan för Smultronstället (KS 2017/000221).

Förvaltningen föreslår dock att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att avslå motionens förslag om att skyndsamt iordningställa minigolfbanan till användbart skick.

Beslutsunderlag

KF 2017-02-27, §4

Motion 2017-02-16

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

Kommunstyrelsens kansli
Jonas Eliasson, Kanslichef
0171-525 58
jonas.eliasson@habo.se

Motion: Upprustning av minigolfbanan

Förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionen delvis, genom att utredning rörande frågor avseende drift och regi av minigolfbanan och utvecklingsplan för minigolfområdet behandlas i samband med pågående detaljplaneärende avseende Smultronstället.
2. Kommunfullmäktige beslutar att avslå motionens förslag om att skyndsamt iordningställa minigolfbanan till användbart skick.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 2017-02-27, § 4, att remittera inkommen motion om upprustning av minigolfbanan, inlämnad av Owe Fröjd (Båp), till kommunstyrelsen för beredning.

I motionen yrkas att kommunfullmäktige beslutar att skyndsamt iordningställa minigolfbanan till användbart skick samt att därefter uppdra till kommunstyrelsen att dels ta fram en utvecklingsplan för minigolfområdet samt dels att föreslå vilka driftformer denna ska drivas i såsom till exempel förenings-, privat eller kommunal regi.

Kommunstyrelsens förvaltning har berett ärendet och föreslår att kommunstyrelsen ska föreslå kommunfullmäktige att besluta att delvis bifalla motionen, genom att hanteringen av minigolfbanan behandlas i samband med det pågående arbetet med om att upprätta förslag till detaljplan för Smultronstället (KS 2017/000221).

Förvaltningen föreslår dock att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att avslå motionens förslag om att skyndsamt iordningställa minigolfbanan till användbart skick.

Ärendet

Kommunstyrelsens förvaltning kan konstatera följande avseende minigolfbanan:

1. Håbo kommun äger inte själva minigolfbanorna, dessa ägs av Knarrbackens FC, som förvärvat dessa av en tredje part.
2. Håbo kommun äger själva marken där golfbanorna huserar, och har tidigare upplåtit denna via arrende till den tredje part som tidigare drev minigolfen. Ett faktiskt arrende mellan kommunen och Knarrbackens FC avseende det nuvarande brukandet av marken har inte upprättats, det är dock ett pågående ärende på plan- och utvecklingsavdelningen.

3. Marken där minigolfbanan är uppställd ligger på en deponi av främst gipsmaterial vilket innebär att marknivån sjunker vartefter. Mot den bakgrunden bör ett annat läge för minigolfbanan undersökas.
4. Ett mer gynnsamt läge för minigolfen torde vara i anslutning till den stadspark som planeras i Gröna Dalen. Förvaltningen har även tagit höjd för detta i ärendet om upprättandet av en detaljplan för Smultronstället (2017/00221).

Sammantaget anser förvaltningen att detta innebär att en skyndsam upprustning av minigolfbanan skulle vara en förhastad åtgärd. Däremot bör motionens frågorställningar avseende alternativa driftformer och utveckling behandlas i anslutning till detaljplaneärendet om Smultronstället.

Mot bakgrund av detta så föreslår förvaltningen att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besluta motionen ska anses vara färdigbehandlad mot bakgrund av att det som framkommit i beredningen, samt att den utredning rörande frågor avseende drift och utveckling, som motionen påtalar, kommer att behandlas i samband med pågående detaljplaneärende rörande Smultronstället.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Eventuella utredningskostnader får hanteras som del av detaljplanebudgeten.

Uppföljning

Beslutet föranleder inget behov av uppföljning.

Beslutsunderlag

- KF 2017-02-27, §4
- Motion 2017-02-16

Beslut skickas till

Planchef
Motionär

Motion till Håbo Kommunfullmäktige 2017-02-27

Upprustning och utveckling av Bålsta minigolfbana

Bålsta minigolfbana har funnits i många år den har varit ett trevligt inslag för både föreningar, skolor, företag och privatpersoner.

De senaste åren har den inte underhållits och verksamheten har gått i stå. Det finns en stor utvecklingspotential i det omedelbara närområdet, samlingsplats, grillplatser, utescen etc

Bålstapartiet föreslår att:

-Kommunfullmäktige beslutar att skyndsamt iordningsställa minigolfen till användbart skick

-Att därefter uppdra till Kommunstyrelsen att ta fram en utvecklingsplan för minigolfområdet och dess omedelbara närhet.

-Att därefter uppdra till Kommunstyrelsen att föreslå vilka driftformer den skall drivas i, tex. föreningsregi, privat, kommunal etc

För Bålstapartiet i Håbo Kommunfullmäktige

Owe Fröjd

Ärende 9

§ 175

Dnr 2017/00402

Svar på motion: införande av verksamhetsbesök

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kommunfullmäktige avslår motionens förslag med hänvisning till kommunstyrelseförvaltningens bedömning.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 2017-06-12, § 82, att remittera Motion om införande av verksamhetsbesök, motionär: Michael Rubbestad (SD), till kommunstyrelsen för beredning.

I motionen yrkas att kommunfullmäktige dels beslutar om att förtroendevalda ledamöter och ersättare i fullmäktige, nämnder, styrelse och bolag erbjuds genomföra verksamhetsbesök under året där ersättning för förlorad arbetsinkomst utgår samt dels att antalet verksamhetsbesök där förlorad arbetsinkomst utgår fastställs till fyra besök per år.

Kommunstyrelsens förvaltning har berett motionen och kan konstatera att kommunens nuvarande regelverk om arvodering och ersättning för politiskt arbete idag medger rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst och förrättningsarvode vid verksamhetsbesök för kommunens förtroendevalda. Det som krävs för detta ska anses som berättigat är att det finns ett beslut från berörd nämnd, eller i förekommande fall av ordförande i berörd nämnd, som medger den förtroendevaldas deltagande på verksamhetsbesöket. Detta innebär att det står varje nämnd fritt att besluta om både generella och enskilda verksamhetsbesök inom nämndens verksamhetsområden, samt hur dessa ska struktureras och organiseras.

Kommunstyrelsens förvaltning anser att nuvarande ordning fungerar tillfredställande och att förändring i linje med det som yrkas i motionen skulle innebära vissa organisatoriska och kontrollmässiga problem. Mot bakgrund av detta föreslår förvaltningen att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen.

Förvaltningen redovisar i samband med sammanträdet, i enlighet med Michael Rubbestads (SD) yrkande på kommunstyrelsens arbetsutskott (KSAU 2017-08-29 § 120), hur stor kostnaden skulle bli om enbart förlorad arbetsinkomst ersätts vid de föreslagna verksamhetsbesöken. Förvaltningen bedömer att detta grovt räknat bör uppgå till ca 100 tkr.

Beslutsunderlag

KSAU 2017-08-29 § 120

Tjänsteskrivelse

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

Motion 2017-06-12

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

50

§ 120

Dnr 2017/00402

Svar på motion: införande av verksamhetsbesök

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till kommunstyrelsen

1. Kommunfullmäktige avslår motionens förslag med hänvisning till kommunstyrelseförvaltningens bedömning.

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

2. Kommunstyrelsens arbetsutskott uppdrar till förvaltningen att, till kommunstyrelsens sammanträde, redovisa hur stor kostnaden skulle bli om motionens förslag infördes men möjligheten till arvoderade verksamhetsbesök tas bort och att enbart förlorad arbetsinkomst ersätts.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 2017-06-12, § 82, att remittera Motion om införande av verksamhetsbesök, motionär: Mikael Rubbestad (SD), till kommunstyrelsen för beredning.

I motionen yrkas att kommunfullmäktige dels beslutar om att förtroendevalda ledamöter och ersättare i fullmäktige, nämnder, styrelse och bolag erbjuds genomföra verksamhetsbesök under året där ersättning för förlorad arbetsinkomst utgår samt dels att antalet verksamhetsbesök där förlorad arbetsinkomst utgår fastställs till fyra besök per år.

Kommunstyrelsens förvaltning har berett motionen och kan konstatera att kommunens nuvarande regelverk om arvodering och ersättning för politiskt arbete idag medger rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst och förrättningsarvode vid verksamhetsbesök för kommunens förtroendevalda. Det som krävs för detta ska anses som berättigat är att det finns ett beslut från berörd nämnd, eller i förekommande fall av ordförande i berörd nämnd, som medger den förtroendevaldas deltagande på verksamhetsbesöket. Detta innebär att det står varje nämnd fritt att besluta om både generella och enskilda verksamhetsbesök inom nämndens verksamhetsområden, samt hur dessa ska struktureras och organiseras.

Kommunstyrelsens förvaltning anser att nuvarande ordning fungerar tillfredställande och att förändring i linje med det som yrkas i motionen skulle innebära vissa organisatoriska och kontrollmässiga problem. Mot bakgrund av detta föreslår förvaltningen att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen.

Beslutsunderlag

Motion 2017-06-12

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Förslag till beslut på sammanträdet

Michael Rubbestad (SD) yrkar att förvaltningen till kommunstyrelsens sammanträde redovisar hur stor kostnaden skulle bli om förslaget infördes men möjligheten till arvoderade verksamhetsbesök tas bort och att enbart förlorad arbetsinkomst ersätts.

Beslutsgång

Efter diskussion frågar ordförande Carina Lund (M) om utskottet kan besluta att föreslå kommunstyrelsen att motionen avslås samt att ge förvaltningen i uppdrag att redovisa kostnader i enlighet med Michael Rubbestads (SD) yrkande i samband med kommunstyrelsens sammanträde.

_____

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

Kommunstyrelsens kansli
Jonas Eliasson, Kanslichef
0171-525 58
jonas.eliasson@habo.se

Motion om införande av verksamhetsbesök

Förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige avslår motionens förslag med hänvisning till kommunstyrelseförvaltningens bedömning.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 2017-06-12, § 82, att remittera Motion om införande av verksamhetsbesök, motionär: Mikael Rubbestad (SD), till kommunstyrelsen för beredning.

I motionen yrkas att kommunfullmäktige dels beslutar om att förtroendevalda ledamöter och ersättare i fullmäktige, nämnder, styrelse och bolag erbjuds genomföra verksamhetsbesök under året där ersättning för förlorad arbetsinkomst utgår samt dels att antalet verksamhetsbesök där förlorad arbetsinkomst utgår fastställs till fyra besök per år.

Kommunstyrelsens förvaltning har berett motionen och kan konstatera att kommunens nuvarande regelverk om arvodering och ersättning för politiskt arbete idag medger rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst och förrättningsarvode vid verksamhetsbesök för kommunens förtroendevalda. Det som krävs för detta ska anses som berättigat är att det finns ett beslut från berörd nämnd, eller i förekommande fall av ordförande i berörd nämnd, som medger den förtroendevaldas deltagande på verksamhetsbesöket. Detta innebär att det står varje nämnd fritt att besluta om både generella och enskilda verksamhetsbesök inom nämndens verksamhetsområden, samt hur dessa ska struktureras och organiseras.

Kommunstyrelsens förvaltning anser att nuvarande ordning fungerar tillfredställande och att förändring i linje med det som yrkas i motionen skulle innebära vissa organisatoriska och kontrollmässiga problem. Mot bakgrund av detta föreslår förvaltningen att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen.

Ärendet

I motionen yrkar Sverigedemokraterna på att:

1. Kommunfullmäktige beslutar att förtroendevalda ledamöter och ersättare i fullmäktige, nämnder, styrelse och bolag erbjuds genomföra verksamhetsbesök under året där ersättning för förlorad arbetsinkomst utgår.
2. Kommunfullmäktige beslutar att fastställa antalet verksamhetsbesök där förlorad arbetsinkomst till fyra besök per år.

Kommunstyrelsens förvaltning kan konstatera att kommunens regelverk för arvodering och ersättning för politiskt arbete (arvodesregler för Håbo kommun KS 2015/00257) medger rätt för kommunens förtroendevalda att erhålla ersättning för förlorad arbetsinkomst vid verksamhetsbesök, detta eftersom ett verksamhetsbesök är att likställas med en förrättning, samt även erhålla ett förrättningsarvode under förutsättning att nämnd eller ordförande i berörd nämnd i beslut godkänner den förtroendevaldas deltagande.

Detta förfarande innebär att det är upp till respektive nämnd att hantera verksamhetsbesök inom sina respektive verksamhetsområden. Historiskt har nämnderna i Håbo hanterat verksamhetsbesöken på lite olika sätt, till exempel har barn- och utbildningsnämnden valt att förlägga vissa sammanträden på skolor i kommunen och i samband med det besöka verksamheten.

En utblick i kommunsverige visar att verksamhetsbesök generellt är en fråga för de verksamhetsansvariga nämnderna, och att organisationen kring verksamhetsbesöken skiljer sig åt från nämnd till nämnd och från kommun till kommun, i exempelvis Värmdö kommun så antar barn- och utbildningsnämnden en årlig plan för verksamhetsbesök med krav på skriftlig återrapportering från de förtroendevalda. Ett likande förfarande skulle kunna tillämpas i Håbo under förutsättning att verksamhetsansvarig nämnd beslutar det.

Att införa ett förfarande med generella arvoderade verksamhetsbesök för samtliga förtroendevalda, i linje med motionens yrkande, skulle innebära både organisatoriska och kontrollmässiga problem för Håbo kommun. Detta eftersom motionens förslag skulle innebära att kommunen skulle behöva planera för 400-500 teoretiska verksamhetsbesök per år dvs. fyra besök per år för kommunens ca.100 förtroendevalda. Likaså skulle begäran om ersättning för förlorad arbetsförtjänst fortfarande behöva atteras av någon som då också behöver intyga att den förtroendevalda faktiskt var på det angivna verksamhetsbesöket. Sammantaget innebär det att en kommunövergripande rutin för hantering av egenanmälda verksamhetsbesök behöver ta fram för att den administrativa hanteringen av dem ska fungera. Detta innebär inte att det är ogörligt, men förvaltningen anser att hanteringen av de ovan nämnda problemområden skulle generera betydande kostnader för den kommunala organisationen.

Sammantaget anser kommunstyrelsens förvaltning att det förfarande som gäller idag avseende verksamhetsbesök i Håbo kommun fungerar tillfredställande. Dagens förfarande innebär att det finns en naturlig kontroll i form av nämnds- eller ordförandebeslut som underlättar attestförfarandet och säkerställer att kommunens regelverk inte missbrukas. Det har också fördelen att de kommunala verksamheterna kan förbereda inför verksamhetsbesöken och därmed tillse att dessa inte påverkar eller krockar med planerad verksamhet. Förvaltningen gör sammanfattningsvis bedömningen att motionen bör avslås.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Ett avslagsbeslut föranleder inga ekonomiska konsekvenser men ett bifall skulle höja kommunens kostnader för arvodering. Det är dock svårt att räkna exakt hur hög kostnadsökningen skulle bli, men förvaltningen estimerar ökningen till mellan 100-200 tkr, utifrån dagens ersättningsnivåer och brukandet av det schabloniserade ersättningsbeloppet. Till detta tillkommer också en dold kostnad i form av den arbetsinsats som kommer krävas för tillskapandet av tydliga administrativa rutiner och löpande hantering av verksamhetsbesöken, denna är i dagsläget svår att definiera i siffror.

Uppföljning

Beslutet föranleder inget behov av uppföljning.

Beslutsunderlag

– Motion 2017-06-12

Beslut skickas till

Motionär

2017-06-12

Motion: Införande av verksamhetsbesök

Majoriteten av de förtroendevalda i Håbo kommun är fritidspolitiker. Varje dag fattar dessa personer viktiga politiska beslut som påverkar såväl enstaka människors vardag som kommunens ekonomi i sin helhet. Felaktiga beslut kan få förödande konsekvenser för kommunen.

Tack vare förvaltningarna och anställda tjänstemäns arbete kan dessa beslut fattas utifrån ett väl utrett underlag, men likt att man aldrig kan lära sig att köra bil enbart genom att läsa en teoribok kan alla politiska beslut inte fattas enbart utifrån utredningar, statistik och yttranden. På samma vis som att en elev på en körskola rent fysiskt behöver lära sig att framföra ett fordon och inte bara läsa in sig på hur man gör i teorin behöver våra förtroendevalda även få uppleva och besöka den verklighet som vi fattar beslut kring.

Förtroendevalda i Håbo kommun behöver därför ges möjlighet att vid ett fastställt maxantal tillfällen per år kunna göra verksamhetsbesök inom de områden som de tar beslut i. Arvode behöver inte utgå men rimligen borde den enskilde förtroendevalde inte behöva göra ekonomisk förlust för att öka den egna kompetensen och ta mer välgrundade beslut, varför ersättning för förlorad arbetsinkomst borde erbjudas i enlighet med antaget reglemente.

Som en positiv bieffekt kan möjligen mängden kostsamma återremisser minska på grund av att den förtroendevalde via sitt besök får ta del av den information som annars hade efterfrågats, samt att nya förslag och idéer om hur kommunen kan utvecklas med största sannolikhet kommer att dyka upp i samband med dessa besök och samtal med personer i respektive verksamhet.

Med hänvisning till ovanstående yrkar Sverigedemokraterna

Att kommunfullmäktige beslutar att förtroendevalda ledamöter och ersättare i fullmäktige, nämnder, styrelse och bolag erbjuds genomföra verksamhetsbesök under året där ersättning för förlorad arbetsinkomst utgår

Att kommunfullmäktige beslutar att fastställa antalet verksamhetsbesök där förlorad arbetsinkomst utgår till fyra besök per år

Michael Rubbestad (SD)

Ärende 10

§ 174

Dnr 2017/00403

Svar på motion: Förändring av fullmäktiges mötesstruktur

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kommunfullmäktige avslår motionens förslag med hänvisning till förvaltningens bedömning.

Sammanfattning

I motionen som inlämnats av Michael Rubbestad (SD) föreslås att mötesstrukturen för kommunfullmäktige förändras så att alla ärenden går igenom och debatteras innan sammanträdet ajourneras för gruppmöten. Därefter återupptas mötet och beslut fattas i samtliga ärenden. Syftet är att underlätta för partierna att diskutera eventuell ny information som kan uppkomma under debatten innan beslut fattas.

Förvaltningen bedömer att kommunallagens beredningstvång i ärenden som beslutas av kommunfullmäktige medför att de allra flesta ärenden bör vara så beredda och debatterade i tidigare instanser att ny information inte bör uppkomma vid sammanträdet. För de fall där ny information ändå uppkommer under sammanträdet kan ledamöter yrka på att sammanträdet ajourneras för överläggningar i det enskilda ärendet. Någon stående ajournering inför alla ärendens avgörande bör därmed inte vara nödvändig.

I de ärenden där den nya informationen medför att beslut inte kan fattas vid sammanträdet erbjuder kommunallagen möjlighet till minoritetsbordläggning/återremiss. Dessa regler behöver användas i sådana ärenden oavsett om den föreslagna mötesstrukturen införs vid fullmäktiges sammanträden eller ej.

Mot denna bakgrund föreslår förvaltningen att motionen avslås.

Beslutsunderlag

KSAU 2017-08-29 § 119

Tjänsteskrivelse

Motion 2017-06-12 om förändring av fullmäktiges mötesstruktur

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

§ 119

Dnr 2017/00403

Svar på motion: Förändring av fullmäktiges mötesstruktur

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till kommunstyrelsen

1. Kommunfullmäktige avslår motionens förslag med hänvisning till förvaltningens bedömning.

Sammanfattning

I motionen som inlämnats av Michael Rubbestad (SD) föreslås att mötesstrukturen för kommunfullmäktige förändras så att alla ärenden går igenom och debatteras innan sammanträdet ajourneras för gruppmöten. Därefter återupptas mötet och beslut fattas i samtliga ärenden. Syftet är att underlätta för partierna att diskutera eventuell ny information som kan uppkomma under debatten innan beslut fattas.

Förvaltningen bedömer att kommunallagens beredningstvång i ärenden som beslutas av kommunfullmäktige medför att de allra flesta ärenden bör vara så beredda och debatterade i tidigare instanser att ny information inte bör uppkomma vid sammanträdet. För de fall där ny information ändå uppkommer under sammanträdet kan ledamöter yrka på att sammanträdet ajourneras för överläggningar i det enskilda ärendet. Någon stående ajournering inför alla ärendens avgörande bör därmed inte vara nödvändig.

I de ärenden där den nya informationen medför att beslut inte kan fattas vid sammanträdet erbjuder kommunallagen möjlighet till minoritetsbordläggning/återremiss. Dessa regler behöver användas i sådana ärenden oavsett om den föreslagna mötesstrukturen införs vid fullmäktiges sammanträden eller ej.

Mot denna bakgrund föreslår förvaltningen att motionen avslås.

Beslutsunderlag

Motion 2017-06-12 om förändring av fullmäktiges mötesstruktur

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

Kommunstyrelsens kansli
Sara Widströmer, Kommunsekreterare
0171-525 61
sara.widstromer@habo.se

Motion: Förändring av fullmäktiges mötesstruktur

Förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige avslår motionens förslag med hänvisning till förvaltningens bedömning.

Sammanfattning

I motionen som inlämnats av Michael Rubbestad (SD) föreslås att mötesstrukturen för kommunfullmäktige förändras så att alla ärenden går igenom och debatteras innan sammanträdet ajourneras för gruppmöten. Därefter återupptas mötet och beslut fattas i samtliga ärenden. Syftet är att underlätta för partierna att diskutera eventuell ny information som kan uppkomma under debatten innan beslut fattas.

Förvaltningen bedömer att kommunallagens beredningstvång i ärenden som beslutas av kommunfullmäktige medför att de allra flesta ärenden bör vara så beredda och debatterade i tidigare instanser att ny information inte bör uppkomma vid sammanträdet. För de fall där ny information ändå uppkommer under sammanträdet kan ledamöter yrka på att sammanträdet ajourneras för överläggningar i det enskilda ärendet. Någon stående ajournering inför alla ärendens avgörande bör därmed inte vara nödvändig.

I de ärenden där den nya informationen medför att beslut inte kan fattas vid sammanträdet erbjuder kommunallagen möjlighet till minoritetsbordläggning/återremiss. Dessa regler behöver användas i sådana ärenden oavsett om den föreslagna mötesstrukturen införs vid fullmäktiges sammanträden eller ej.

Mot denna bakgrund föreslår förvaltningen att motionen avslås.

Ärendet

Michael Rubbestad (SD) har lämnat in en motion med förslag om att förändra mötesstrukturen för kommunfullmäktige i Håbo. Förändringen skulle, enligt förslaget, innebära att alla ärenden går igenom och debatteras innan sammanträdet ajourneras varpå partierna genomför gruppmöten. Därefter återupptas sammanträdet och beslut fattas i alla ärenden. Motionären menar att detta tillvägagångssätt vore att föredra, då debatterna i fullmäktige kan medföra ny information som gör partiernas tidigare ställningstaganden behöver omprövas. I dagsläget sker gruppmötena innan kommunfullmäktiges sammanträden och de fall, där behov av att ompröva tidigare ställningstaganden finns, hanteras genom att ledamöterna använder sig av viskningar eller lappar för att diskutera, vilket ser oprofessionellt ut.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen gör följande bedömning:

Beredningstväng

För ärenden som ska behandlas av kommunfullmäktige råder beredningstväng (KL 5:26–28). Detta innebär i korthet att innan ett ärende avgörs av fullmäktige ska det ha beretts av en nämnd vars verksamhet berörs. Kommunstyrelsen ska också alltid ges tillfälle att yttra sig och ska också lägga fram förslag till beslut i ärenden där inte någon annan nämnd har gjort så. Detta innebär att innan ett ärende når kommunfullmäktige har det behandlats politiskt i kommunstyrelsen och dess utskott. I många fall har det även behandlats i en nämnd. Det innebär också att beredning och debatt i stor utsträckning har skett innan kommunfullmäktiges sammanträde. Dessutom sker ju, som nämns i motionen, gruppmöten innan fullmäktiges sammanträden. De allra flesta ärenden som kommer till fullmäktige för beslut är därmed så behandlade att ny information inte bör uppkomma vid sammanträdet.

Ajournering, bordläggning, återremiss

I de fall där ny information ändå framkommer i samband med att ett ärende debatteras i kommunfullmäktige kan ledamöterna hantera detta genom att yrka på att sammanträdet ajourneras innan beslut i det specifika ärendet fattas. Under den stund som sammanträdet då har uppehåll kan ledamöterna diskutera ärendet i sina partigrupper. Därefter återupptas sammanträdet och beslut i det enskilda ärendet fattas.

För de fall partierna under fullmäktiges sammanträden bedömer att ärendet, exempelvis på grund av ny information, inte kan avgöras vid sammanträdet finns, enligt kommunallagen (KL 5:36–37), möjligheter till såväl minoritetsåterremiss om ärendet behöver utredas ytterligare som till minoritetsbordläggning för att avvakta med beslut till nästa sammanträde. Detta innebär att ärendet ska bordläggas/återremitteras om en tredjedel av ledamöterna så kräver. Dessa regler finns till för att skydda minoriteten mot exempelvis överrumplande förslag från en majoritet i fullmäktige.

Sammanfattande bedömning

Sammanfattningsvis ska ärenden i fullmäktige vara så beredda i tidigare instanser att ny information ytterst sällan ska behöva uppkomma vid sammanträdet. Att lägga om mötesstrukturen för att hantera ett fåtal fall med ny information bör därmed vara onödigt.

Det fåtal fall, där ny information ändå uppkommer i debatten, kan hanteras genom att yrka på ajournering i det enskilda ärendet för att diskutera denna information i partigrupperna innan beslut fattas.

Skulle information uppkomma, som förändrar läget i sådan grad att beslut inte alls kan fattas vid det pågående sammanträdet, skulle den föreslagna mötesstrukturen heller inte avhjälpa detta då den enbart reglerar ärenden där beslut fattas under det pågående mötet. Även om motionens förslag till

förändringar skulle införas skulle kommunallagens regler om återremiss och bordläggning behöva tillämpas i dessa fall.

Sammanfattningsvis bedömer förvaltningen att de förändringar i fullmäktiges mötesstruktur som föreslås i motionen inte behövs. Därmed föreslår förvaltningen att motionen avslås.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Inte aktuellt

Uppföljning

Inte aktuellt

Beslutsunderlag

- Motion 2017-06-12 om förändring av fullmäktiges mötesstruktur

---

Beslut skickas till

Motionären, för kännedom
Kansliet

2017-06-12

Motion: Förändring av kommunfullmäktiges mötesstruktur

Ett fullmäktigesammanträde föregås för de flesta partier av ett gruppmöte där man går igenom de ärenden och handlingar som skall behandlas på nästkommande sammanträde. Man tar även beslut inom gruppen i de ärenden där ett ställningstagande är aktuellt. Under en debatt i fullmäktige kan det dock uppkomma ny information och infallsvinklar som mycket möjligt kan leda till att ett ställningstagande bör omprövas. I dagsläget finns inte denna möjlighet utan man tvingas till att under pågående debatt och sammanträde på mycket oprofessionellt vis använda sig av viskningar, lappar eller andra kommunikationsvägar mellan ledamöter.

I vissa andra sammanhang förekommer att man på sammanträdet först går igenom alla ärenden och avhandlar alla debatter, efter detta genomför respektive parti ett gruppmöte varpå mötet återupptas och man fattar beslut i respektive ärende.

Genom att i kommunfullmäktige i Håbo införa en liknande mötesprocess med beslut i slutet av sammanträdet vinner vi möjligheten att alla partier kan diskutera nyinkommen information och eventuellt omvärdera sitt ställningstagande i en fråga.

Med hänvisning till ovanstående yrkar Sverigedemokraterna

Att kommunfullmäktige beslutar att förändra upplägget för fullmäktiges sammanträden där alla ärenden och debatter avhandlas löpande i enlighet med dagordningen varpå detta efterföljs av en kort mötesajournering där sammanträdet sedan återupptas och beslut fattas i respektive ärende

Michael Rubbestad (SD)

Ärende 11

§ 178

Dnr 2016/00517

Motion: Belysning på kommunens förskolor

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kommunfullmäktige bifaller motionen.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 2016-09-26, § 109, att remittera inkommen motion avseende belysning på kommunens förskolor från Michael Rubbestad (SD) till kommunstyrelsen för beredning.

I motionen yrkas att kommunfullmäktige dels beslutar att uppdra till berörd förvaltning att genomföra en besiktning av rådande belysning på förskolornas utemiljöer samt dels att berörd förvaltning genomför nödvändiga åtgärder för att säkerställa en säker utemiljö med god belysning på kommunens förskolor.

Kommunstyrelsen beslutade 2016-10-03 att remittera motionen till barn- och utbildningsnämnden för yttrande. Av nämndens yttrande framgår att nämnden föreslår bifall av motionen.

Kommunstyrelsens förvaltning har genomfört en inventering av befintliga armaturer och stolpar på kommunens förskolor och kan konstatera att vissa skolgårdar är i större behov av nya armaturer än andra, störst behov bedöms föreligga i Ellenborgs förskola. Bedömningen är även att kompletterande undersökningar behöver genomföras när höstmörkret infinner sig.

Sammantaget föreslår kommunstyrelsens förvaltning att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att bifalla motionen, samt att resultatet av denna ligger till grund för kommande investeringsäskanden.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag KTU 2017-08-28 § 60

Motion 2016-09-21

Beslut KF 2016-09-26, § 109

Beslut Barn- och utbildningsnämnd 2016-12-07, § 109

Tjänsteskrivelse

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

Tekniska utskottet

§ 60

Dnr 2016/00517

Motion: Belysning på kommunens förskolor**Tekniska utskottets förslag till beslut**

1. Kommunfullmäktige bifaller motionen.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 2016-09-26, § 109, att remittera inkommen motion avseende belysning på kommunens förskolor från Michael Rubbestad (SD) till kommunstyrelsen för beredning.

I motionen yrkas att kommunfullmäktige dels beslutar att uppdra till berörd förvaltning att genomföra en besiktning av rådande belysning på förskolornas utemiljöer samt dels att berörd förvaltning genomför nödvändiga åtgärder för att säkerställa en säker utemiljö med god belysning på kommunens förskolor.

Kommunstyrelsen beslutade 2016-10-03 att remittera motionen till barn- och utbildningsnämnden för yttrande. Av nämndens yttrande framgår att nämnden föreslår bifall av motionen.

Kommunstyrelsens förvaltning har genomfört en inventering av befintliga armaturer och stolpar på kommunens förskolor och kan konstatera att vissa skolgårdar är i större behov av nya armaturer än andra, störst behov bedöms föreligga i Ellenborgs förskola. Bedömningen är även att kompletterande undersökningar behöver genomföras när höstmörkret infinner sig.

Sammantaget föreslår kommunstyrelsens förvaltning att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att bifalla motionen, samt att resultatet av denna ligger till grund för kommande investeringsäskanden.

Beslutsunderlag

- Motion 2016-09-21
- Beslut KF 2016-09-26, § 109
- Beslut Barn- och utbildningsnämnd 2016-12-07, § 109
- Tjänsteskrivelse

Beslutet skickas till:

Barn- och utbildningsnämnden
Tekniska avdelningen

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
RUTDRAGSBESTYRK
NING

Kommunstyrelsens kansli
Jonas Eliasson, Kanslichef
0171-525 58
jonas.eliasson@habo.se

Motion: Belysning på kommunens förskolor

Förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige bifaller motionen.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 2016-09-26, § 109, att remittera inkommen motion avseende belysning på kommunens förskolor från Michael Rubbestad (SD) till kommunstyrelsen för beredning.

I motionen yrkas att kommunfullmäktige dels beslutar att uppdra till berörd förvaltning att genomföra en besiktning av rådande belysning på förskolornas utemiljöer samt dels att berörd förvaltning genomför nödvändiga åtgärder för att säkerställa en säker utemiljö med god belysning på kommunens förskolor.

Kommunstyrelsen beslutade 2016-10-03 att remittera motionen till barn- och utbildningsnämnden för yttrande. Av nämndens yttrande framgår att nämnden föreslår bifall av motionen.

Kommunstyrelsens förvaltning har genomfört en inventering av befintliga armaturer och stolpar på kommunens förskolor och kan konstatera att vissa skolgårdar är i större behov av nya armaturer än andra, störst behov bedöms föreligga i Ellenborgs förskola. Bedömningen är även att kompletterande undersökningar behöver genomföras när höstmörkret infinner sig.

Sammantaget föreslår kommunstyrelsens förvaltning att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att bifalla motionen, samt att resultatet av denna ligger till grund för kommande investeringsäskanden.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Eventuella kostnader får hanteras inom kommande investeringsäskanden.

Uppföljning

Beslutet får följas upp i samband med budget

Beslutsunderlag

- Motion 2016-09-21
- Beslut KF 2016-09-26, § 109
- Beslut Barn- och utbildningsnämnd 2016-12-07, § 109

Beslut skickas till

Teknisk chef – *för åtgärd*

Barn- och utbildningsnämnd – *för kännedom*

BOU § 109

Dnr 2016/01757

Remittering av motion – belysning på kommunens förskolor

Beslut

1. Barn- och utbildningsnämnden föreslår att berörd avdelning inom tekniska utskottet gör en djupare besiktning av förutsättningarna för att förbättra rådande belysning.
2. Barn- och utbildningsnämnden föreslår därmed bifall av motionen.

Sammanfattning

Barn- och utbildningsnämnden har fått Michael Rubbestads (SD) motion från kommunkullmäktige, avseende en inventering av belysningen på kommunens förskolor. Detta för att garantera att barnen får en säker utemiljö med god belysning under vinterhalvåret.

Barn- och utbildningsförvaltningen har fått motionen för att göra en första inventering av hur förskolornas gårdar är belysta. I en bilaga finns uppgifter från förskolornas förskolechefer. De har sammanställt hur de upplever att fastigheter och gårdar är belysta.

Det kan utifrån denna enkla sammanställning konstateras att samtliga förskolor har belysning vid fasad, men endast fyra har belysning på gården. Ytterligare två har delvis belysning på gården, medan sju förskolor helt saknar belysning där.

Barn- och utbildningsförvaltningen kan konstatera att förutsättningarna för att leva upp till målsättningen med motionen varierar mellan kommunens förskolor. Förvaltningen föreslår därför att berörd avdelning inom Tekniska utskottet gör en djupare besiktning och förutsättningarna för att förbättra rådande belysning.

Beslutsunderlag

- Föredragningslista, 2016-11-30, BOU 2016/01757
- Tjänsteskrivelse, 2016-11-18, BOU 2016/01757 nr 27277
- Inventering
- Kommunstyrelsen, delegationsbeslut, motion om förskolebelysning 2016-10-03, 2016/517
- KF 2016-09-26 § 109

JUSTERARE

EXPEDIERAD

SIGNATUR

UTDRAGSBESTYRKNING

Barn- och utbildningsnämnden

Förslag till beslut på sammanträdet

Ordföranden: barn- och utbildningsnämnden föreslår att berörd avdelning inom tekniska utskottet gör en djupare besiktning av förutsättningarna för att förbättra rådande belysning.

Barn- och utbildningsnämnden föreslår därmed bifall av motionen.

Beslutet skickas till:

Kommunstyrelsen

JUSTERARE

EXPEDIERAD

SIGNATUR

UTDRAGSBESTYRKNING

§ 109

Dnr 2016/00517

Anmälan av ny motion: Belysning på kommunens förskolor

Kommunfullmäktiges beslut

1. Kommunfullmäktige överlämnar ärendet till kommunstyrelsen för beredning.

Sammanfattning

Michael Rubbestad (SD) har inkommit med en motion med förslaget att kommunen snarast ska genomföra en inventering av befintlig belysningen på kommunens förskolor inför den mörka årstiden. Detta för att garantera att barnen får en säker utemiljö med god belysning under vinterhalvåret.

Därför föreslår motionären följande:

"1. Kommunfullmäktige beslutar att berörd förvaltning genomför en besiktning av rådande belysning på förskolornas utemiljöer.

2. Kommunfullmäktige beslutar att berörd förvaltning genomför nödvändiga åtgärder för att säkerställa en säker utemiljö med god belysning på våra förskolor."

Beslutsunderlag

Motion

_____

Beslutet skickas till:

Kansliet

JUSTERARE

EXPEDIERAD

SIGNATUR

UTDRAGSBESTYRKNING

Motion: Belysning på kommunens förskolor

2016-09-20

Hösten och vintern närmar sig med stormsteg och med årstiden följer även mörkret. Under för och eftermiddagar kan utemiljön på våra förskolor vara helt svart om inte tillfredsställande belysning finns. Personal från förskolan har larmat om sin oro att när mörkret nu kommer så är utemiljöerna inte tillräckligt upplysta för att personalen skall uppfylla sitt uppdrag om att erbjuda barnen en säker utemiljö vilket resulterar i att verksamheten till stor del förflyttas och bedrivs i inomhusmiljö.

Det är därför av yttersta vikt att Håbo kommun omgående ser över den befintliga belysningen på våra förskolors utemiljöer och utför nödvändiga åtgärder där belysningen inte är tillfredsställande och kan garantera förskolebarnen en säker utemiljö.

Med hänvisning till ovanstående yrkar Sverigedemokraterna

- Att** kommunfullmäktige beslutar att berörd förvaltning genomför en besiktning av rådande belysning på förskolornas utemiljöer
- Att** kommunfullmäktige beslutar att berörd förvaltning genomför nödvändiga åtgärder för att säkerställa en säker utemiljö med god belysning på våra förskolor

Michael Rubbestad (SD)

§ 162

Dnr 2017/00471

Vattenprogram 2017

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kommunfullmäktige godkänner upprättat Vattenprogram för Håbo kommun daterad den 8 augusti 2017.

Kommunstyrelsens beslut

2. Kommunstyrelsen beslutar att ändra fjärde stycket under rubriken 3.2.1 Målbild på sidan 11 i vattenprogrammet i enlighet med Christian Nordbergs (MP) yrkande.

Sammanfattning

Miljö- och tekniknämnden har lämnat uppdrag om att ta fram ett Vattenprogram för Håbo kommun. Arbetet påbörjades parallellt med ny översiktsplan under 2015.

Vattenprogrammet summerar allmänt om gällande internationella och nationella riktlinjer kring vatten, ger en nulägesbeskrivning kring vattenförekomster i Håbo samt konkretiserar en målsättning i inriktningar som baseras på den lokala problembilden och de största utmaningarna som finns i Håbo kommun för att uppnå en god vattenkvalitet. Mot den bakgrunden fokuserar Vattenprogrammet för Håbo kommun på tre inriktningar;

- Ingen övergödning
- Säkrad dricksvattenförsörjning
- Giftfria vatten.

En särskilt inrättad ”vattengrupp” hanterar uppföljning av Vattenprogrammet och de konkreta aktiviteter som kopplas till programmet vartefter för att nå målbilden. Uppföljning redovisas en gång årligen till vattenmyndigheterna och kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

KSAU 2017-08-29 § 108

Tjänsteskrivelse

Vattenprogram för Håbo kommun daterad 2017-08-08

Förslag till beslut på sammanträdet

Carina Lund (M) och Christian Nordberg (MP) yrkar att en ändring görs på sidan 11 i vattenprogrammet, fjärde stycket under rubriken 3.2.1 Målbild, för att inte programmet ska hänvisa till en äldre policy. Stycket föreslås

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

formuleras enligt följande:

”Där anslutning till kommunalt VA inte är möjligt ska samordnade lösningar eftersträvas, till exempel avlopp i kretslopp, för att minimera antalet utsläppspunkter och skapa ökade möjligheter till kontroll. Vid en nyexploatering bör en utredning genomföras för att ta fram förslag till gemensam eller kommunal lösning av avloppsfrågan, där man tar hänsyn till det aktuella områdets lämplighet eller om området har någon form av skydd.”

Leif Zetterberg (C) yrkar bifall till Carina Lunds (M) och Christian Nordbergs (MP) yrkande.

Beslutsgång

Ordförande Carina Lund (M) frågar om kommunstyrelsen bifaller arbetsutskottets förslag till beslut med föreslagen ändring och finner att så sker.

_____

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 108

Dnr 2017/00471

Vattenprogram 2017

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till kommunstyrelsen

1. Kommunfullmäktige godkänner upprättat Vattenprogram för Håbo kommun daterad den 8 augusti 2017.

Sammanfattning

Miljö- och tekniknämnden har lämnat uppdrag om att ta fram ett Vattenprogram för Håbo kommun. Arbetet påbörjades parallellt med ny översiktsplan under 2015.

Vattenprogrammet summerar allmänt om gällande internationella och nationella riktlinjer kring vatten, ger en nulägesbeskrivning kring vattenförekomster i Håbo samt konkretiserar en målsättning i inriktningar som baseras på den lokala problembilden och de största utmaningarna som finns i Håbo kommun för att uppnå en god vattenkvalitet. Mot den bakgrunden fokuserar Vattenprogrammet för Håbo kommun på tre inriktningar;

- Ingen övergödning
- Säkrad dricksvattenförsörjning
- Giftfria vatten.

En särskilt inrättad ”vattengrupp” hanterar uppföljning av Vattenprogrammet och de konkreta aktiviteter som kopplas till programmet vartefter för att nå målbilden. Uppföljning redovisas en gång årligen till vattenmyndigheterna och kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

Vattenprogram för Håbo kommun daterad 2017-08-08

_____

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

Plan- och utvecklingsavdelningen
Anna-Karin Bergvall, Förvaltningschef
0171 52825
anna-karin.bergvall@habo.se

Godkännande av Vattenprogram för Håbo kommun

Förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige godkänner upprättat Vattenprogram för Håbo kommun daterad den 8 augusti 2017.

Sammanfattning

Miljö- och tekniknämnden har lämnat uppdrag om att ta fram ett Vattenprogram för Håbo kommun. Arbetet påbörjades parallellt med ny översiktsplan under 2015.

Vattenprogrammet summerar allmänt om gällande internationella och nationella riktlinjer kring vatten, ger en nulägesbeskrivning kring vattenförekomster i Håbo samt konkretiserar en målsättning i inriktningar som baseras på den lokala problembilden och de största utmaningarna som finns i Håbo kommun för att uppnå en god vattenkvalitet. Mot den bakgrunden fokuserar Vattenprogrammet för Håbo kommun på tre inriktningar;

- Ingen övergödning
- Säkrad dricksvattenförsörjning
- Giftfria vatten.

En särskilt inrättad ”vattengrupp” hanterar uppföljning av Vattenprogrammet och de konkreta aktiviteter som kopplas till programmet vartefter för att nå målbilden. Uppföljning redovisas en gång årligen till vattenmyndigheterna och kommunstyrelsen.

Ärendet

Miljö- och tekniknämnden lämnade 2011 ett uppdrag om att ta fram en vattenplan/vattenprogram, och beskrev då vikten av att ha ett strategiskt dokument om vatten för en mälarkommun som Håbo.

”Dokumentet ska redovisa vilka långsiktiga strategier som kommunen har för att ta tillvara samtliga vattenresurser samt planera långsiktigt för att värna och förbättra vattenkvaliteten i och runt kommunen. Ett sådant dokument bör samordnas och samspela med den kommunala översiktliga planeringen som enligt PBL ska redovisas kommunens långsiktiga mark- och vattenanvändning.”

Arbetet med framtagande av Vattenprogram igångsattes på allvar parallellt med arbetet med ny översiktsplan som påbörjades under 2015. En projektgrupp, ”vattengrupp”, har varit motorn i uppdraget. I gruppen har

representanter från plan- och exploateringsavdelningen, miljöavdelningen och VA-enheten ingått.

Utgångspunkter i det förslag till Vattenprogram som nu är upprättat utgörs av den övergripande internationella och nationella målsättningen att uppnå en god vattenkvalitet, som fastställs genom vattendirektivet samt de nationella miljö kvalitetsmålen. Kommunens Vision för 2030 samt Miljöstrategin utgör viktigt lokala utgångspunkter. Då arbetet med översiktsplan har pågått parallellt med Vattenprogrammet så har intentionerna kring vatten avspeglats i samrådsförslaget till översiktsplan.

Vattenprogrammet summerar allmänt vad som gäller kring vatten, ger en nulägesbeskrivning kring vattenförekomster i Håbo samt konkretiserar en målsättning i inriktningar som baseras på den lokala problembilden och de största utmaningarna som finns i Håbo kommun för att uppnå en god vattenkvalitet. Mot den bakgrunden fokuserar Vattenprogrammet för Håbo kommun på tre inriktningar;

- Ingen övergödning
- Säkrad dricksvattenförsörjning
- Giftfria vatten.

Det finns en målbild som beskrivs för respektive inriktning, och strategier för att nå målbilden. De konkreta åtgärderna varierar över tid och hanteras via den vattengrupp som fokuserar på vattenfrågorna. Vattengruppen förankrar sedan det löpande arbetet hos ansvariga chefer. Genomförande av aktiviteter och/eller projekt hanteras sedan av respektive verksamhet.

Framtagande av en Dagvattenpolicy har också skett parallellt med framtagande av Vattenprogrammet. Policyn utgör ett av ”arbetsverktygen” för att uppnå målbilderna i Vattenprogrammet.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Beslutet ger inga ekonomiska konsekvenser.

Uppföljning

Årlig uppföljning sker i samband med rapportering till Vattenmyndigheten.

Beslutsunderlag

- Vattenprogram för Håbo kommun daterad 2017-08-08

Beslut skickas till

Tekniska utskottet
Bygg- och miljönämnden
Bygg- och miljöförvaltningen
Tekniska avdelningen

HÅBO
KOMMUN

TJÄNSTESKRIVELSE

3(3)

Datum
2017-08-08

Vår **beteckning**
KS 2017/00471 nr 76706

PROGRAM

VERSION 2017-08-08

Vattenprogram för Håbo kommun

Dokumentansvarig: Förvaltningschef, bygg- och miljöförvaltningen
Antaget:

INNEHÅLL

1.	VATTEN	3
1.1	Intro	3
1.2	Arbete mot en god vattenkvalitet	3
1.2.1	Organisation	4
1.2.2	Uppdatering	4
1.3	Syfte och avgränsning	5
2.	RAMAR	5
2.1	EU:s ramdirektiv för vatten	5
2.1.1	Åtgärdsprogram	6
2.2	Nationella miljökvalitetsmål	6
2.3	Kommunala styrdokument	6
2.3.1	Vårt Håbo 2030	6
2.3.2	Miljöstrategi	7
2.3.3	Översiktsplan och fördjupad översiktsplan	7
3.	INRIKTNING	9
3.1	Nulägesbeskrivning	9
3.2	Ingen övergödning	10
3.2.1	Målbild	11
3.3	Säkrad dricksvattenförsörjning	12
3.3.1	Målbild	13
3.4	Gifffria vatten	14
3.4.1	Målbild	14
4.	KARTLÄGGNING	15

BILAGOR

Bilaga 1a Karta samtliga ytvatten

Bilaga 1b Karta samtliga grundvatten

Bilaga 2 Sammanställning vattenförekomster i Håbo kommun

Bilaga 3 Beskrivning av vattenförekomster i Håbo kommun

1. VATTEN

1.1 Intro

Håbo kommun är en Mälarkommun vars kommungräns till övervägande del består av mälärstränder och kommunens yta består till cirka 30 procent av vatten. Samtliga av kommunens större ytvattenförekomster är sund eller vikar till Mälaren. Håbo kommun ligger inom huvudavrinningsområdet Norrström, som sträcker sig från Kilsbergen och Bergslagen i väster till Stockholm i öster och omfattar hela Mälarens närområde.

Vatten är en naturresurs som samtliga av världens livsformer är beroende av. Dricksvattenförsörjning, avlopp, transporter, livsmiljöer för växter och djur samt rekreation och friluftsliv är exempel på några av de intressen som är nära sammankopplade till vattnet och dess kvalitet. Mälaren utgör bland annat dricksvattentäkt för omkring två miljoner människor i Sverige och Håbo kommuns dricksvattenförsörjningen sker genom uttag från Mälaren. Det samhällsekonomiska värdet för Mälaren är mycket stort och värdet av en god vattenkvalitet är högt. Att arbeta med att bevara och förbättra kommunens vattenkvalitet är därför prioriterat.

Enligt VISS¹ statusklassificering är övergödning det största vattenmiljöproblemet i Mälardalen. Mälaren är en naturligt näringsrik sjö, vilket gör att den är extra känslig för övergödning.² Vattnets kvalitet påverkas i stor utsträckning av markanvändningen i delavrinningsområdet. Mälardalen är ett tätbefolkat område där andelen hårdgjord yta är stort, vilket är en förklaring till den miljöproblematik som råder. Även jordbruket och skogsbruket är utbrett i området och har historiskt sett bidragit till belastning av vattnets kvalitet vad gäller övergödning.

Övergödningsproblem samt utsläpp av miljögifter, i form av metaller så som krom, zink och koppar och kemikalier så som bekämpningsmedel, läkemedel med mera, är de största vattenmiljöproblemen i kommunens vattenförekomster enligt VISS statusklassificering. Samtliga ytvattenförekomster har problem med för höga halter bromerad difenyleter och kvicksilverföreningar vilket resulterar i att god kemisk status inte uppnås.

1.2 Arbete mot en god vattenkvalitet

Vattnet följer inte administrativa gränser. En försämring av vattenkvaliteten kan bero på påverkan som sker uppströms och utsläpp som sker inom kommunens gränser drabbar boende, verksamma samt djur och natur nedströms. Det går sällan att identifiera en samhällsaktör som är enskilt ansvarig vid en försämring av vattnets kvalitet. Det krävs ett aktivt arbete för att nå samt bibehålla en god vattenkvalitet. Kommunen har ett övergripande ansvar i det arbetet.

---

¹ Vatteninformationssystem Sverige (VISS)

² Källa Mälarens Vattenvårdsförbund

Arbetet mot en förbättrad vattenkvalitet ställer krav på samarbete och samordning, inom kommunen såväl som i mellankommunala forum. Vattenfrågan måste hanteras som en integrerad och naturlig del av den löpande verksamheten och i kommunens dialog med andra verksamma aktörer i kommunen.

Att beakta påverkan på vattnet och dess kvalitet ska vara en självklarhet inom kommunens verksamheter. Arbetet ska präglas av långsiktighet och för att effektivisera arbetet måste frågan hanteras tidigt i processer som potentiellt kan påverka vattnets kvalitet. Vattenfrågan ska hanteras löpande i de verksamheter vars arbete har en direkt inverkan på vattnets kvalitet. Påverkan på vattnet och dess kvalitet ska alltid beaktas vid planläggning, lovgivning, tillstånd, tillsyn och drift.

Vattenprogrammet anger Håbo kommuns inriktning avseende arbetet mot en god vattenkvalitet. Vattenprogrammet fungerar dels som ett kunskapsunderlag och verktyg inom kommunens verksamhet och dels som en prioriteringsgrund. I vattenprogrammet presenteras tre strategiska inriktningar som specificerar Håbo kommuns prioritering i arbetet. Vattenprogrammet har en tidshorisont som sträcker sig till år 2030.

1.2.1 Organisation

En vattengrupp med representanter från plan- och exploateringsavdelningen, VA-enheten och miljöavdelningen träffas minst två gånger/år för att planera och följa upp åtgärder. Vattengruppen ansvarar för att årligen ta fram åtgärder kopplade till angivna inriktningar. I februari varje år sker en rapportering till Vattenmyndigheterna enligt gällande förvaltningsplan för Norra Östersjöns vattendistrikt samt en avstämning i kommunstyrelsen (KS) där bedrivet arbete för att uppnå fastställda inriktningar rapporteras. Plan- och exploateringsavdelningen kallar vattengruppen och ansvarar för avstämning till kommunstyrelsen och Vattenmyndigheterna.

1.2.2 Uppdatering

Vattenprogrammet måste ajourhållas för att ständigt vara aktuellt. I takt med att vattnets kvalitet samt kunskapsunderlaget för detta ändras kan Håbo kommuns prioriteringar avseende vattenarbetet behöva ändras. En uppdatering av vattenprogrammet sker vid behov, senast år 2021 i samband med att vattenförvaltningen uppdaterar statusklassificering och miljökvalitetsnormer för vattenförekomsterna i kommunen.

Inför uppdatering av vattenprogrammet ska programmet utvärderas och följas upp. Detta utgör underlag vid uppdatering av programmet. Plan- och exploateringsavdelningen ansvarar för utvärdering, uppföljning och revidering av vattenprogrammet. Utöver plan- och exploateringsavdelningen deltar VA-enheten och Miljöavdelningen.

1.3 Syfte och avgränsning

Vattenprogrammet syftar till att fastställa Håbo kommuns prioritering och inriktning för att uppnå de europeiska, nationella samt kommunala mål som finns kopplat till vattnet och dess kvalitet. Programmet behandlar inte vatten med utgångspunkt i den resurs det utgör kopplat till rekreativa värden och attraktiva miljöer. Programmet hanterar inte heller översvämningsfrågan.

Dokumentet, i egenskap av program, tar inte i detalj ställning till utförande, metod eller detaljerad tidsplan. Det sker i berörda verksamheters arbete samt i en vattengrupp med representation av tjänstemän från berörda avdelningar. Avstämning av arbetet sker genom en årlig rapportering till KS och Vattenmyndigheterna.

Vattenprogrammet tillämpar VISS indelning av vattnet i så kallade vattenförekomster. En avgränsning görs där den nedre storleksgränsen för grundvatten är förekomster som producerar mer än 10 m³/dag, försörjer fler än 50 personer eller är avsedda för sådan användning i framtiden. Gällande ytvatten ska sjöar ha en yta om minst 1 km² och vattendrag vara minst 15 km långa för att pekas ut som ytvattenförekomster.

Vid kartläggning av markanvändning, jordarter och belastning redovisas data utifrån delavrinningsområden³. Värden för delavrinningsområden som helt eller delvis är lokaliserade inom kommunens gränser presenteras, med undantag för mindre delavrinningsområden som utgörs av öar. Delavrinningsområden som ligger helt utanför kommunens gränser, men vars avrinning sker till vattenförekomster inom kommunen presenteras inte, då kommunens rådighet att genomföra åtgärder i dessa områden är begränsad.

2. RAMAR

2.1 EU:s ramdirektiv för vatten

EU:s ramdirektiv för vatten⁴ (vattendirektivet) trädde i kraft år 2000. Syftet med direktivet är att uppnå ett långsiktigt och hållbart nyttjande av samtliga vattenresurser inom EU. I Sverige hanteras vattendirektivet genom fem vattendistrikt som styrs av fem vattenmyndigheter, där Håbo kommun tillhör Vattenmyndigheten Norra Östersjön samt Norra Östersjöns vattendistrikt.

Vattendistriktens övergripande mål är att uppnå en god ekologisk och kemisk status i ytvatten (sjöar, vattendrag och kustvatten) samt en god kemisk och kvantitativ status i grundvatten. Arbetet ska fokusera på att minska föroreningar, främja en hållbar vattenanvändning och förbättra välbefindandet för de vattenberoende ekosystemen.

³ Se interaktiv karta, [länk](#).

⁴ Ramdirektivet: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32000L0060&from=SV>

2.1.1 Åtgärdsprogram

Vattenmyndigheten tar bland annat fram miljö kvalitetsnormer (MKN), som anger vilken status vattenförekomster ska uppnå, samt har ansvaret för att fastställa ett åtgärdsprogram för vattendistriktet, som anger hur miljö kvalitetsnormerna ska kunna följas. Åtgärdsprogrammet riktas till myndigheter och kommuner och dessa har ansvar för att vidta de åtgärder som behövs (5kap.8§ MB). Myndigheter och kommuner ansvarar även för att miljö kvalitetsnormerna följs (5kap.3§ MB). I ”Förvaltningsplan 2016-2021 Norra Östersjöns vattendistrikt” finns åtta ålägganden riktade till kommunerna (*Del 4 –Åtgärdsprogram 2016-2021, s.91-103*).

Vattendirektivets övergripande målsättning och vattendistriktets arbete kopplat till detta ligger i linje med presenterad inriktning i Håbo kommuns vattenprogram. Vattenprogrammet hanterar frågan på en mer lokal nivå, där programmets inriktning utgör en prioritering av vilka frågor som är viktigast inom Håbo kommun för att de europeiska och nationella målsättningarna ska uppfyllas.

2.2 Nationella miljö kvalitetsmål

På nationell nivå bedrivs miljöpolitiken utifrån ett miljö målssystem som bland annat innehåller generationsmål och miljö kvalitetsmål. Generationsmålet anger den samhällsomställning som behöver ske inom en generation för att nå en bra miljö. Målet är vägledande för miljöarbetet på alla nivåer i samhället. De 16 nationella miljö kvalitetsmålen beskriver det tillstånd som eftersträvas i den svenska miljön år 2020.

Många av miljö kvalitetsmålen berör, direkt eller indirekt, vattentillståndet. Sex av de nationella miljö kvalitetsmålen har en direkt koppling till vattnet (ingen övergödning, levande sjöar och vattendrag, grundvatten av god kvalitet, myllrande våtmarker, bara naturlig försurning, hav i balans och levande kust och skärgård) men även andra mål, som exempelvis god bebyggd miljö, giftfri miljö och ett rikt växt- och djurliv, är nära kopplat till vattnet och dess kvalitet.

2.3 Kommunala styrdokument

Visionen Vårt Håbo 2030, miljöstrategin och kommunens översiktsplan har en tydlig koppling till kommunens vattenprogram och utgör tillsammans med internationella och nationella styrdokument utgångspunkt för vattenprogrammets inriktning.

2.3.1 Vårt Håbo 2030

Kommunens vision, Vårt Håbo 2030, består av fyra inriktningar. Visionen framhåller att Håbo ska vara en aktiv part i Mälardalen, en Mälarkommun nära naturen, Bålsta ska vara en levande småstad och kommunen ska vara hållbar och sträva mot jämlikhet och delaktighet.

Visionen framhäver Håbos närhet till vattnet och Mälaren. Närheten är en resurs och en attraktionskraft för bland annat bostadsproduktionen, turismen och näringslivet. Samtidigt är Mälaren hem för många växter och djurarter,

vilket ställer krav på stor hänsyn och varsamhet vid utveckling av kommunen som kan påverka vattnet och dess värden.

2.3.2 Miljöstrategi

Håbo kommuns miljöstrategi syftar till att gynna och stärka framförallt en ekologiskt hållbar utveckling av kommunen, genom att strukturera miljöarbetet inom kommunens organisation. Målsättningen är att uppnå kommunens vision om en tillväxt som är ekonomiskt och ekologiskt hållbar samt i balans med miljö och klimat. Strategin är Håbo kommuns sätt att möta de nationella miljö kvalitetsmål som fastställts av riksdagen.

Strategin har tre inriktningar; fossilbränslefri kommun, giftfri och resurseffektiv kommun och naturmiljöer med mångfald. Miljöstrategin är överordnad vattenprogrammet. Inriktningen i vattenprogrammet ligger i linje med de övergripande målsättningar som uttrycks i miljöstrategin och vattnets kvalitet är en viktig beståndsdel i arbetet mot miljöstrategins målsättningar. Vattenprogrammet fungerar som en konkretisering av de målsättningar som rör vattenfrågan i miljöstrategin.

2.3.3 Översiktsplan och fördjupad översiktsplan

Håbo kommun har en översiktsplan från 2006 för kommunen samt en fördjupad översiktsplan från 2010 för Bålsta tätort. En ny översiktsplan för hela Håbo kommun, inklusive Bålsta tätort är under framtagande och beräknas bli antagen år 2018.

Gällande översiktsplanen anger övergripande att utveckling ska ske i befintliga stråk med utbyggda vägar, kollektivtrafik och VA-ledningar. Närheten till natur och Mälaren framhålls som ett starkt värde för kommuninvånarna och Mälarens viktiga funktion för rekreation och friluftsliv, betydelse för dricksvattenförsörjning och dess biologiska värden för fågellivet, samt fiske och biologisk produktion uppmärksammas.

Övergödningsproblematiken uppmärksammas också och frågan kopplas bland annat till enskilda avlopp och det kommunala vatten- och avloppsnätet. Översiktsplanen framhåller att anslutning till kommunalt VA ska eftersträvas och redovisar planerad utbyggnad av det kommunala VA-nätet.

Översiktsplanen behandlar även kommunens dagvattenhantering. Kommunen ska, genom sin VA-verksamhet, sträva efter att minska/utjämna flödet av dagvatten. Att omhänderta dagvattnet nära källan förespråkas och tillämpande av lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) vid byggande av nya bostadsområden ska tillämpas där det är möjligt. Dagvattenhanteringen hanteras vidare i kommunens dagvattenpolicy.

Den fördjupade översiktsplanen för Bålsta anger en liknande inriktning för dagvattenhantering och förspråkar att dagvattnet ska fördröjas i ett tidigt skede så att rening hinner ske genom naturliga processer. Här framhålls vidare att frågan om reservvattentäkt ska utredas för att förstärka kapaciteten

och tåligheten av dricksvattenförsörjningen i kommunens vattenverk i Bålsta och Skokloster samt att vattenskyddsområde för Bålsta vattentäkt ska inrättas.

Samrådsförslaget till den nya översiktsplanen har ett ännu mer ingående fokus på att förvalta, utveckla och tillgängliggöra kommunens vattenresurser. Genom sin planering, tillsyn och VA-verksamhet ska kommunen verka för att uppnå vattendirektivets mål god vattenstatus i alla yt- och grundvattenförekomster till 2021. Vid nybyggnation på kommunens mark ska där det är möjligt förbättringsåtgärder avseende vattenkvaliteten göras. Kommunen ska även verka för att motsvarande åtgärder genomförs på icke-kommunägd mark.

Samrådsförslaget förespråkar en fokuserad utveckling där genomförda investeringar i infrastruktur, kollektivtrafik och VA-nät ska nyttjas. Kapaciteten i VA-systemet ska utgöra en avgörande faktor vid bedömning av lämpliga nya bebyggelseområden. Kommunen ska framförallt utvecklas i Bålsta tätort samt vid befintliga bebyggelsekoncentrationer. Kopplingen till Mälaren ska förstärkas och strandområden och vattenmiljöer ska bevaras, utvecklas och tillgängliggöras. I redan ianspråkstagna strandområden kan tillgängligheten ökas och bidra till ökade rekreations-, friluftslivs-, och besöksvärden. I strandområden med höga biologiska värden ska dessa premieras över en ökad tillgänglighet. I takt med ökad bebyggelse ökar vikten av att strandskyddet värnas.

Ett väl fungerande VA-system krävs för att kunna säkerställa en hållbar utveckling, och kraven ökar i takt med ökad bebyggelse och när fler områden ansluts till VA-nätet. Samrådsförslaget anger att detta ska hanteras genom framtagande av en VA-plan. En uppdatering av riktlinjer för enskilda avlopp som också pekar ut särskilt känsliga områden bör göras, där tillsynsmyndigheten kan ställa högre krav på rening. En ökad näringsbelastning till Mälaren, från både avlopps- och dagvatten är ett hot mot vattenkvaliteten och behöver därför minimeras. Möjligheten att koppla samman kommunens reningsverk genom mellankommunala lösningar ska också undersökas.

Dricksvattenfrågan uppmärksammas i samrådsförslaget och där anges att samtliga kommunens vattentäkter ska skyddas genom inrättande av vattenskyddsområden. Även andra större grundvattenförekomster och enskilda vattentäkter kan behöva skyddas. För att trygga en långsiktigt säkrad dricksvattenförsörjning ska alternativa vattentäkter till Mälaren kartläggas.

Hanteringen av dagvatten ska ske utifrån kommunens dagvattenpolicy. Dagvattenpolicyen anger ett gemensamt ställningstagande för hur kommunen ska betrakta dagvattenfrågan vid planering, byggande och drift. Dagvattenpolicyen ska underlätta arbetet med planprogram och detaljplaner i riktning mot de övergripande mål för dagvattenhantering som anges i kommunens översiktsplan. Dagvattnet ska utnyttjas som en resurs i

utveckling av tätortsnära miljöer. Policyn utgör även stöd i kommunens miljötillsyn.

Samrådsförslaget belyser också behovet av klimatanpassningar för att möta framtida klimatförändringar. Behovet av grönområden och mångfunktionella ytor som är temperaturreglerande och kan ta hand om stora vattenflöden lyfts fram som ett viktigt verktyg. Hur ökade vattenflöden ska hanteras berörs vidare i dagvattenpolicyn och VA-planen.

3. INRIKTNING

Den övergripande internationella och nationella målsättningen att uppnå en god vattenkvalitet, som fastställs genom vattendirektivet, de nationella miljökvalitetsmålen samt Förvaltningsplan för Norra Östersjöns vattendistrikt, gäller för Håbo kommun och utgör tillsammans med kommunala styrdokument utgångspunkt i kommunens vattenprogram. Vattenprogrammet konkretiserar målsättningen i inriktningar som utgår från den lokala problembilden och de största utmaningarna som finns i Håbo kommun för att uppnå en god vattenkvalitet.

3.1 Nulägesbeskrivning

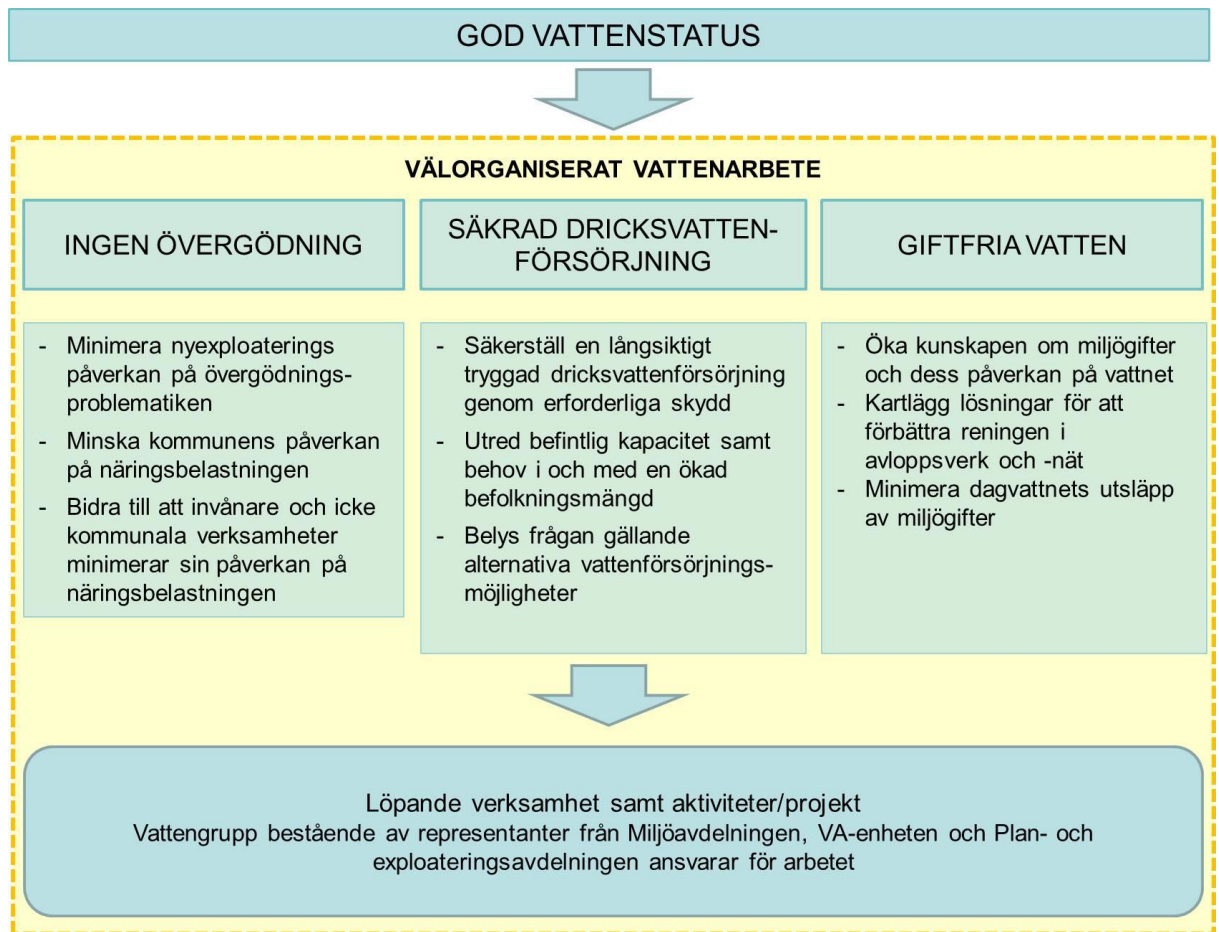
Enligt VISS indelning i vattenförekomster ligger nio ytvattenförekomster och tre grundvattenförekomster helt eller delvis inom Håbo kommun, se bilaga 2. Kommunens vattenförekomster har framförallt problem med övergödning (åtta av nio ytvattenförekomster) och miljögifter (samtliga ytvattenförekomster) enligt VISS statusklassificering. Grundvattenförekomsterna i kommunen har generellt en god status.

Givet nulägesituationen för kommunens vattenförekomster fastställer vattenprogrammet tre **inriktningar** för Håbo kommuns vattenarbete. Dessa utgör kommunens prioritering i arbetet mot en god vattenstatus. De tre inriktningarna är; ingen övergödning, säkrad dricksvattenförsörjning och giftfria vatten.

Vattenprogrammet är ett strategiskt dokument med en lång tidshorisont. I samband med inriktningarna presenteras **målbilder**. Målbilderna fungerar vägledande och anger det tillstånd som ska eftersträvas i arbetet mot en förbättrad vattenkvalitet. Målåret när detta ska vara uppfyllt är år 2030. För att nå målbilden krävs ett aktivt arbete med frågan redan nu.

De tre inriktningarna bryts ned i ett antal **strategier** som fastställer vad kommunens verksamheter ska göra för att målbilderna ska uppnås. Berörda verksamheter ansvarar för att implementera strategierna i sin verksamhet. Konkreta åtgärder och aktiviteter för att efterleva strategierna tas fram genom ett förvaltningsövergripande samarbete mellan berörda avdelningar (vattengruppen).

Figur 1 visar hur de nationella målen, vattenprogrammets inriktningar, målbilder och strategier samt berörda verksamheters aktiviteter för att uppnå dessa förhåller sig till varandra.

Figur 1. Vattenprogrammets inriktningar och strategier.

3.2 Ingen övergödning

Övergödning innebär att näringshalterna, av framförallt kväve och fosfor, är för höga. Det medför att produktionen av biomassa ökar. Det resulterar i igenväxning av vattenförekomsten samt algblomning, ibland av alger som är skadliga för växter och djur. Vid algblomning finns risk för syrebrist på bottenarna då nedbrytning av algerna är en syrekrävande process.

Övergödning förändrar livsmiljöerna för djur och växter i vattnet och innebär en påverkan och obalans i sjöars och vattendrags ekosystem. Vanligtvis minskar variationen av växt- och djurarter vilket påverkar den biologiska mångfalden negativt. Övergödning bidrar även till försämrad råvattenkvalitet och försvårar rening i dricksvattenverken.

Övergödning i sjöar och vattendrag är ett vanligt förekommande problem i tätbefolkade områden samt i områden med ett omfattande jordbruk. Utsläpp av kväve och fosfor härrör framförallt från jordbruksläckage, utsläpp från avloppsreningsverk och enskilda avlopp, industrier samt luftutsläpp från bland annat biltrafiken. Även dagvatten innehåller fosfor och kväve och i områden med hög andel hårdgjord yta kan dagvattens påverkan på övergödningen vara stor.

Pågående klimatförändringar riskerar att bidra ytterligare till övergödning och algbloomning. Detta beror framförallt på en ökad nederbörd vilket innebär en ökad transport av näringsämnen från land till vatten samt ett varmare klimat vilket påskyndar de biogeokemiska processerna som ligger bakom algbloomning.

3.2.1 Målbild

Halterna av kväve och fosfor i vattnet är på en sådan nivå att en hög biologisk mångfald och goda livsvillkor för växter och djur inte äventyras. Håbo kommun bidrar aktivt med att minska halterna av kväve och fosfor i kommunens vattenförekomster genom kommunens plan- och lovgivning, VA-huvudmannaskap, miljötillsyn samt genom kommunen som opinionsbildare och informationsspridare.

➤ *Minimera nyexploaterings påverkan på övergödningensproblematiken*

Utveckling och exploatering av kommunen bör i huvudsak ske så att befintliga investeringar nyttjas och gemensamma anläggningar används. Detta för att bedriva en resurseffektiv planering där redan gjorda investeringar tillvaratas, bilberoendet minimeras, kommunens VA-nät nyttjas och genom detta minimera tillväxtens påverkan på övergödningensproblematiken.

Om utveckling sker utanför befintliga koncentrationer och stråk ska bebyggelsens näringsbelastning på recipienten beaktas vid avgörande om planens/lovets lämplighet. I områden där avrinning sker till vattenförekomster som inte uppnår god ekologisk status på grund av övergödningensproblematik är detta särskilt viktigt.

Där anslutning till kommunalt VA inte är möjligt ska samordnade lösningar eftersträvas, till exempel avlopp i kretslopp, för att minimera antalet utsläppspunkter och skapa ökade möjligheter till kontroll. Vid en nyexploatering bör en utredning genomföras för att ta fram förslag till gemensam eller kommunal lösning av avloppsfrågan, där man tar hänsyn till det aktuella områdets lämplighet eller om området har någon form av skydd.

Eventuella negativa effekter på näringsbelastningen bör synliggöras tidigt i planeringsprocessen för att motverka, minimera samt åtgärda påverkan på ett effektivt sätt. Lösningar som minimerar nyexploaterings negativa påverkan på recipientens vattenkvalitet ska alltid eftersträvas.

➤ *Minska kommunens påverkan på näringsbelastningen*

Kommunen som organisation ska bidra till att de utsläpp av kväve och fosfor som härrör från den egna verksamheten, samt de utsläpp som kommunen i form av markägare har rådighet över, minskar. Vattendirektivet presenterar högt ställda krav på kommunala reningsverk och dess utsläpp av kväve och fosfor. I takt med ökade krav på rening bör samordnade lösningar för reningsverken belysas. Möjligheten att koppla samman kommunens reningsverk, med varandra eller genom mellankommunala lösningar, bör utredas för att genom detta skapa samordningsvinster som på

ett effektivt sätt tillmötesgår de ständigt ökande reningskraven. En bättre rening av kommunens avloppsvatten innebär även positiva följder på miljögiftsproblematiken. Befintlig belastning som härrör från dagens verk samt befintliga och möjliga platser för bräddning bör kartläggas för att säkerställa en hög kunskap om kommunens egen påverkan på vattenförekomsterna.

Kommunen i form av markägare ska genom arrendeavtal säkerställa att arrendatorers verksamheter inte medför en ökad näringsbelastning i kommunens vattenförekomster.

- *Bidra till att invånare och icke kommunala verksamheter minimerar sin påverkan på näringsbelastningen.*

För att minimera den påverkan som härrör från verksamheter utanför den kommunala regionen ska kommunen arbeta aktivt, genom befintliga kanaler, för en minskad näringsbelastning. Kommunen i form av tillsynsmyndighet, rådgivande organ och informationsspridare bör i möjligaste mån hjälpa övriga samhällsaktörer till en minskad näringsbelastning genom informations spridning, vägledning och rådgivning. Det är särskilt viktigt vid kontakt med verksamma lantbrukare i kommunen, då lantbruket är en verksamhet som kan innebära stor näringsbelastning. Kommunen bör därför utöka sin tillsyn gällande jordbruk- och hästhållningsverksamheter.

Kommunen ska verka för att enskilda avlopp ska ha en tillfredsställande rening. Genom kommunens miljötillsyn säkerställs att kommunens enskilda avlopp följer de krav som ställs i vattendirektivet. Tillsynen är särskilt prioriterad i områden där avrinning sker till vattenförekomster som inte uppnår god ekologisk status på grund av övergödningsproblematik samt där åtgärder innebär en stor nytta för hälsa och miljö. Till år 2021 ska kommunen, genom sin tillsynsutövning, ställt erforderliga krav på samtliga av kommunens enskilda avlopp.

Kommunen ska vidare verka för att berörda privatpersoners kunskap om enskilda avloppslösningars påverkan på vattenstatusen är hög och att fastighetsägare har god kunskap om sina anläggningars påverkan på omgivande miljö.

Kommunen ska sträva efter att ha en aktiv roll i regionala, mellankommunala samt lokala samarbetsprojekt som syftar till att minska övergödningsproblematiken.

3.3 Säkrad dricksvattenförsörjning

En säkrad dricksvattenförsörjning berör vårt grundvatten såväl som vårt ytvatten. Mälaren utgör dricksvattentäkt för omkring två miljoner människor och en god vattenkvalitet i Mälaren har ett oerhört stort samhällsekonomiskt värde. Det sker en befolkningstillväxt i Mälardalen samt Håbo kommun, vilket innebär ett ökat behov av dricksvatten.

I kommunen finns tre grundvattenförekomster. Grundvattnet nyttjas inte till den kommunala vattenförsörjningen men för enskild dricksvattenförsörjning genom egna brunnar. Yt- och grundvattnet hänger samman och miljöproblem i ytvattnet kan påverka kvaliteten i grundvattnet och vice versa.

Klimatförändringarna kommer innebära påverkan på vattenkvaliteten och vattenresurserna, bland annat genom våtare vintrar och torrare somrar. Torrare somrar kommer innebära en försämrad vattenomsättning och lägre vattennivåer, vilket påverkar dricksvattenförsörjningen. Häftiga skyfall och varmare temperaturer ökar risken för spridning av föroreningar. En förhöjd havsnivå, vilket är att vänta i samband med klimatförändringarna, riskerar att medföra saltvatteninträngning i Mälaren och hota möjligheten att nyttja Mälaren som dricksvattentäkt.

3.3.1 Målbild

Dricksvattenförsörjningen håller hög kvalitet och tillgången till rent dricksvatten är långsiktigt tryggad i Håbo kommun. Grundvattnet är av en sådan kvalitet att den inte hindrar eller begränsar den enskilda dricksvattenförsörjningen.

Hänsyn tas till kommande klimatförändringar och dess påverkan på dricksvattenförsörjningen. Kapaciteten är anpassad efter de ökande behov som uppstår i takt med en ökande befolkningens mängd och tillgången till vatten utgör inte en begränsande faktor vid den samhällsutveckling som sker i kommunen.

- *Säkerställ en långsiktigt tryggad dricksvattenförsörjning genom erforderliga skydd*

Vattenresurser som är viktiga för dricksvattenförsörjningen bör identifieras och skyddas för att säkerställa en långsiktigt tryggad tillgång till dricksvatten. Arbetet kan med fördel synkroniseras med en regional vattenförsörjningsplan som tas fram på länsnivå. Ytvatten som nyttjas som dricksvattentäkter ska skyddas genom erforderligt skydd för att inte äventyra dess nuvarande samt framtida försörjning av dricksvatten.

Vattenförsörjningsfrågan ska inkluderas i den fysiska planeringen för att säkerställa att ny bebyggelse inte försvårar framtida möjligheter till dricksvattenförsörjning. Att ta hänsyn till dricksvattenförsörjningen vid den fysiska planeringen är särskilt viktigt då hela kommunens markyta avrinner till Mälaren, vilken utgör vattentäkt för kommunen. I områden där markförhållandena innebär en hög påverkansrisk på grundvattnet är det särskilt viktigt att dricksvattenförsörjningen beaktas i den fysiska planeringen.

Kommunens med sitt VA-huvudmannaskap ska säkerställa att avloppsvatten från reningsverk och dagvatten inte medför en negativ påverkan på grundvattnet eller försvårar möjligheterna att använda befintliga vattentäkter. Kommunens tillsynsmyndighet ska säkerställa att enskilda

avloppsanläggningar inte påverkar grundvatten eller befintliga vattentäkter negativt.

- *Utred befintlig kapacitet samt behov i och med en ökad befolkningsmängd*

Håbo kommun ska på ett långsiktigt och heltäckande sätt planera för kommunens vatten- och avloppsförsörjning, för att säkerställa att kommunen utvecklas på ett hållbart sätt med avseende på vatten- såväl som avloppsvattenförsörjningen. Det ställer krav på en hög kunskapsnivå gällande nuvarande samt framtida behov i och med förväntad befolkningstillväxt. Kapaciteten i dricksvattenförsörjningen ska utgöra en avgörande faktor vid bedömning av lämpliga nya utvecklingsområden i kommunen. Frågan hanteras genom framtagande av en VA-plan.

- *Belys frågan gällande alternativa vattenförsörjningsmöjligheter*

Håbo kommun har ingen reservvattentäkt till Bålsta samt Skokloster vattentäkt. Möjligheten till alternativa vattenförsörjningsmöjligheter i Håbo kommun ska utredas. Kommunen ska kartlägga om och i så fall var alternativa vattentäkter till Mälaren finns, för att säkerställa en fullgod kapacitet gällande dricksvattenförsörjningen.

Om inga reservvattentäkter identifieras ska andra alternativ för att trygga en långsiktigt säkrad dricksvattenförsörjning utredas.

3.4 Gifffria vatten

Ämnen som har utvunnits av samhället, och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden brukar kallas miljögifter. Många miljögifter kan färdas långa sträckor via luften vilket innebär att vår närmiljö kan drabbas av utsläpp av miljögifter som sker i andra länder. Industrier stod tidigare för en stor mängd utsläpp av miljögifter. Även om dessa minskat kraftigt finns förorenade områden från tidigare utsläpp kvar.

Idag står hushållen för en stor del av samhällets utsläpp av miljögifter. Sannolikt sker merparten genom diffusa utsläpp, bland annat vid användande av produkter och varor som innehåller farliga kemiska ämnen. Spridningen av miljögifterna till vattnet sker ofta i samband med kassering av produkter, via avloppsreningsverk och via dagvattnet. Miljögifter lagras ofta i sediment och tar ofta lång tid för naturen att bryta ned.

3.4.1 Målbild

Användningen och spridningen av miljöfarliga ämnen är på en sådan nivå att dess påverkan på vattenkvaliteten inte hotar den biologiska mångfalden eller människors hälsa. Naturfrämmande ämnen förekommer endast i begränsad omfattning. Förekomsten av miljöfarliga ämnen i vårt yt- och grundvatten försvårar inte vår dricksvattenförsörjning och Mälaren är en dricksvattentäkt där uppsatta riktvärden gällande miljögifter uppnås. Kommunen bidrar genom sitt tillsynsarbete, sitt VA-huvudmannaskap samt vid den fysiska planeringen till att miljögifterna i kommunens vattenförekomster såväl som i samhället i stort minskar.

➤ *Öka kunskapen om miljögifter och dess påverkan på vattnet*

Kommunen ska genom sin myndighetsutövning verka för att användningen av miljö- och hälsofarliga ämnen minskar. Kommunen ska säkerställa att verksamheter och allmänhet har en hög kunskap gällande miljögifter och dess påverkan på vattenkvaliteten samt hur deras beteende kan påverka tillgången och kvaliteten på vattnet. Kommunen ska i egenskap av opinionsbildare och informationsspridare uppmärksamma miljögiftsfrågan och kopplingen till vattenkvaliteten och därigenom möjliggöra för människor att ta ansvar för sin påverkan.

Miljögifter från förorenade områden riskerar att sprida sig till vårt yt- såväl som grundvatten. För att förebygga förorenade områdens potentiella påverkan på vattenkvaliteten ska kommunen säkerställa en hög kunskapsnivå gällande möjliga förorenade områden i kommunen samt verka för att förorenade områden i kommunen efterbehandlas.

➤ *Kartlägg lösningar för att förbättra reningen i avloppsverk och -nät*

Vattendirektivet hanterar krav på kommunala reningsverk och avloppsnät samt dess utsläpp av miljögifter, så som exempelvis läkemedelsrester. I takt med ökade krav på rening bör de ekonomiska konsekvenserna av ställda krav utredas. I sammanhanget bör samordnade lösningar för reningsverken utredas. Möjligheten att koppla samman kommunens reningsverk, med varandra eller genom mellankommunala lösningar, bör undersökas för att genom detta skapa samordningsvinster och därmed på ett kostnadseffektivt sätt tillmötesgå de ökade krav på rening som ställs. En bättre rening av kommunens avloppsvatten innebär även positiva följder på övergödningsproblematiken.

➤ *Minimera dagvattnets utsläpp av miljögifter*

Vid nyexploatering ska uppkomsten av dagvatten minimeras och lokalt omhändertagande av dagvatten eftersträvas. Dagvatten bidrar bland annat med tillförsel av metaller, polyaromatiska kolväten och näringsämnen och genom en minimerad uppkomst av dagvatten vid nyexploatering minimeras flödena och därmed även dagvattnets påverkan på miljögiftsproblematiken.

Exploaterings uppkomst av dagvatten bör synliggöras tidigt i planeringsprocessen för att motverka, minimera samt åtgärda flödena på ett effektivt sätt. Lösningar som minimerar nyexploaterings negativa påverkan på recipientens vattenkvalitet ska alltid eftersträvas.

När behov finns ska möjligheten till dagvattenlösningar som bidrar till omhändertagande och rening av dagvatten från redan existerande områden kartläggas i samband med ny exploatering. Kommunens dagvattenpolicy vägleder arbetet.

4. KARTLÄGGNING

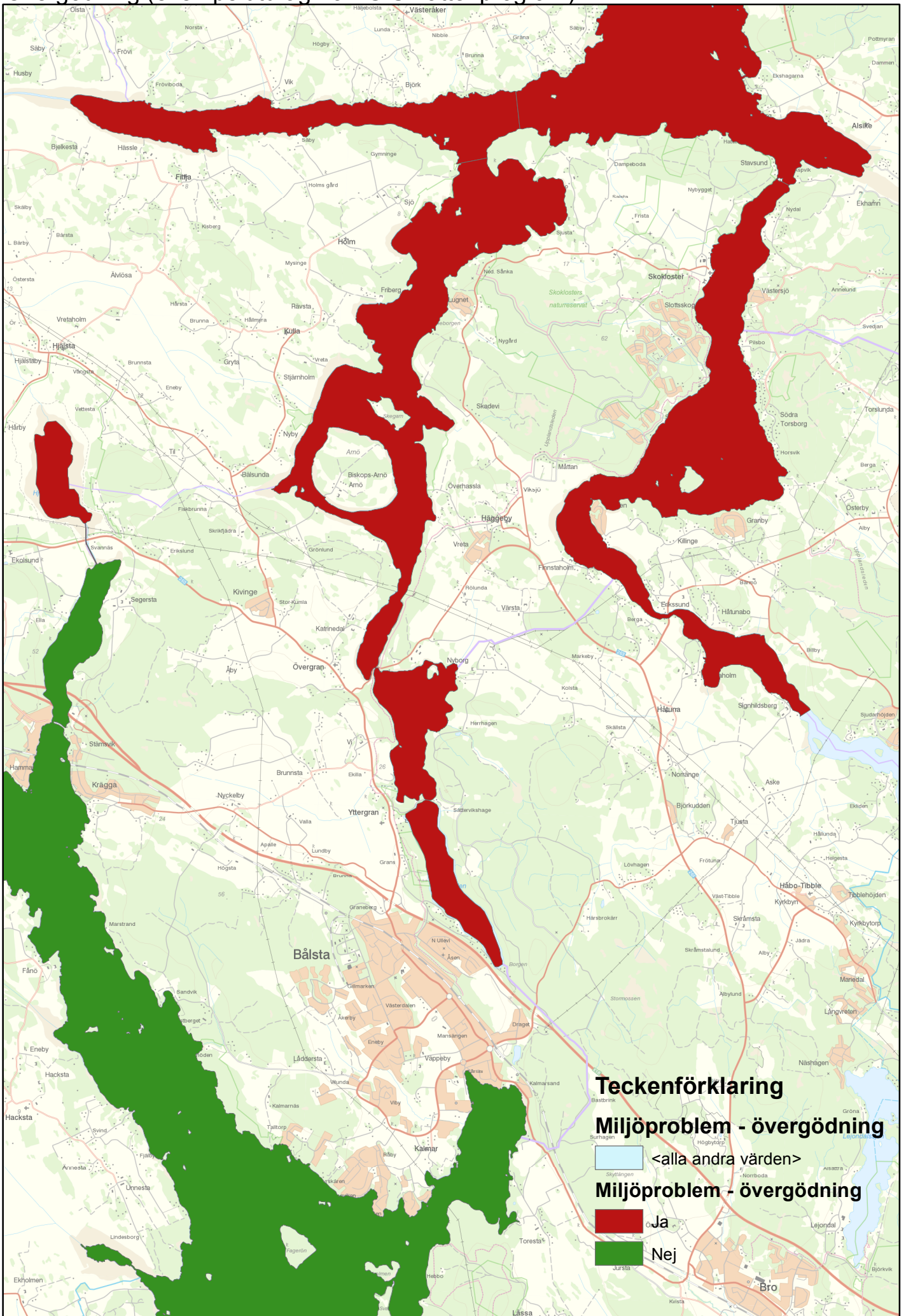
I Håbo kommun finns tre grundvattenförekomster och nio ytvattenförekomster, varav åtta sjöar och ett vattendrag. Information om

respektive vattenförekomst och dess avrinningsområde presenteras i en interaktiv karta: [länk](#).

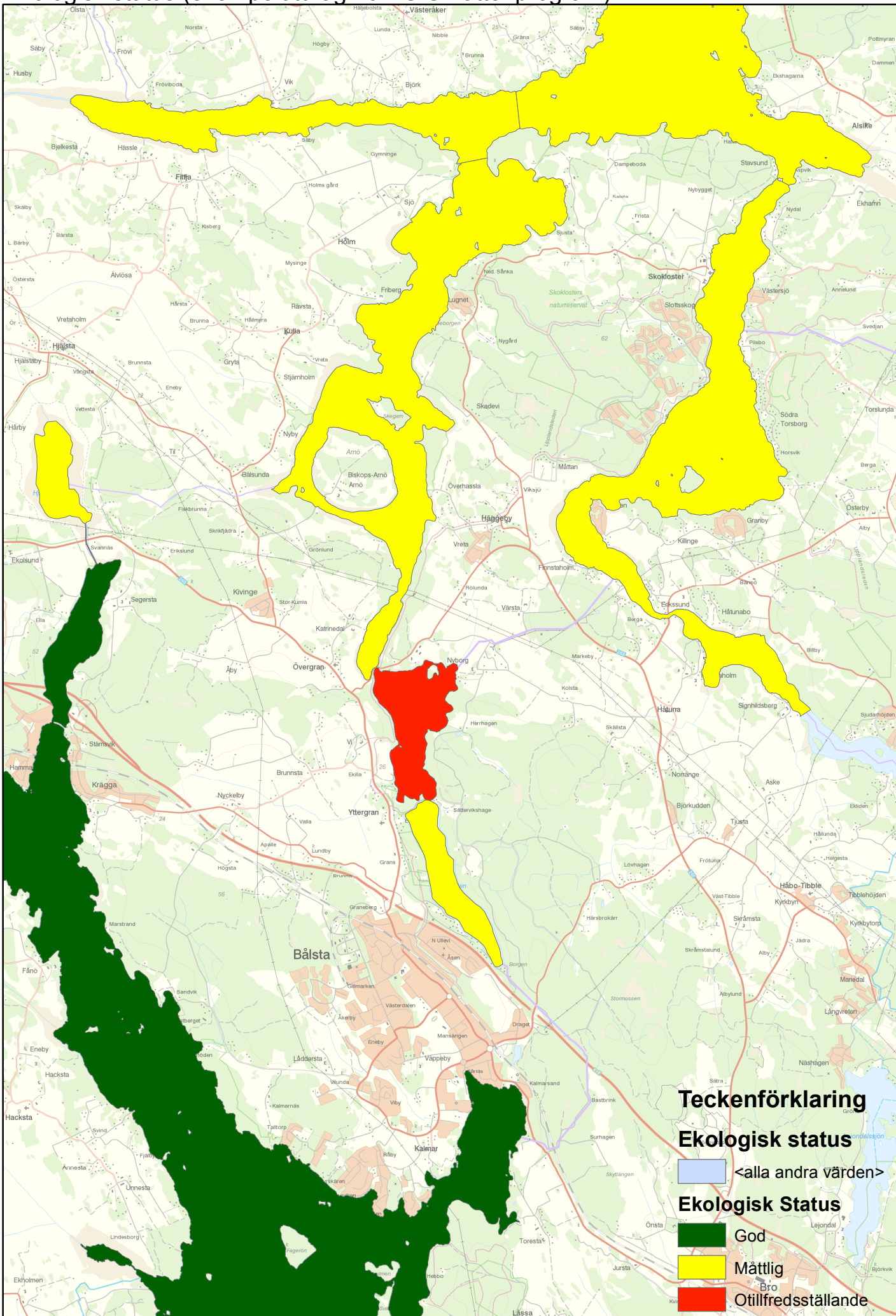
I bilaga 1a och 1 b finns kartor över samtliga vattenförekomster i Håbo kommun. I bilaga 2 finns länkar till mer information om respektive vattenförekomsts status. En sammanställning av information om respektive vattenförekomst finns även i bilaga 3.

Övergödning (exempelutdrag från GIS Vattenprogram)

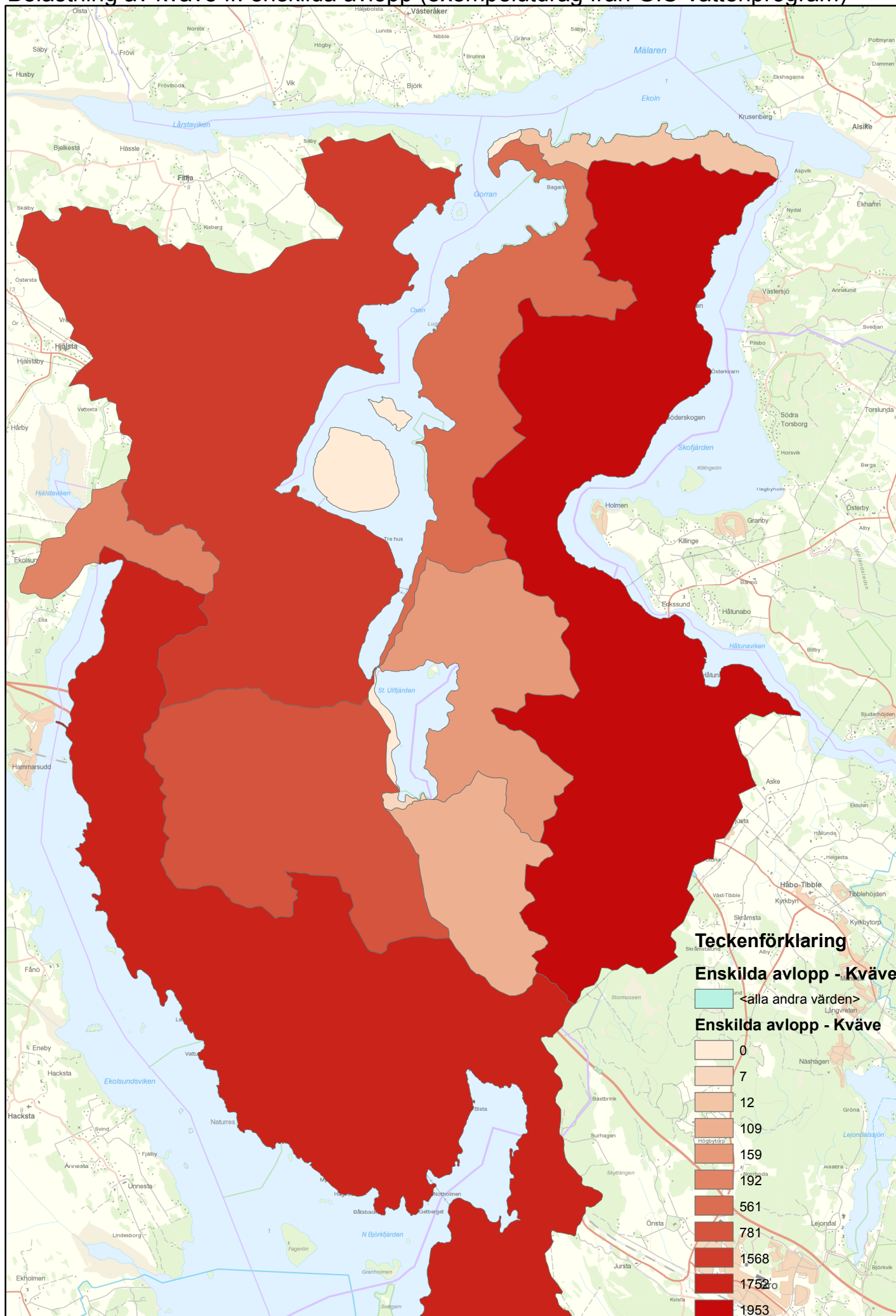

Ekologisk status (exempelutdrag från GIS Vattenprogram)

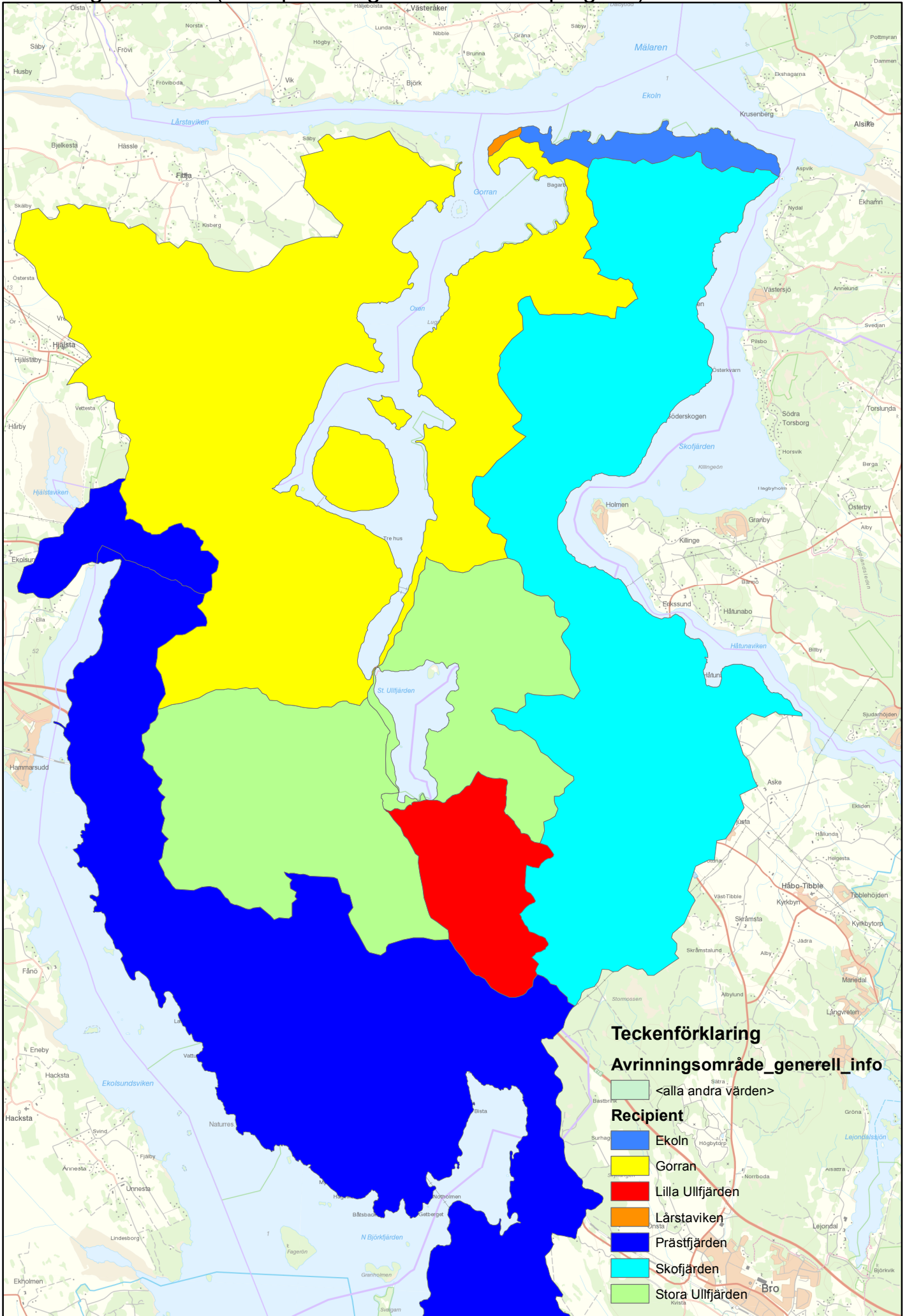

Belastning av kväve fr. enskilda avlopp (exempelutdrag från GIS Vattenprogram)

Avrinningsområden (exempelutdrag från GIS Vattenprogram)

PROGRAM

VERSION 2017-08-08

Vattenprogram för Håbo kommun

Dokumentansvarig: Förvaltningschef, bygg- och miljöförvaltningen
Antaget:

INNEHÅLL

1.	VATTEN	3
1.1	Intro	3
1.2	Arbete mot en god vattenkvalitet	3
1.2.1	Organisation	4
1.2.2	Uppdatering	4
1.3	Syfte och avgränsning	5
2.	RAMAR	5
2.1	EU:s ramdirektiv för vatten	5
2.1.1	Åtgärdsprogram	6
2.2	Nationella miljökvalitetsmål	6
2.3	Kommunala styrdokument	6
2.3.1	Vårt Håbo 2030	6
2.3.2	Miljöstrategi	7
2.3.3	Översiktsplan och fördjupad översiktsplan	7
3.	INRIKTNING	9
3.1	Nulägesbeskrivning	9
3.2	Ingen övergödning	10
3.2.1	Målbild	11
3.3	Säkrad dricksvattenförsörjning	12
3.3.1	Målbild	13
3.4	Giffria vatten	14
3.4.1	Målbild	14
4.	KARTLÄGGNING	15

BILAGOR

Bilaga 1a Karta samtliga ytvatten

Bilaga 1b Karta samtliga grundvatten

Bilaga 2 Sammanställning vattenförekomster i Håbo kommun

Bilaga 3 Beskrivning av vattenförekomster i Håbo kommun

1. VATTEN

1.1 Intro

Håbo kommun är en Mälarkommun vars kommungräns till övervägande del består av mälärstränder och kommunens yta består till cirka 30 procent av vatten. Samtliga av kommunens större ytvattenförekomster är sund eller vikar till Mälaren. Håbo kommun ligger inom huvudavrinningsområdet Norrström, som sträcker sig från Kilsbergen och Bergslagen i väster till Stockholm i öster och omfattar hela Mälarens närområde.

Vatten är en naturresurs som samtliga av världens livsformer är beroende av. Dricksvattenförsörjning, avlopp, transporter, livsmiljöer för växter och djur samt rekreation och friluftsliv är exempel på några av de intressen som är nära sammankopplade till vattnet och dess kvalitet. Mälaren utgör bland annat dricksvattentäkt för omkring två miljoner människor i Sverige och Håbo kommuns dricksvattenförsörjningen sker genom uttag från Mälaren. Det samhällsekonomiska värdet för Mälaren är mycket stort och värdet av en god vattenkvalitet är högt. Att arbeta med att bevara och förbättra kommunens vattenkvalitet är därför prioriterat.

Enligt VISS¹ statusklassificering är övergödning det största vattenmiljöproblemet i Mälardalen. Mälaren är en naturligt näringsrik sjö, vilket gör att den är extra känslig för övergödning.² Vattnets kvalitet påverkas i stor utsträckning av markanvändningen i delavrinningsområdet. Mälardalen är ett tätbefolkat område där andelen hårdgjord yta är stort, vilket är en förklaring till den miljöproblematik som råder. Även jordbruket och skogsbruket är utbrett i området och har historiskt sett bidragit till belastning av vattnets kvalitet vad gäller övergödning.

Övergödningssproblem samt utsläpp av miljögifter, i form av metaller så som krom, zink och koppar och kemikalier så som bekämpningsmedel, läkemedel med mera, är de största vattenmiljöproblemen i kommunens vattenförekomster enligt VISS statusklassificering. Samtliga ytvattenförekomster har problem med för höga halter bromerad difenyleter och kvicksilverföreningar vilket resulterar i att god kemisk status inte uppnås.

1.2 Arbete mot en god vattenkvalitet

Vattnet följer inte administrativa gränser. En försämring av vattenkvaliteten kan bero på påverkan som sker uppströms och utsläpp som sker inom kommunens gränser drabbar boende, verksamma samt djur och natur nedströms. Det går sällan att identifiera en samhällsaktör som är enskilt ansvarig vid en försämring av vattnets kvalitet. Det krävs ett aktivt arbete för att nå samt bibehålla en god vattenkvalitet. Kommunen har ett övergripande ansvar i det arbetet.

---

¹ Vatteninformationssystem Sverige (VISS)

² Källa Mälarens Vattenvårdsförbund

Arbetet mot en förbättrad vattenkvalitet ställer krav på samarbete och samordning, inom kommunen såväl som i mellankommunala forum. Vattenfrågan måste hanteras som en integrerad och naturlig del av den löpande verksamheten och i kommunens dialog med andra verksamma aktörer i kommunen.

Att beakta påverkan på vattnet och dess kvalitet ska vara en självklarhet inom kommunens verksamheter. Arbetet ska präglas av långsiktighet och för att effektivisera arbetet måste frågan hanteras tidigt i processer som potentiellt kan påverka vattnets kvalitet. Vattenfrågan ska hanteras löpande i de verksamheter vars arbete har en direkt inverkan på vattnets kvalitet. Påverkan på vattnet och dess kvalitet ska alltid beaktas vid planläggning, lovgivning, tillstånd, tillsyn och drift.

Vattenprogrammet anger Håbo kommuns inriktning avseende arbetet mot en god vattenkvalitet. Vattenprogrammet fungerar dels som ett kunskapsunderlag och verktyg inom kommunens verksamhet och dels som en prioriteringsgrund. I vattenprogrammet presenteras tre strategiska inriktningar som specificerar Håbo kommuns prioritering i arbetet. Vattenprogrammet har en tidshorisont som sträcker sig till år 2030.

1.2.1 Organisation

En vattengrupp med representanter från plan- och exploateringsavdelningen, VA-enheten och miljöavdelningen träffas minst två gånger/år för att planera och följa upp åtgärder. Vattengruppen ansvarar för att årligen ta fram åtgärder kopplade till angivna inriktningar. I februari varje år sker en rapportering till Vattenmyndigheterna enligt gällande förvaltningsplan för Norra Östersjöns vattendistrikt samt en avstämning i kommunstyrelsen (KS) där bedrivet arbete för att uppnå fastställda inriktningar rapporteras. Plan- och exploateringsavdelningen kallar vattengruppen och ansvarar för avstämning till kommunstyrelsen och Vattenmyndigheterna.

1.2.2 Uppdatering

Vattenprogrammet måste ajourhållas för att ständigt vara aktuellt. I takt med att vattnets kvalitet samt kunskapsunderlaget för detta ändras kan Håbo kommuns prioriteringar avseende vattenarbetet behöva ändras. En uppdatering av vattenprogrammet sker vid behov, senast år 2021 i samband med att vattenförvaltningen uppdaterar statusklassificering och miljökvalitetsnormer för vattenförekomsterna i kommunen.

Inför uppdatering av vattenprogrammet ska programmet utvärderas och följas upp. Detta utgör underlag vid uppdatering av programmet. Plan- och exploateringsavdelningen ansvarar för utvärdering, uppföljning och revidering av vattenprogrammet. Utöver plan- och exploateringsavdelningen deltar VA-enheten och Miljöavdelningen.

1.3 Syfte och avgränsning

Vattenprogrammet syftar till att fastställa Håbo kommuns prioritering och inriktning för att uppnå de europeiska, nationella samt kommunala mål som finns kopplat till vattnet och dess kvalitet. Programmet behandlar inte vatten med utgångspunkt i den resurs det utgör kopplat till rekreativa värden och attraktiva miljöer. Programmet hanterar inte heller översvämningsfrågan.

Dokumentet, i egenskap av program, tar inte i detalj ställning till utförande, metod eller detaljerad tidsplan. Det sker i berörda verksamheters arbete samt i en vattengrupp med representation av tjänstemän från berörda avdelningar. Avstämning av arbetet sker genom en årlig rapportering till KS och Vattenmyndigheterna.

Vattenprogrammet tillämpar VISS indelning av vattnet i så kallade vattenförekomster. En avgränsning görs där den nedre storleksgränsen för grundvatten är förekomster som producerar mer än 10 m³/dag, försörjer fler än 50 personer eller är avsedda för sådan användning i framtiden. Gällande ytvatten ska sjöar ha en yta om minst 1 km² och vattendrag vara minst 15 km långa för att pekas ut som ytvattenförekomster.

Vid kartläggning av markanvändning, jordarter och belastning redovisas data utifrån delavrinningsområden³. Värden för delavrinningsområden som helt eller delvis är lokaliserade inom kommunens gränser presenteras, med undantag för mindre delavrinningsområden som utgörs av öar. Delavrinningsområden som ligger helt utanför kommunens gränser, men vars avrinning sker till vattenförekomster inom kommunen presenteras inte, då kommunens rådighet att genomföra åtgärder i dessa områden är begränsad.

2. RAMAR

2.1 EU:s ramdirektiv för vatten

EU:s ramdirektiv för vatten⁴ (vattendirektivet) trädde i kraft år 2000. Syftet med direktivet är att uppnå ett långsiktigt och hållbart nyttjande av samtliga vattenresurser inom EU. I Sverige hanteras vattendirektivet genom fem vattendistrikt som styrs av fem vattenmyndigheter, där Håbo kommun tillhör Vattenmyndigheten Norra Östersjön samt Norra Östersjöns vattendistrikt.

Vattendistriktens övergripande mål är att uppnå en god ekologisk och kemisk status i ytvatten (sjöar, vattendrag och kustvatten) samt en god kemisk och kvantitativ status i grundvatten. Arbetet ska fokusera på att minska föroreningar, främja en hållbar vattenanvändning och förbättra välbefindandet för de vattenberoende ekosystemen.

³ Se interaktiv karta, [länk](#).

⁴ Ramdirektivet: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32000L0060&from=SV>

2.1.1 Åtgärdsprogram

Vattenmyndigheten tar bland annat fram miljö kvalitetsnormer (MKN), som anger vilken status vattenförekomster ska uppnå, samt har ansvaret för att fastställa ett åtgärdsprogram för vattendistriktet, som anger hur miljö kvalitetsnormerna ska kunna följas. Åtgärdsprogrammet riktas till myndigheter och kommuner och dessa har ansvar för att vidta de åtgärder som behövs (5kap.8§ MB). Myndigheter och kommuner ansvarar även för att miljö kvalitetsnormerna följs (5kap.3§ MB). I ”Förvaltningsplan 2016-2021 Norra Östersjöns vattendistrikt” finns åtta ålägganden riktade till kommunerna (*Del 4 –Åtgärdsprogram 2016-2021, s.91-103*).

Vattendirektivets övergripande målsättning och vattendistriktets arbete kopplat till detta ligger i linje med presenterad inriktning i Håbo kommuns vattenprogram. Vattenprogrammet hanterar frågan på en mer lokal nivå, där programmets inriktning utgör en prioritering av vilka frågor som är viktigast inom Håbo kommun för att de europeiska och nationella målsättningarna ska uppfyllas.

2.2 Nationella miljö kvalitetsmål

På nationell nivå bedrivs miljöpolitiken utifrån ett miljö målssystem som bland annat innehåller generationsmål och miljö kvalitetsmål. Generationsmålet anger den samhällsomställning som behöver ske inom en generation för att nå en bra miljö. Målet är vägledande för miljöarbetet på alla nivåer i samhället. De 16 nationella miljö kvalitetsmålen beskriver det tillstånd som eftersträvas i den svenska miljön år 2020.

Många av miljö kvalitetsmålen berör, direkt eller indirekt, vattentillståndet. Sex av de nationella miljö kvalitetsmålen har en direkt koppling till vattnet (ingen övergödning, levande sjöar och vattendrag, grundvatten av god kvalitet, myllrande våtmarker, bara naturlig försurning, hav i balans och levande kust och skärgård) men även andra mål, som exempelvis god bebyggd miljö, giftfri miljö och ett rikt växt- och djurliv, är nära kopplat till vattnet och dess kvalitet.

2.3 Kommunala styrdokument

Visionen Vårt Håbo 2030, miljöstrategin och kommunens översiktsplan har en tydlig koppling till kommunens vattenprogram och utgör tillsammans med internationella och nationella styrdokument utgångspunkt för vattenprogrammets inriktning.

2.3.1 Vårt Håbo 2030

Kommunens vision, Vårt Håbo 2030, består av fyra inriktningar. Visionen framhåller att Håbo ska vara en aktiv part i Mälardalen, en Mälarkommun nära naturen, Bålsta ska vara en levande småstad och kommunen ska vara hållbar och sträva mot jämlikhet och delaktighet.

Visionen framhäver Håbos närhet till vattnet och Mälaren. Närheten är en resurs och en attraktionskraft för bland annat bostadsproduktionen, turismen och näringslivet. Samtidigt är Mälaren hem för många växter och djurarter,

vilket ställer krav på stor hänsyn och varsamhet vid utveckling av kommunen som kan påverka vattnet och dess värden.

2.3.2 Miljöstrategi

Håbo kommuns miljöstrategi syftar till att gynna och stärka framförallt en ekologiskt hållbar utveckling av kommunen, genom att strukturera miljöarbetet inom kommunens organisation. Målsättningen är att uppnå kommunens vision om en tillväxt som är ekonomiskt och ekologiskt hållbar samt i balans med miljö och klimat. Strategin är Håbo kommuns sätt att möta de nationella miljö kvalitetsmål som fastställts av riksdagen.

Strategin har tre inriktningar; fossilbränslefri kommun, giftfri och resurseffektiv kommun och naturmiljöer med mångfald. Miljöstrategin är överordnad vattenprogrammet. Inriktningen i vattenprogrammet ligger i linje med de övergripande målsättningar som uttrycks i miljöstrategin och vattnets kvalitet är en viktig beståndsdel i arbetet mot miljöstrategins målsättningar. Vattenprogrammet fungerar som en konkretisering av de målsättningar som rör vattenfrågan i miljöstrategin.

2.3.3 Översiktsplan och fördjupad översiktsplan

Håbo kommun har en översiktsplan från 2006 för kommunen samt en fördjupad översiktsplan från 2010 för Bålsta tätort. En ny översiktsplan för hela Håbo kommun, inklusive Bålsta tätort är under framtagande och beräknas bli antagen år 2018.

Gällande översiktsplanen anger övergripande att utveckling ska ske i befintliga stråk med utbyggda vägar, kollektivtrafik och VA-ledningar. Närheten till natur och Mälaren framhålls som ett starkt värde för kommuninvånarna och Mälarens viktiga funktion för rekreation och friluftsliv, betydelse för dricksvattenförsörjning och dess biologiska värden för fågellivet, samt fiske och biologisk produktion uppmärksammas.

Övergödningsproblematiken uppmärksammas också och frågan kopplas bland annat till enskilda avlopp och det kommunala vatten- och avloppsnätet. Översiktsplanen framhåller att anslutning till kommunalt VA ska eftersträvas och redovisar planerad utbyggnad av det kommunala VA-nätet.

Översiktsplanen behandlar även kommunens dagvattenhantering. Kommunen ska, genom sin VA-verksamhet, sträva efter att minska/utjämna flödet av dagvatten. Att omhänderta dagvattnet nära källan förespråkas och tillämpande av lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) vid byggande av nya bostadsområden ska tillämpas där det är möjligt. Dagvattenhanteringen hanteras vidare i kommunens dagvattenpolicy.

Den fördjupade översiktsplanen för Bålsta anger en liknande inriktning för dagvattenhantering och förespråkar att dagvattnet ska fördröjas i ett tidigt skede så att rening hinner ske genom naturliga processer. Här framhålls vidare att frågan om reservvattentäkt ska utredas för att förstärka kapaciteten

och tåligheten av dricksvattenförsörjningen i kommunens vattenverk i Bålsta och Skokloster samt att vattenskyddsområde för Bålsta vattentäkt ska inrättas.

Samrådsförslaget till den nya översiktsplanen har ett ännu mer ingående fokus på att förvalta, utveckla och tillgängliggöra kommunens vattenresurser. Genom sin planering, tillsyn och VA-verksamhet ska kommunen verka för att uppnå vattendirektivets mål god vattenstatus i alla yt- och grundvattenförekomster till 2021. Vid nybyggnation på kommunens mark ska där det är möjligt förbättringsåtgärder avseende vattenkvaliteten göras. Kommunen ska även verka för att motsvarande åtgärder genomförs på icke-kommunägd mark.

Samrådsförslaget förespråkar en fokuserad utveckling där genomförda investeringar i infrastruktur, kollektivtrafik och VA-nät ska nyttjas. Kapaciteten i VA-systemet ska utgöra en avgörande faktor vid bedömning av lämpliga nya bebyggelseområden. Kommunen ska framförallt utvecklas i Bålsta tätort samt vid befintliga bebyggelsekoncentrationer. Kopplingen till Mälaren ska förstärkas och strandområden och vattenmiljöer ska bevaras, utvecklas och tillgängliggöras. I redan ianspråkstagna strandområden kan tillgängligheten ökas och bidra till ökade rekreations-, friluftslivs-, och besöksvärden. I strandområden med höga biologiska värden ska dessa premieras över en ökad tillgänglighet. I takt med ökad bebyggelse ökar vikten av att strandskyddet värnas.

Ett väl fungerande VA-system krävs för att kunna säkerställa en hållbar utveckling, och kraven ökar i takt med ökad bebyggelse och när fler områden ansluts till VA-nätet. Samrådsförslaget anger att detta ska hanteras genom framtagande av en VA-plan. En uppdatering av riktlinjer för enskilda avlopp som också pekar ut särskilt känsliga områden bör göras, där tillsynsmyndigheten kan ställa högre krav på rening. En ökad näringsbelastning till Mälaren, från både avlopps- och dagvatten är ett hot mot vattenkvaliteten och behöver därför minimeras. Möjligheten att koppla samman kommunens reningsverk genom mellankommunala lösningar ska också undersökas.

Dricksvattenfrågan uppmärksammas i samrådsförslaget och där anges att samtliga kommunens vattentäkter ska skyddas genom inrättande av vattenskyddsområden. Även andra större grundvattenförekomster och enskilda vattentäkter kan behöva skyddas. För att trygga en långsiktigt säkrad dricksvattenförsörjning ska alternativa vattentäkter till Mälaren kartläggas.

Hanteringen av dagvatten ska ske utifrån kommunens dagvattenpolicy. Dagvattenpolicyen anger ett gemensamt ställningstagande för hur kommunen ska betrakta dagvattenfrågan vid planering, byggande och drift. Dagvattenpolicyen ska underlätta arbetet med planprogram och detaljplaner i riktning mot de övergripande mål för dagvattenhantering som anges i kommunens översiktsplan. Dagvattnet ska utnyttjas som en resurs i

utveckling av tätortsnära miljöer. Policyn utgör även stöd i kommunens miljötillsyn.

Samrådsförslaget belyser också behovet av klimatanpassningar för att möta framtida klimatförändringar. Behovet av grönområden och mångfunktionella ytor som är temperaturreglerande och kan ta hand om stora vattenflöden lyfts fram som ett viktigt verktyg. Hur ökade vattenflöden ska hanteras berörs vidare i dagvattenpolicyn och VA-planen.

3. INRIKTNING

Den övergripande internationella och nationella målsättningen att uppnå en god vattenkvalitet, som fastställs genom vattendirektivet, de nationella miljökvalitetsmålen samt Förvaltningsplan för Norra Östersjöns vattendistrikt, gäller för Håbo kommun och utgör tillsammans med kommunala styrdokument utgångspunkt i kommunens vattenprogram. Vattenprogrammet konkretiserar målsättningen i inriktningar som utgår från den lokala problembilden och de största utmaningarna som finns i Håbo kommun för att uppnå en god vattenkvalitet.

3.1 Nulägesbeskrivning

Enligt VISS indelning i vattenförekomster ligger nio ytvattenförekomster och tre grundvattenförekomster helt eller delvis inom Håbo kommun, se bilaga 2. Kommunens vattenförekomster har framförallt problem med övergödning (åtta av nio ytvattenförekomster) och miljögifter (samtliga ytvattenförekomster) enligt VISS statusklassificering. Grundvattenförekomsterna i kommunen har generellt en god status.

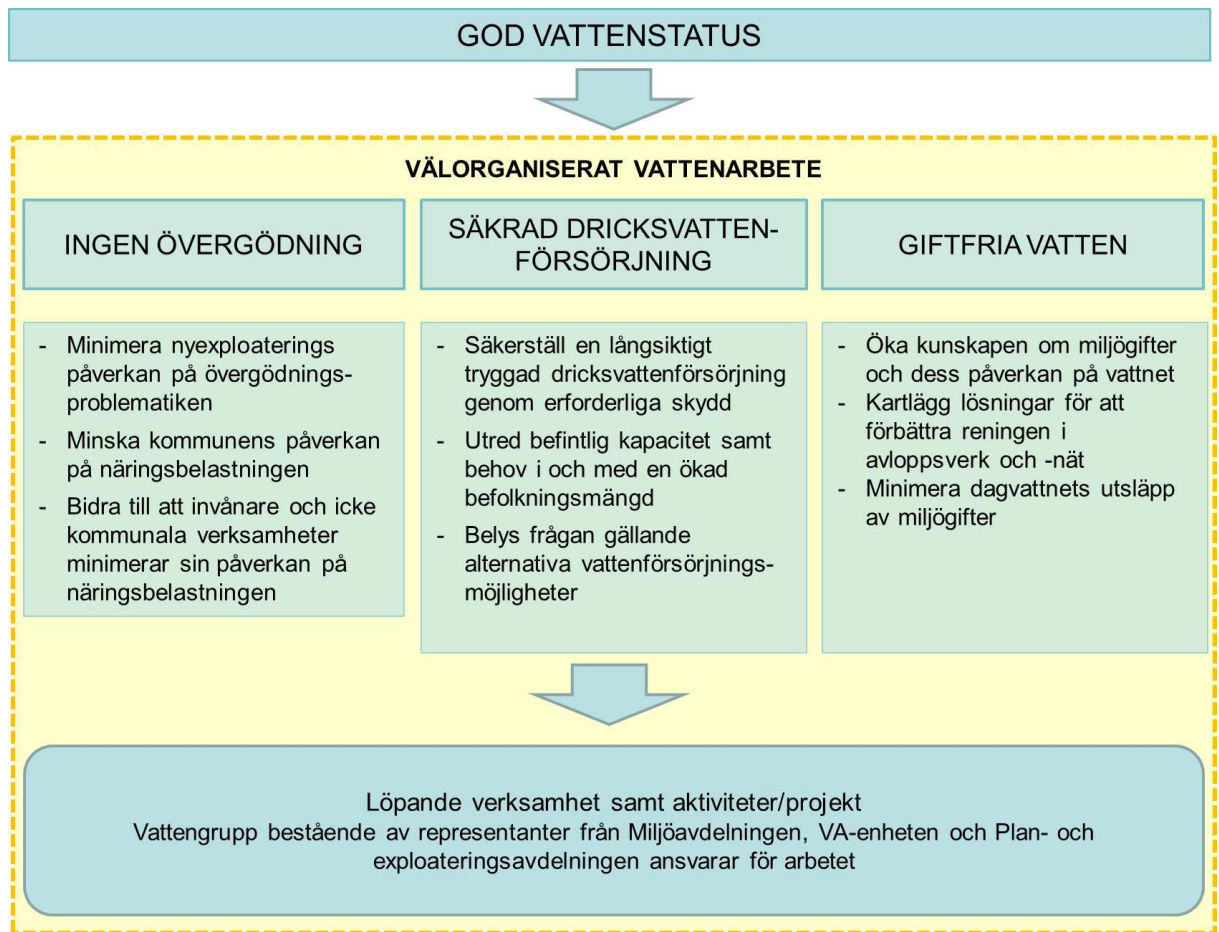
Givet nulägesituationen för kommunens vattenförekomster fastställer vattenprogrammet tre **inriktningar** för Håbo kommuns vattenarbete. Dessa utgör kommunens prioritering i arbetet mot en god vattenstatus. De tre inriktningarna är; ingen övergödning, säkrad dricksvattenförsörjning och giftfria vatten.

Vattenprogrammet är ett strategiskt dokument med en lång tidshorisont. I samband med inriktningarna presenteras **målbilder**. Målbilderna fungerar vägledande och anger det tillstånd som ska eftersträvas i arbetet mot en förbättrad vattenkvalitet. Målåret när detta ska vara uppfyllt är år 2030. För att nå målbilden krävs ett aktivt arbete med frågan redan nu.

De tre inriktningarna bryts ned i ett antal **strategier** som fastställer vad kommunens verksamheter ska göra för att målbilderna ska uppnås. Berörda verksamheter ansvarar för att implementera strategierna i sin verksamhet. Konkreta åtgärder och aktiviteter för att efterleva strategierna tas fram genom ett förvaltningsövergripande samarbete mellan berörda avdelningar (vattengruppen).

Figur 1 visar hur de nationella målen, vattenprogrammets inriktningar, målbilder och strategier samt berörda verksamheters aktiviteter för att uppnå dessa förhåller sig till varandra.

Figur 1. Vattenprogrammets inriktningar och strategier.

3.2 Ingen övergödning

Övergödning innebär att näringshalterna, av framförallt kväve och fosfor, är för höga. Det medför att produktionen av biomassa ökar. Det resulterar i igenväxning av vattenförekomsten samt algblomning, ibland av alger som är skadliga för växter och djur. Vid algblomning finns risk för syrebrist på bottenarna då nedbrytning av algerna är en syrekrävande process.

Övergödning förändrar livsmiljöerna för djur och växter i vattnet och innebär en påverkan och obalans i sjöars och vattendrags ekosystem. Vanligtvis minskar variationen av växt- och djurarter vilket påverkar den biologiska mångfalden negativt. Övergödning bidrar även till försämrad råvattenkvalitet och försvårar rening i dricksvattenverken.

Övergödning i sjöar och vattendrag är ett vanligt förekommande problem i tätbefolkade områden samt i områden med ett omfattande jordbruk. Utsläpp av kväve och fosfor härrör framförallt från jordbruksläckage, utsläpp från avloppsreningsverk och enskilda avlopp, industrier samt luftutsläpp från bland annat biltrafiken. Även dagvatten innehåller fosfor och kväve och i områden med hög andel hårdgjord yta kan dagvattens påverkan på övergödningen vara stor.

Pågående klimatförändringar riskerar att bidra ytterligare till övergödning och algblomning. Detta beror framförallt på en ökad nederbörd vilket innebär en ökad transport av näringsämnen från land till vatten samt ett varmare klimat vilket påskyndar de biogeokemiska processerna som ligger bakom algblomning.

3.2.1 Målbild

Halterna av kväve och fosfor i vattnet är på en sådan nivå att en hög biologisk mångfald och goda livsvillkor för växter och djur inte äventyras. Håbo kommun bidrar aktivt med att minska halterna av kväve och fosfor i kommunens vattenförekomster genom kommunens plan- och lovgivning, VA-huvudmannaskap, miljötillsyn samt genom kommunen som opinionsbildare och informationsspridare.

➤ *Minimera nyexploaterings påverkan på övergödningensproblematiken*

Utveckling och exploatering av kommunen bör i huvudsak ske så att befintliga investeringar nyttjas och gemensamma anläggningar används. Detta för att bedriva en resurseffektiv planering där redan gjorda investeringar tillvaratas, bilberoendet minimeras, kommunens VA-nät nyttjas och genom detta minimera tillväxtens påverkan på övergödningensproblematiken.

Om utveckling sker utanför befintliga koncentrationer och stråk ska bebyggelsens näringsbelastning på recipienten beaktas vid avgörande om planens/lovets lämplighet. I områden där avrinning sker till vattenförekomster som inte uppnår god ekologisk status på grund av övergödningensproblematik är detta särskilt viktigt.

Där anslutning till kommunalt VA inte är möjligt ska samordnande lösningar eftersträvas för att minimera antalet utsläppspunkter och skapa ökade möjligheter till kontroll. Inom särskilt utpekade områden, identifierade i kommunens *policy för enskilda avlopp*, bör utredningar för att ta fram förslag till gemensam eller kommunal lösning av avloppsfrågan initieras vid en eventuell nyexploatering.

Eventuella negativa effekter på näringsbelastningen bör synliggöras tidigt i planeringsprocessen för att motverka, minimera samt åtgärda påverkan på ett effektivt sätt. Lösningar som minimerar nyexploaterings negativa påverkan på recipientens vattenkvalitet ska alltid eftersträvas.

➤ *Minska kommunens påverkan på näringsbelastningen*

Kommunen som organisation ska bidra till att de utsläpp av kväve och fosfor som härrör från den egna verksamheten, samt de utsläpp som kommunen i form av markägare har rådighet över, minskar. Vattendirektivet presenterar högt ställda krav på kommunala reningsverk och dess utsläpp av kväve och fosfor. I takt med ökade krav på rening bör samordnande lösningar för reningsverken belysas. Möjligheten att koppla samman kommunens reningsverk, med varandra eller genom mellankommunala lösningar, bör utredas för att genom detta skapa samordningsvinster som på

ett effektivt sätt tillmötesgår de ständigt ökande reningskraven. En bättre rening av kommunens avloppsvatten innebär även positiva följder på miljögiftsproblematiken. Befintlig belastning som härrör från dagens verk samt befintliga och möjliga platser för bräddning bör kartläggas för att säkerställa en hög kunskap om kommunens egen påverkan på vattenförekomsterna.

Kommunen i form av markägare ska genom arrendeavtal säkerställa att arrendatorers verksamheter inte medför en ökad näringsbelastning i kommunens vattenförekomster.

- *Bidra till att invånare och icke kommunala verksamheter minimerar sin påverkan på näringsbelastningen.*

För att minimera den påverkan som härrör från verksamheter utanför den kommunala regionen ska kommunen arbeta aktivt, genom befintliga kanaler, för en minskad näringsbelastning. Kommunen i form av tillsynsmyndighet, rådgivande organ och informationsspridare bör i möjligaste mån hjälpa övriga samhällsaktörer till en minskad näringsbelastning genom informationspridning, vägledning och rådgivning. Det är särskilt viktigt vid kontakt med verksamma lantbrukare i kommunen, då lantbruket är en verksamhet som kan innebära stor näringsbelastning. Kommunen bör därför utöka sin tillsyn gällande jordbruk- och hästhållningsverksamheter.

Kommunen ska verka för att enskilda avlopp ska ha en tillfredsställande rening. Genom kommunens miljötillsyn säkerställs att kommunens enskilda avlopp följer de krav som ställs i vattendirektivet. Tillsynen är särskilt prioriterad i områden där avrinning sker till vattenförekomster som inte uppnår god ekologisk status på grund av övergödningsproblematik samt där åtgärder innebär en stor nytta för hälsa och miljö. Till år 2021 ska kommunen, genom sin tillsynsutövning, ställt erforderliga krav på samtliga av kommunens enskilda avlopp.

Kommunen ska vidare verka för att berörda privatpersoners kunskap om enskilda avloppslösningars påverkan på vattenstatusen är hög och att fastighetsägare har god kunskap om sina anläggningars påverkan på omgivande miljö.

Kommunen ska sträva efter att ha en aktiv roll i regionala, mellankommunala samt lokala samarbetsprojekt som syftar till att minska övergödningsproblematiken.

3.3 Säkrad dricksvattenförsörjning

En säkrad dricksvattenförsörjning berör vårt grundvatten såväl som vårt ytvatten. Mälaren utgör dricksvattentäkt för omkring två miljoner människor och en god vattenkvalitet i Mälaren har ett oerhört stort samhällsekonomiskt värde. Det sker en befolkningstillväxt i Mälardalen samt Håbo kommun, vilket innebär ett ökat behov av dricksvatten.

I kommunen finns tre grundvattenförekomster. Grundvattnet nyttjas inte till den kommunala vattenförsörjningen men för enskild dricksvattenförsörjning genom egna brunnar. Yt- och grundvattnet hänger samman och miljöproblem i ytvattnet kan påverka kvaliteten i grundvattnet och vice versa.

Klimatförändringarna kommer innebära påverkan på vattenkvaliteten och vattenresurserna, bland annat genom våtare vintrar och torrare somrar. Torrare somrar kommer innebära en försämrad vattenomsättning och lägre vattennivåer, vilket påverkar dricksvattenförsörjningen. Häftiga skyfall och varmare temperaturer ökar risken för spridning av föroreningar. En förhöjd havsnivå, vilket är att vänta i samband med klimatförändringarna, riskerar att medföra saltvatteninträngning i Mälaren och hota möjligheten att nyttja Mälaren som dricksvattentäkt.

3.3.1 Målbild

Dricksvattenförsörjningen håller hög kvalitet och tillgången till rent dricksvatten är långsiktigt tryggad i Håbo kommun. Grundvattnet är av en sådan kvalitet att den inte hindrar eller begränsar den enskilda dricksvattenförsörjningen.

Hänsyn tas till kommande klimatförändringar och dess påverkan på dricksvattenförsörjningen. Kapaciteten är anpassad efter de ökande behov som uppstår i takt med en ökande befolkningens mängd och tillgången till vatten utgör inte en begränsande faktor vid den samhällsutveckling som sker i kommunen.

- *Säkerställ en långsiktigt tryggad dricksvattenförsörjning genom erforderliga skydd*

Vattenresurser som är viktiga för dricksvattenförsörjningen bör identifieras och skyddas för att säkerställa en långsiktigt tryggad tillgång till dricksvatten. Arbetet kan med fördel synkroniseras med en regional vattenförsörjningsplan som tas fram på länsnivå. Ytvatten som nyttjas som dricksvattentäkter ska skyddas genom erforderligt skydd för att inte äventyra dess nuvarande samt framtida försörjning av dricksvatten.

Vattenförsörjningsfrågan ska inkluderas i den fysiska planeringen för att säkerställa att ny bebyggelse inte försvårar framtida möjligheter till dricksvattenförsörjning. Att ta hänsyn till dricksvattenförsörjningen vid den fysiska planeringen är särskilt viktigt då hela kommunens markyta avrinner till Mälaren, vilken utgör vattentäkt för kommunen. I områden där markförhållandena innebär en hög påverkansrisk på grundvattnet är det särskilt viktigt att dricksvattenförsörjningen beaktas i den fysiska planeringen.

Kommunens med sitt VA-huvudmannaskap ska säkerställa att avloppsvatten från reningsverk och dagvatten inte medför en negativ påverkan på grundvattnet eller försvårar möjligheterna att använda befintliga vattentäkter. Kommunens tillsynsmyndighet ska säkerställa att enskilda

avloppsanläggningar inte påverkar grundvatten eller befintliga vattentäkter negativt.

➤ *Utred befintlig kapacitet samt behov i och med en ökad befolkningsmängd*

Håbo kommun ska på ett långsiktigt och heltäckande sätt planera för kommunens vatten- och avloppsförsörjning, för att säkerställa att kommunen utvecklas på ett hållbart sätt med avseende på vatten- såväl som avloppsvattenförsörjningen. Det ställer krav på en hög kunskapsnivå gällande nuvarande samt framtida behov i och med förväntad befolkningstillväxt. Kapaciteten i dricksvattenförsörjningen ska utgöra en avgörande faktor vid bedömning av lämpliga nya utvecklingsområden i kommunen. Frågan hanteras genom framtagande av en VA-plan.

➤ *Belys frågan gällande alternativa vattenförsörjningsmöjligheter*

Håbo kommun har ingen reservvattentäkt till Bålsta samt Skokloster vattentäkt. Möjligheten till alternativa vattenförsörjningsmöjligheter i Håbo kommun ska utredas. Kommunen ska kartlägga om och i så fall var alternativa vattentäkter till Mälaren finns, för att säkerställa en fullgod kapacitet gällande dricksvattenförsörjningen.

Om inga reservvattentäkter identifieras ska andra alternativ för att trygga en långsiktigt säkrad dricksvattenförsörjning utredas.

3.4 Giftfria vatten

Ämnen som har utvunnits av samhället, och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden brukar kallas miljögifter. Många miljögifter kan färdas långa sträckor via luften vilket innebär att vår närmiljö kan drabbas av utsläpp av miljögifter som sker i andra länder. Industrier stod tidigare för en stor mängd utsläpp av miljögifter. Även om dessa minskat kraftigt finns förorenade områden från tidigare utsläpp kvar.

Idag står hushållen för en stor del av samhällets utsläpp av miljögifter. Sannolikt sker merparten genom diffusa utsläpp, bland annat vid användande av produkter och varor som innehåller farliga kemiska ämnen. Spridningen av miljögifterna till vattnet sker ofta i samband med kassering av produkter, via avloppsreningsverk och via dagvattnet. Miljögifter lagras ofta i sediment och tar ofta lång tid för naturen att bryta ned.

3.4.1 Målbild

Användningen och spridningen av miljöfarliga ämnen är på en sådan nivå att dess påverkan på vattenkvaliteten inte hotar den biologiska mångfalden eller människors hälsa. Naturfrämmande ämnen förekommer endast i begränsad omfattning. Förekomsten av miljöfarliga ämnen i vårt yt- och grundvatten försvårar inte vår dricksvattenförsörjning och Mälaren är en dricksvattentäkt där uppsatta riktvärden gällande miljögifter uppnås. Kommunen bidrar genom sitt tillsynsarbete, sitt VA-huvudmannaskap samt vid den fysiska planeringen till att miljögifterna i kommunens vattenförekomster såväl som i samhället i stort minskar.

➤ *Öka kunskapen om miljögifter och dess påverkan på vattnet*

Kommunen ska genom sin myndighetsutövning verka för att användningen av miljö- och hälsofarliga ämnen minskar. Kommunen ska säkerställa att verksamheter och allmänhet har en hög kunskap gällande miljögifter och dess påverkan på vattenkvaliteten samt hur deras beteende kan påverka tillgången och kvaliteten på vattnet. Kommunen ska i egenskap av opinionsbildare och informationsspridare uppmärksamma miljögiftsfrågan och kopplingen till vattenkvaliteten och därigenom möjliggöra för människor att ta ansvar för sin påverkan.

Miljögifter från förorenade områden riskerar att sprida sig till vårt yt- såväl som grundvatten. För att förebygga förorenade områdens potentiella påverkan på vattenkvaliteten ska kommunen säkerställa en hög kunskapsnivå gällande möjliga förorenade områden i kommunen samt verka för att förorenade områden i kommunen efterbehandlas.

➤ *Kartlägg lösningar för att förbättra reningen i avloppsverk och -nät*

Vattendirektivet hanterar krav på kommunala reningsverk och avloppsnät samt dess utsläpp av miljögifter, så som exempelvis läkemedelsrester. I takt med ökade krav på rening bör de ekonomiska konsekvenserna av ställda krav utredas. I sammanhanget bör samordnade lösningar för reningsverken utredas. Möjligheten att koppla samman kommunens reningsverk, med varandra eller genom mellankommunala lösningar, bör undersökas för att genom detta skapa samordningsvinster och därmed på ett kostnadseffektivt sätt tillmötesgå de ökade krav på rening som ställs. En bättre rening av kommunens avloppsvatten innebär även positiva följder på övergödningsproblematiken.

➤ *Minimera dagvattnets utsläpp av miljögifter*

Vid nyexploatering ska uppkomsten av dagvatten minimeras och lokalt omhändertagande av dagvatten eftersträvas. Dagvatten bidrar bland annat med tillförsel av metaller, polyaromatiska kolväten och näringsämnen och genom en minimerad uppkomst av dagvatten vid nyexploatering minimeras flödena och därmed även dagvattnets påverkan på miljögiftsproblematiken.

Exploaterings uppkomst av dagvatten bör synliggöras tidigt i planeringsprocessen för att motverka, minimera samt åtgärda flödena på ett effektivt sätt. Lösningar som minimerar nyexploaterings negativa påverkan på recipientens vattenkvalitet ska alltid eftersträvas.

När behov finns ska möjligheten till dagvattenlösningar som bidrar till omhändertagande och rening av dagvatten från redan existerande områden kartläggas i samband med ny exploatering. Kommunens dagvattenpolicy vägleder arbetet.

4. KARTLÄGGNING

I Håbo kommun finns tre grundvattenförekomster och nio ytvattenförekomster, varav åtta sjöar och ett vattendrag. Information om

respektive vattenförekomst och dess avrinningsområde presenteras i en interaktiv karta: [länk](#).

I bilaga 1a och 1 b finns kartor över samtliga vattenförekomster i Håbo kommun. I bilaga 2 finns länkar till mer information om respektive vattenförekomsts status. En sammanställning av information om respektive vattenförekomst finns även i bilaga 3.

Ärende 13

§ 163

Dnr 2015/00097

Revidering dagvattenpolicy

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kommunfullmäktige godkänner reviderad dagvattenpolicy för Håbo kommun daterad den 10 augusti 2017, vilken ersätter dagvattenpolicyn från 2012.
2. Kommunstyrelsen uppdras att se över och vid behov uppdatera dagvattenpolicyn varje mandatperiod.

Sammanfattning

Håbo kommun har en dagvattenpolicy som antogs 2012 och som ligger till grund för kommunens arbete med dagvattenfrågor vid planering, byggande och driftskede. Dagvatten har blivit en allt viktigare fråga i takt med ökad tillväxt och högre krav på våra vattenmiljöer samtidigt som klimatförändringarna ger mer och kraftigare nederbörd som hänsyn måste tas till.

Dagvattenpolicyn utgör ett ”arbetsverktyg” för att uppnå målbilden i det förslag till övergripande Vattenprogram för Håbo kommun, som har tre inriktningar i fokus; ingen övergödning, säkrad dricksvattenförsörjning och giftfria vatten.

Förvaltningen har sedan en tid sett behovet att revidera policyn dels mot bakgrund av nya regler, kunskap och praxis och dels i syfte att förtydliga policyn. Därför har föreliggande förslag till reviderad dagvattenpolicy tagits fram i nära samarbete mellan tekniska avdelningen och bygg- och miljöförvaltningen.

Beslutsunderlag

KTU 2017-08-28 § 61

Tjänsteskrivelse

Reviderad dagvattenpolicy daterad 2017-08-10

Dagvattenpolicyn från 2012

Tjänsteskrivelse

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

Tekniska utskottet

§ 61

Dnr 2015/00097

Revidering dagvattenpolicy

Tekniska utskottets förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige godkänner reviderad dagvattenpolicy för Håbo kommun daterad den 10 augusti 2017, vilken ersätter dagvattenpolicyn från 2012.
2. Kommunstyrelsen uppdras att se över och vid behov uppdatera dagvattenpolicyn varje mandatperiod.

Sammanfattning

Håbo kommun har en dagvattenpolicy som antogs 2012 och som ligger till grund för kommunens arbete med dagvattenfrågor vid planering, byggande och driftskede. Dagvatten har blivit en allt viktigare fråga i takt med ökad tillväxt och högre krav på våra vattenmiljöer samtidigt som klimatförändringarna ger mer och kraftigare nederbörd som hänsyn måste tas till.

Dagvattenpolicyn utgör ett ”arbetsverktyg” för att uppnå målbilden i det förslag till övergripande Vattenprogram för Håbo kommun, som har tre inriktningar i fokus; ingen övergödning, säkrad dricksvattenförsörjning och giftfria vatten.

Förvaltningen har sedan en tid sett behovet att revidera policyn dels mot bakgrund av nya regler, kunskap och praxis och dels i syfte att förtydliga policyn. Därför har föreliggande förslag till reviderad dagvattenpolicy tagits fram i nära samarbete mellan tekniska avdelningen och bygg- och miljöförvaltningen.

Beslutsunderlag

- Reviderad dagvattenpolicy daterad 2017-08-10
- Dagvattenpolicyn från 2012
- Tjänsteskrivelse

Beslutet skickas till:

Tekniska avdelningen
Bygg- och miljöförvaltningen

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

Plan- och utvecklingsavdelningen
Anna-Karin Bergvall, Förvaltningschef
0171 52825
anna-karin.bergvall@habo.se

Revidering av dagvattenpolicy för Håbo kommun

Förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige godkänner reviderad dagvattenpolicy för Håbo kommun daterad den 10 augusti 2017, vilken ersätter dagvattenpolicyn från 2012.
2. Kommunstyrelsen uppdras att se över och vid behov uppdatera dagvattenpolicyn varje mandatperiod.

Sammanfattning

Håbo kommun har en dagvattenpolicy som antogs 2012 och som ligger till grund för kommunens arbete med dagvattenfrågor vid planering, byggande och driftskede. Dagvatten har blivit en allt viktigare fråga i takt med ökad tillväxt och högre krav på våra vattenmiljöer samtidigt som klimatförändringarna ger mer och kraftigare nederbörd som hänsyn måste tas till.

Dagvattenpolicyn utgör ett ”arbetsverktyg” för att uppnå målbilden i det förslag till övergripande Vattenprogram för Håbo kommun, som har tre inriktningar i fokus; ingen övergödning, säkrad dricksvattenförsörjning och giftfria vatten.

Förvaltningen har sedan en tid sett behovet att revidera policyn dels mot bakgrund av nya regler, kunskap och praxis och dels i syfte att förtydliga policyn. Därför har föreliggande förslag till reviderad dagvattenpolicy tagits fram i nära samarbete mellan tekniska avdelningen och bygg- och miljöförvaltningen.

Ärendet

Nu gällande dagvattenpolicy togs fram 2012 för att möta ett stort behov från flera förvaltningar för att lägga fast kommunens arbete kring dagvatten. Det handlade också om att tillmötesgå lagkrav i ramdirektivet för vatten samt som ett led i arbetet med att följa de 16 nationella miljömålen. Dagvattenpolicyn antogs av kommunfullmäktige att gälla från och med den 8 oktober 2012 och tills vidare samt ska uppdateras av VA-enheten vartannat år.

Dagvatten är tillfälligt ytligt avrinnande regn- och smältvatten. När marken utnyttjas för bebyggelse, förändras den naturliga vattenbalansen och mängden dagvatten ökar. Dagvattnet i Håbo kommun leds via diken och ledningar främst till Mälaren och Lillsjön. Hanteringen av dagvatten har historiskt sett gått ut på att så snabbt som möjligt bli av med vattnet. Med ökad miljöinsikt och satsningar på hållbar utveckling är det viktigt att dagvatten hanteras som en resurs i samhället. Det blir allt vanligare att en

dagvattenanläggning utöver sin tekniska funktion också blir ett värdefullt inslag i park- eller naturmiljöer.

Arbetet med att implementera dagvattenpolicyn från 2012 i kommunens samhällsplanering har fungerat bra. I de detaljplaner där det är befogat, tas nu en dagvattenutredning fram där resultaten redovisas i detaljplanen och används som ett direkt underlag för dimensionering av VA-anläggningen i samband med projekteringen. Policyn har också bidragit till att ytor för dagvattenlösningar vid behov kan avsättas i detaljplaner. Dagvattenfrågan hanteras alltid i exploaterings- och genomförandeavtal.

Dagvatten blir en allt viktigare fråga då det ställs högre krav på våra vattenmiljöer samt att klimatförändringarna bidrar till mer och kraftigare nederbörd som hänsyn måste tas till. Dagvatten från hårdgjorda ytor som exempel gator, parkering, centrumområden samt industri- och verksamhetsområden är belastat med föroreningar från bland annat biltrafik. Detta medför att dagvattnet representerar en ökad miljöbelastning om det går orenat till sjöar och vattendrag. Ur alla dessa aspekter är det viktigt att arbeta med dagvattenfrågan tidigt i samhällsplaneringen, som en naturlig och integrerad del för samtliga inblandade förvaltningar i både planering och drift.

Mot bakgrund av nya regler, kunskap och praxis samt i syfte att förtydliga policyn har nu ett gemensamt arbete mellan tekniska avdelningen och bygg- och miljöförvaltningen pågått för att ta fram en reviderad dagvattenpolicy. Syftet är att policyn ska bidra till att skapa genomtänkta, miljöanpassade och kostnadseffektiva strategier för att ta om hand och i möjligaste mån minska mängden dagvatten.

Parallellt med framtagande av dagvattenpolicyn har ett Vattenprogram arbetats fram. Vattenprogrammet är ett övergripande strategiskt dokument och överordnat dagvattenpolicyn.

Dagvattenpolicyn är ett levande dokument och ska aktualiseras varje mandatperiod vilket VA-enheten på Håbo kommun ansvarar för.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Beslutet ger inga ekonomiska konsekvenser.

Uppföljning

Ingen särskild uppföljning krävs.

Beslutsunderlag

- Reviderad dagvattenpolicy daterad 2017-08-10
- Dagvattenpolicyn från 2012

Beslut skickas till

Tekniska utskottet
Bygg- och miljönämnden
Bygg- och miljöförvaltningen
Tekniska avdelningen

STYRDOKUMENT

Dagvattenpolicy Håbo kommun

Antagen av kommunfullmäktige 2017-xx-xx, § x

Inledning

Dagvatten är tillfälligt ytligt avrinnande regn- och smältvatten. När marken utnyttjas för bebyggelse, förändras den naturliga vattenbalansen och mängden dagvatten ökar. Dagvattnet i Håbo kommun leds via diken och ledningar främst till Mälaren och Lillsjön.

Hanteringen av dagvatten har historiskt sett gått ut på att så snabbt som möjligt bli av med vattnet. Med ökad miljöinsikt och satsningar på hållbar utveckling är det viktigt att dagvatten hanteras som en resurs i samhället.

Dagvatten blir en allt viktigare fråga då det ställs högre krav på våra vattenmiljöer samt att klimatförändringarna bidrar till mer och kraftigare nederbörd som hänsyn måste tas till. Dagvatten från hårdgjorda ytor som exempel gator, parkeringar, centrumområden samt industri- och verksamhetsområden är belastat med föroreningar från bland annat biltrafik. Detta medför att dagvattnet representerar en ökad miljöbelastning om det går orenat till sjöar och vattendrag. Ur alla dessa aspekter är det viktigt att arbeta med dagvattenfrågan tidigt i samhällsplaneringen, som en naturlig och integrerad del för samtliga inblandade förvaltningar i både planering och drift.

Dagvattenpolicyn utgör ett ”arbetsverktyg” för att uppnå målbilden i det övergripande Vattenprogrammet för Håbo kommun, som har tre inriktningar i fokus; ingen övergödning, säkrad dricksvattenförsörjning och giftfria vatten.

Dagvattenpolicyn är ett levande dokument och ska aktualiseras varje mandatperiod vilket VA-enheten på Håbo kommun ansvarar för.

I dagvattenpolicyn ingår:

- Bilaga 1 Ansvarsfördelning för dagvattenhantering
- Bilaga 2 Regler och riktlinjer
- Bilaga 3 Checklista för dagvattenutredningar
- Bilaga 4 Föreslagna riktvärden för dagvattenutsläpp

Syfte & mål

Syftet med dagvattenpolicyn är att beskriva vilka grundprinciper som gäller för hantering av dagvatten i Håbo kommun. Syftet är också att skapa genomtänkta, miljöanpassade och kostnadseffektiva sätt att minska mängden dagvatten som behöver avledas. Dagvattenpolicyn ska gälla för planlagda områden och i tillämpliga fall på icke planlagda områden på såväl privat som kommunägd mark.

Målet är att skapa långsiktigt fungerande dagvattenlösningar där krav uppfylls, flöden regleras och föroreningsmängderna begränsas.

Dagvattenpolicyn riktar sig främst till tjänstemän, politiker, fastighetsägare, verksamhetsutövare och exploatörer. Dagvattenpolicyn och tillhörande regler och riktlinjer ska följas i plan- och bygglovsprocessen, vid tecknande av exploateringsavtal samt för alla inblandade parter inblandade i utvecklingen av kommunen.

Dagvattenpolicy i Håbo kommun

Dagvatten som resurs

I Håbo kommuns vision – Vårt Håbo 2030 – beskrivs det Hållbara Håbo som tar långsiktigt ansvar för natur och klimat och den naturnära Mälarkommunen som ska tillgängliggöra natur och vattenmiljöer. Visionen beskriver också kommunens långsiktiga ansvar i att förvalta och bevara natur och vattenmiljöer. Med ökad miljöinsikt och satsningar på hållbar utveckling framstår dagvatten som en positiv resurs att förvalta i samhället.

- Dagvatten ska där så är möjligt ses som en resurs vid utbyggnad av nya områden för bostäder och verksamheter och ses som en tillgång i området för rekreation och biologisk mångfald genom att synliggöras och vara en del av gestaltningen i den bebyggda miljön.
- Vid lokalisering av bebyggelse ska hänsyn tas till den naturliga vattenbalansen bland annat genom att bevara den naturliga infiltrationen, fördröjningen, och avrinningen.

Uppkomst av dagvatten

När marken utnyttjas för bebyggelse, förändras den naturliga vattenbalansen och mängden dagvatten ökar. Dagvattnet i Håbo kommun leds via diken och ledningar främst till Mälaren och Lillsjön. Ledningarna och diken kan bara ta emot ett visst flöde. Klimatförändringarna ger mer och kraftigare nederbörd som måste tas hänsyn till för att inte riskera att dagvattensystemen blir överbelastade med översvämningar och skador som följd.

- Flödet av dagvatten ska minskas och/eller utjämnas.
- Nya dagvattenlösningar ska planeras på ett sådant sätt att minsta möjliga flöde ska passera vidare till det befintliga dagvattennätet.
- Belastningen av dagvattenflöde från exploateringsområden ska om möjligt inte öka i samband med exploatering.
- Andelen hårdgjorda ytor ska minimeras.

Hantering av dagvatten

När dagvattenhantering planeras ska hela dagvattnets kedja från uppkomst till att det rinner ut i Mälaren beaktas. För att dagvattenhanteringen ska bli miljöanpassad och kostnadseffektiv behövs generellt åtgärder tidigt i dagvattnets kedja. Då förebyggs uppkomst av nedsmutsat dagvatten vilket bidrar till en positiv grundvattenbildning.

- Dagvattnet ska omhändertas så nära källan som möjligt.
- Rening eller fördröjning av dagvatten ska beaktas om förutsättningar för omhändertagande nära källan saknas.
- Förorening av dagvatten ska förebyggas redan vid källan.
- Dagvatten ska avledas på ett klimatsäkert, miljöanpassat och kostnadseffektivt sätt.

Regler och riktlinjer

Håbo kommuns dagvattenpolicy beskriver vilka grundprinciper som gäller för hanteringen av dagvatten i Håbo kommun. Regler och riktlinjer för dagvatten konkretiserar ställningstagandena i policyn för det praktiska arbetet med samhällsplanering, VA-frågor och vattenmiljö i Håbo kommun. Regler och riktlinjer för dagvatten i Håbo kommun redovisas i Bilaga 2.

Riktvärden

Med målet att uppnå vattenkvalité av god status inom hela EU har Europaparlamentet infört ett ramdirektiv för vatten (2000/60/EC), även kallat Vattendirektivet. För att uppnå god vattenstatus finns beslutade miljökvalitetsnormer (MKN) för vattendrag, sjöar, kustvatten och grundvatten. MKN baseras på flertalet kvalitetsfaktorer. Dessa MKN med underliggande kvalitetsfaktorer ska beaktas vid framtagandet av nya detaljplaner. I en dagvattenutredning ska planens påverkan på möjligheterna att uppnå MKN för vatten utredas och presenteras. För att planen ska kunna antas får utsläppet av dagvatten inte resultera i att enskilda kvalitetsfaktorer för den aktuella vattenförekomsten försämras över en klassgräns. Om vattenförekomsten har en kvalitetsparameter som är klassad som dålig så får vattenförekomsten inte försämras alls.

Ansvarsfördelning

Dagvattenfrågorna inom detaljplanelagt område regleras i lag av Lagen om allmänna vattentjänster (LAV), Miljöbalken (MB) och Plan- och bygglagen (PBL) som gäller parallellt. Inom verksamhetsområde för dagvatten är PBL ett stöd för att närmare reglera de fysiska förutsättningar som behövs för dagvattenhanteringen. I MB finns krav på att verksamhetsutövare och enskild fastighetsägare ansvarar för dagvattenhanteringen och den miljöpåverkan eller de risker verksamheten medför. Ligger detaljplaneområdet utanför verksamhetsområde för dagvatten regleras inte ansvarsförhållandena genom reglerna i LAV.

Enligt miljöbalken är dagvatten inom detaljplanelagt område avloppsvatten. Hantering av avloppsvatten är miljöfarlig verksamhet och lagen ställer därmed särskilda krav på den som är verksamhetsutövare och den som har tillsyn över verksamheten.

När ett detaljplanelagt område ingår i ett verksamhetsområde för dagvatten har huvudmannen för verksamhetsområdet enligt Lagen om allmänna vattentjänster (LAV) ansvar för att ordna de allmänna vattentjänster som behövs för att ta hand om dagvattnet. I huvudmannens ansvar ingår att ordna de tekniska installationer som behövs. I Håbo kommun är det kommunstyrelsen som är huvudman för dagvatten.

Ansvar för avvattning för kvartersmark inom ett planområde vilar på de enskilda fastighetsägarna (avvattningen inom den egna fastigheten) och på huvudmannen för de allmänna platserna (avvattningen av gator, vägar, torg och parker). Med avvattning menas då den naturliga infiltration som marken klarar och de förutsättningar marken har att leda undan vattnet.

Kommunen har flera typer av ansvar utöver att vara huvudman. Vid detaljplanelägningen ska kommunen ha försäkrat sig om att dagvattenhanteringen går att lösa inom planområdet och att det kan påvisas hur det kan göras. Checklistan för dagvattenutredningar, Bilaga 3 ska tillämpas. Enligt LAV ansvarar kommunen genom kommunfullmäktige för att ett verksamhetsområde för vatten och avlopp inrättas vid behov. Det är sedan VA-huvudmannen som ansvarar för att de allmänna va-anläggningarna byggs och underhålls och att de enskilda fastigheterna och de allmänna platserna

ansluts. Kommunen kan ta ut avgifter från de anslutna fastigheternas ägare för att täcka sitt kostnadsbehov. Ansvarsfördelning för dagvattenhantering framgår av Bilaga 1.

	Kommunstyrelsen/Plan- och exploateringsavdelningen	Kommunstyrelsen/Tekniska avdelningen	Bygg- och miljönämnden/ Bygg och miljö	Fastighetsägare
Planeringskede	<ul style="list-style-type: none"> • Formulera och följa upp att planeringen följer kommunens övergripande mål och visioner, åtaganden och utvecklingsinriktningar. • Ansvar för planläggning genom detaljplaner och framtagande av förslag till översiktsplaner, fördjupade översiktsplaner och program samt i dessa plantyper skapa reella möjligheter att omhänderta dagvatten enligt de principer som anges om dagvatten i denna policy. • Ansvar för genomförande-beskrivning i detaljplanen. • I avtal i samband med exploatering bevaka åtaganden för dagvattenhanteringen samt tillse att avtal tecknas innan detaljplan antas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bevaka och tillföra kunskap om dagvattenfrågorna (tekniska lösningar och gestaltning) tidigt i planprocessen genom att bland annat planera för genomförande av dagvattenanläggningar och utreda möjligheter till utjämning eller andra lämpliga dagvatten-åtgärder. • Utveckla, i betydelsen förbättra, de befintliga ledningsnäten för dagvatten. • Bevaka så att hänsyn tas till vattenskyddsområde. 	<ul style="list-style-type: none"> • Delta i planläggning för att bevaka att krav i Miljöbalken och Plan- och Bygglagen uppfylls vid planläggning. • Ansvar för att ange vilka reningskrav som gäller utifrån dagvattnets föroreningsinnehåll och recipientens belastningsförmåga. • Bevaka så att hänsyn tas till vattenskyddsområde. • Aktualisera dagvattenpolicyn varje mandatperiod. 	

	Kommunstyrelsen/Plan- och exploateringsavdelningen	Kommunstyrelsen/Tekniska avdelningen	Bygg- och miljönämnden/ Bygg och miljö	Fastighetsägare
Bygg- /Anläggningskedje	<ul style="list-style-type: none"> • Ansvar för samordning av genomförande i enlighet med genomförandebeskrivning i detaljplanen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tillse att allmänna dagvattenanläggningar byggs så att de kan upprätthålla avsedd funktion och kondition. • Tillse att rätt materialval görs för allmänna hårdgjorda ytor och att utförande genomförs på rätt sätt. • Skapa driftsinstruktioner för dagvattenanläggningen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ansvar för granskning, tillståndsgivning och tillsyn enligt Plan- och Bygglagen. Här ingår bygglov, marklov, bygganmälan etc. • Tillstånd och tillsyn enligt Miljöbalken. 	<ul style="list-style-type: none"> • Den som äger mark har ansvar för det dagvatten som ”produceras” på den egna fastigheten. Det innebär att fastighetsägaren i första hand skall sköta dagvattenhanteringen på egen hand och på den egna marken. Går inte detta skall fastighetsägaren vara beredd att bekosta åtgärder på annan mark, utanför tomten där dagvattenhanteringen kan ske.

	Kommunstyrelsen/Plan- och exploateringsavdelningen	Kommunstyrelsen/Tekniska avdelningen	Bygg- och miljönämnden/ Bygg och miljö	Fastighetsägare
Driftskede		<ul style="list-style-type: none"> • Drift av de allmänna dagvattenanläggningarna. • Provtagning (kvalitetsbedömning) av vattnet som finns i dagvattennätet. • Utveckla de befintliga ledningsnäten för dagvatten. • Informera om dagvattenanläggningens syfte och innehåll till abonnenter. • Städning av allmänna gator och hårdgjorda ytor sker med hänsyn till förorening av dagvatten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tillsyn enligt Miljöbalken för att se till att förorenat dagvatten renas. Krav kan ställas i alla skeden om inte dagvattenpolicyn följs 	<ul style="list-style-type: none"> • Servisledningar på tomtmark fram till förbindelsepunkt till det allmänna ledningsnätet. • Om fastigheten har en annan verksamhetsutövare än fastighetsägaren gäller att båda har ansvar att se till att dagvattenproblem inte förorsakas av den verksamhet som bedrivs på fastigheten. Fastighetsägaren skall upplysa hyresgästen/ arrendatorn vad som gäller.

Inledning

Dagvatten är tillfälligt ytligt avrinnande regn- och smältvatten. När marken utnyttjas för bebyggelse, förändras den naturliga vattenbalansen och mängden dagvatten ökar. Dagvattenet i Håbo kommun leds via diken och ledningar främst till Mälaren och Lillsjön.

Dagvatten blir en allt viktigare fråga då det ställs högre krav på våra vattenmiljöer samt att klimatförändringarna ger mer och kraftigare nederbörd som hänsyn måste tas till. Dagvatten från till exempel trafikerade ytor, centrumområden och industri- och verksamhetsområden är belastat med föroreningar från bland annat biltrafik. Detta medför att dagvattenet representerar en ökad miljöbelastning. Ur alla dessa aspekter är det viktigt att arbeta med dagvattenfrågan tidigt i samhällsplaneringen, som en naturlig och integrerad del för samtliga inblandade förvaltningar.

Håbo kommuns dagvattenpolicy beskriver vilka grundprinciper som gäller för hanteringen av dagvatten i Håbo kommun. Syftet är också att skapa genomtänkta, miljöanpassade och kostnadseffektiva sätt att minska mängden dagvatten som behöver avledas. Regler och riktlinjer för dagvatten konkretiserar ställningstaganden i policyn för det praktiska arbetet med samhällsplanering, VA-frågor och vattenmiljö i Håbo kommun.

Syfte och mål

Syftet med regler och riktlinjer för dagvatten är att ge ett konkret stöd i hur dagvattenpolicyn ska tillämpas i samhällsplanering och i andra områden som rör dagvatten.

Målet är att skapa regler och riktlinjer för hur dagvatten ska hanteras i planskedet, markanvisnings- och exploateringsavtal, genomförandeavtal med fastighetsöverlåtelse, byggskede samt i frågor som direkt är knutna till dagvattenhanteringen och vattenmiljön i Håbo kommun. Målet är också att skapa konkreta förutsättningar för vad som ska ingå i dagvattenutredningar samt vilka riktvärden och förutsättningar som ska gälla för dagvatten- och fördröjningsdammar och föroreningsmängder i dagvatten.

Regler och riktlinjer för dagvatten riktar sig främst till tjänstemän, politiker, fastighetsägare, verksamhetsutövare och exploatörer. Regler och riktlinjer för dagvatten samt dagvattenpolicyn ska följas i plan- och bygglovsprocessen, vid tecknande av exploateringsavtal samt följas av alla parter inblandade i utvecklingen av kommunen.

Planskedet

1. Huvudprincipen för allmän plats är att dagvatten ska infiltreras och i andra hand fördröjas.
2. Huvudprincipen för kvartersmark är att dagvatten ska tas omhand genom LOD (lokalt omhändertagande av dagvatten).

3. Om förutsättningar saknas för LOD eller infiltration nära källan är huvudprincipen att vattenflödet utjämnas och fördröjs innan avledning sker till ledningsnät och/eller recipient.
4. Det vatten som inte kan infiltreras eller omhändertas nära källan ska om möjligt avledas i öppna avrinningsstråk.
5. Dagvatten ska ej infiltreras om:
  - marken är förorenad eller om det finns misstanke om förorening.
  - det finns risk för förorening av grundvattnet.
  - det finns risk för skador på befintlig bebyggelse eller anläggningar eller annan skada.
  - naturen eller jordarten inte är lämplig för infiltration eller utsläpp av dagvatten.
6. I samband med detaljplanering ska en dagvattenutredning tas fram, se Bilaga 3.
7. Detaljplaner ska specificera hur och var dagvattenhantering ska ske. Dagvattenhanteringen ska vid behov regleras genom planbestämmelser genom att utrymme avsätts för dagvattenhantering i plankartan och slutsatser från dagvattenutredningen ska återges i planbeskrivningen.

Markanvisnings- och exploateringsavtal

1. Exploateringsavtal och genomförandeavtal ska skrivas så att de följer Håbo kommuns dagvattenpolicy.
2. Krav på LOD ska alltid skrivas in i exploateringsavtal och genomförandeavtal. Om förutsättningar för LOD saknas se punkt 3 under planskedet
3. Vid exploatering med extern exploatör ska förprojektering och projektering av dagvattensystem göras i samråd med VA-enheten.

Bygglovsskedet

1. Om det i byggskedet finns risk att ytor i detaljplan avsedda för infiltration får packskador eller att det sker skador på vegetation m.m. som avsevärt försämrar infiltrationsmöjligheter ska dessa ytor skyddas under byggskedet.

Dagvattendammar

1. Dagvattendammar i Håbo kommun ska endast stänglas om det föreligger särskilda skäl.

Kontrollprogram och föroreningshalter

1. Kontrollprogram för dagvattenanläggningar ska om dagvattenprover tas, använda sig av de föreslagna riktvärdena för dagvatten, se bilaga 4.

2. Vid bedömning av reningsbehov från specifika områden ska analysresultat jämföras med de förslagna riktvärdena för dagvatten, se bilaga 2.

Dagvattenutredningar

- Dagvattenutredningar ska alltid utföras i samband med upprättandet av nya detaljplaner. Undantag medges endast om det föreligger särskilda skäl och avgörs i samråd med VA-enheten.
- Dagvattenutredningen ska redovisa dagvattenflöden/mängder före och efter exploatering i området. Det ska specificeras vilken mängd dagvatten som alstras inom fastigheten från tak respektive körytor och parkeringar.
- Flödesberäkningar och dimensioneringar ska baseras på 100-års regn och dimensionering följa branschstandard (P90, P105) samt utgå från att belastningen inte ska öka i samband med exploatering. Flödena ska vid beräkningarna klimatkompenseras.
- Flödeskraven ska om inte annat överenskommits med VA-enheten ställas i övergången från kvartersmark till allmän mark.
- Dagvattenutredningen ska redovisa tillgänglig mark för infiltration och/eller fördröjning samt hur stor del av dagvattnet som avses infiltreras och hur stora infiltrations och/eller fördröjningsvolymerna som krävs.
- Dagvattenutredningen ska redovisa områden med risk för instängda ytor med avseende på dagvatten.
- Dagvattenutredningen ska redovisa hur dagvattnet ska tas omhand nära källan.
- Dagvattenutredningen ska beskriva pågående och kända kommande verksamheter inom avrinningsområdet, inklusive eventuella transporter av miljöfarliga ämnen samt trafikmängd.
- Dagvattenutredningen ska ta hänsyn till förändrade nederbördsmonster i samband med klimatförändringar.
- Dagvattenutredningen ska redovisa konsekvenserna vid översvämning.
- Dagvattenutredningen ska redovisa påverkan på miljökvalitetsnormer för recipienten.

Föreslagna riktvärden för dagvattenutsläpp

I dagsläget finns inga nationellt fastslagna riktvärden för föroreningshalter i dagvatten. Förslag till riktvärden för dagvattenutsläpp togs fram 2009 av regionala dagvattennätverket i Stockholms län.

Föreslagna riktvärden för dagvattenutsläpp. Riktvärden avser årsmedelhalter och totalhalt.

Enhet	Riktvärde				
	1M	2M	1S	2S	3VU
P µg/l	160	175	200	250	250
N mg/l	2,0	2,5	2,5	3,0	3,5
Pb µg/l	8	10	10	15	15
Cu µg/l	18	30	30	40	40
Zn µg/l	75	90	90	125	150
Cd µg/l	0,40	0,50	0,45	0,50	0,50
Cr µg/l	10	15	15	25	25
Ni µg/l	15	30	20	30	30
SS mg/l	40	60	50	75	100
olja mg/l	0,40	0,70	0,50	0,70	1,0

Föreslagna riktvärden för dagvattenutsläpp (Alm, Banach & Larm 2010)

Tabellen med de föreslagna riktvärdena ska läsas så att riktvärde på nivå 1 innebär direktutsläpp till recipient, nivå 2 ett delområde som inte har direktutsläpp till recipient samt nivå 3 en specifik verksamhetsutövare som inte har direktutsläpp till recipient. Riktvärdena är också varierande på grund av recipientens storlek. En mindre sjö, havsvik eller vattendrag betecknas "M". Andra recipienter som hav eller stora sjöar betecknas "S". "VU" betecknar verksamhetsutövare.

Ur: Alm, Banach, Larm 2010 *Förekomst och rening av prioriterade ämnen, metaller samt vissa övriga ämnen i dagvatten*. Rapport 2010-06 Svenskt Vatten Utveckling

DAGVATTENPOLICY

HÅBO KOMMUN
2012
MTN 2011/61 Hid 2012.2726

Antagen av KF att gälla from
2012-10-08 tills vidare
(KF 2012-09-24 §102)

Policy

Dagvattenpolicyen är uppdelad i generella punkter för dagvatten samt specifika punkter för hanteringen av dagvatten i samhällsplaneringsskeden.

Policyen ska gälla i hela kommunen även om vissa delar bara är anpassningsbara på områden som finns inom verksamhetsområdet för kommunalt VA.

Policyen ska gälla både vid nyexploatering samt om möjligt vid förändringar i markanvändande som kan leda till att nya detaljplaner tas fram.

Dagvattenpolicy

Övergripande

- Den föreslagna gemensamma terminologin kring dagvatten ska användas.
- Arbeta för att minska och/eller utjämna flödet av dagvatten.
- Arbeta för att minska andelen hårdgjorda ytor.
- Vid lokalisering av bebyggelse ska hänsyn tas till den naturliga vattenbalansen,
- Arbeta för att bevara den naturliga infiltrationen, fördröjningen och avrinningen.
- Dagvattnet ska omhändertas så nära källan som möjligt.
- När nya dagvattenlösningar planeras ska de planeras på ett sådant sätt att minsta möjliga flöde ska passera vidare till det befintliga dagvattennätet.
- Rening av dagvatten ska beaktas om förutsättningar för omhändertagande nära källan saknas.

Biltvätt på gatan

- Det är ej tillåtet att tvätta bilen på gata, garageuppfart eller annan asfalterad yta.
- Det är ej tillåtet att tvätta bilen i garage med golvavlopp.
- Avspolning av lera, grus eller damm från privat fordon utan användning av tvättkemikalier är tillåtet om fordonet står på gräsbevuxen mark eller grusplan. Avrinning ska inte kunna ske till dagvattenbrunn, öppet dike, vattendrag, sjö eller dylikt. Det får inte heller finnas vattentäcker i närheten som kan påverkas. Markägarens medgivande krävs.
- Ovanstående punkt kan godtas vid enstaka tillfällen för fordon i yrkesmässig verksamhet, dock inte för tyngre fordon.

Dagvattendammar

- Dagvattendammar i Håbo kommun ska endast stänglas om det föreligger särskilda skäl.

Kontrollprogram och föroreningshalter

- Kontrollprogram för dagvattenanläggningar ska om dagvattenprover tas, använda sig av de föreslagna riktvärdena för dagvatten.
- Vid bedömning av reningsbehov från specifika områden ska analysresultat jämföras med de föreslagna riktvärdena för dagvatten.

Markanvisnings- & exploateringsavtal

- Markanvisningsavtal och exploateringsavtal ska skrivas så att de följer Håbo kommuns dagvattenpolicy.
- Krav på LOD ska alltid skrivas in i markanvisnings- och exploateringsavtal.
- I samband med exploatering genom utomstående exploatör ska förprojektering och projektering av dagvattensystem göras i samråd med VA-avdelningen.

Dagvattenutredningar

- Dagvattenutredningar ska alltid utföras i samband med upprättandet av nya detaljplaner. Undantag medges endast om det föreligger särskilda skäl och avgörs i samråd med VA-avdelningen.
- Dagvattenutredningen ska redovisa dagvattenflöden/mängder före och efter exploatering i området. Det ska specificeras vilken mängd dagvatten som alstras inom fastigheten från tak respektive körytor och parkeringar.
- Dagvattenutredningen ska redovisa tillgänglig mark för infiltration samt hur stor del av dagvattnet som avses infiltreras.
- Dagvattenutredningen ska redovisa områden med risk för instängda ytor med avseende på dagvatten.
- Dagvattenutredningen ska redovisa hur dagvattnet ska tas omhand nära källan.
- Dagvattenutredningen ska beskriva aktiviteter i området, inklusive transporter av miljöfarliga ämnen samt trafikmängd.
- Dagvattenutredningen ska ta hänsyn till förändrade nederbördsmonster i samband med klimatförändringar.

Planskedet

- Huvudprincipen för allmän plats är att dagvatten ska infiltreras och i andra hand fördröjas.
- Huvudprincipen för kvartersmark är att dagvatten ska tas omhand genom LOD – lokalt omhändertagande av dagvatten.
- Om förutsättningar saknas för LOD eller infiltration nära källan ska vattenflödet utjämnas och fördröjas innan avledning sker till ledningsnät och/eller recipient.
- Det vatten som inte kan infiltrera eller omhändertas nära källan ska om möjligt avledas i öppna avrinningsstråk
- Dagvatten ska ej infiltreras om:
  - marken är förorenad eller om det finns misstanke om förorening.
  - det finns risk för förorening av grundvattnet.
  - det finns risk för skador på befintlig bebyggelse eller anläggningar eller annan skada.
  - naturen eller jordarten inte är lämplig för infiltration eller utsläpp av dagvatten.
- I samband med detaljplanering av områden inom avrinningsområdena nr 2, 3 & 5 för dagvatten, se bilaga 2, ska någon form av reningsanläggning för dagvatten beaktas.
- Detaljplaner ska specificera hur och var dagvattenhantering ska ske:
Dagvattenhanteringen ska regleras som en planbestämmelse och beskrivas i planbeskrivningen och utrymme ska avsättas för dagvattenhanteringen i plankartan.

Bygglovsskedet

- Om dagvatten inte reglerats i plan ska det i beslutet om bygglov tas med en punkt om hur dagvatten ska tas omhand.
- Om det i byggskedet finns risk att infiltrationsytor får packskador eller att det sker skador på vegetation m.m. som avsevärt försämrar infiltrationsmöjligheter ska dessa ytor skyddas under byggskedet.
- Dagvatten ska vara en kontrollpunkt i den kontrollplan som upprättas i samband med att bygglov ges samt diskuteras på byggsamrådet. Om planbestämmelserna inte följs beträffande dagvattenhanteringen kan det vara ett skäl att inte utfärda slutbevis.

Bilaga 1 Föreslagna riktvärden för dagvattenutsläpp

Föreslagna riktvärden för dagvattenutsläpp. Riktvärden avser årsmedelhalter och totalhalt.

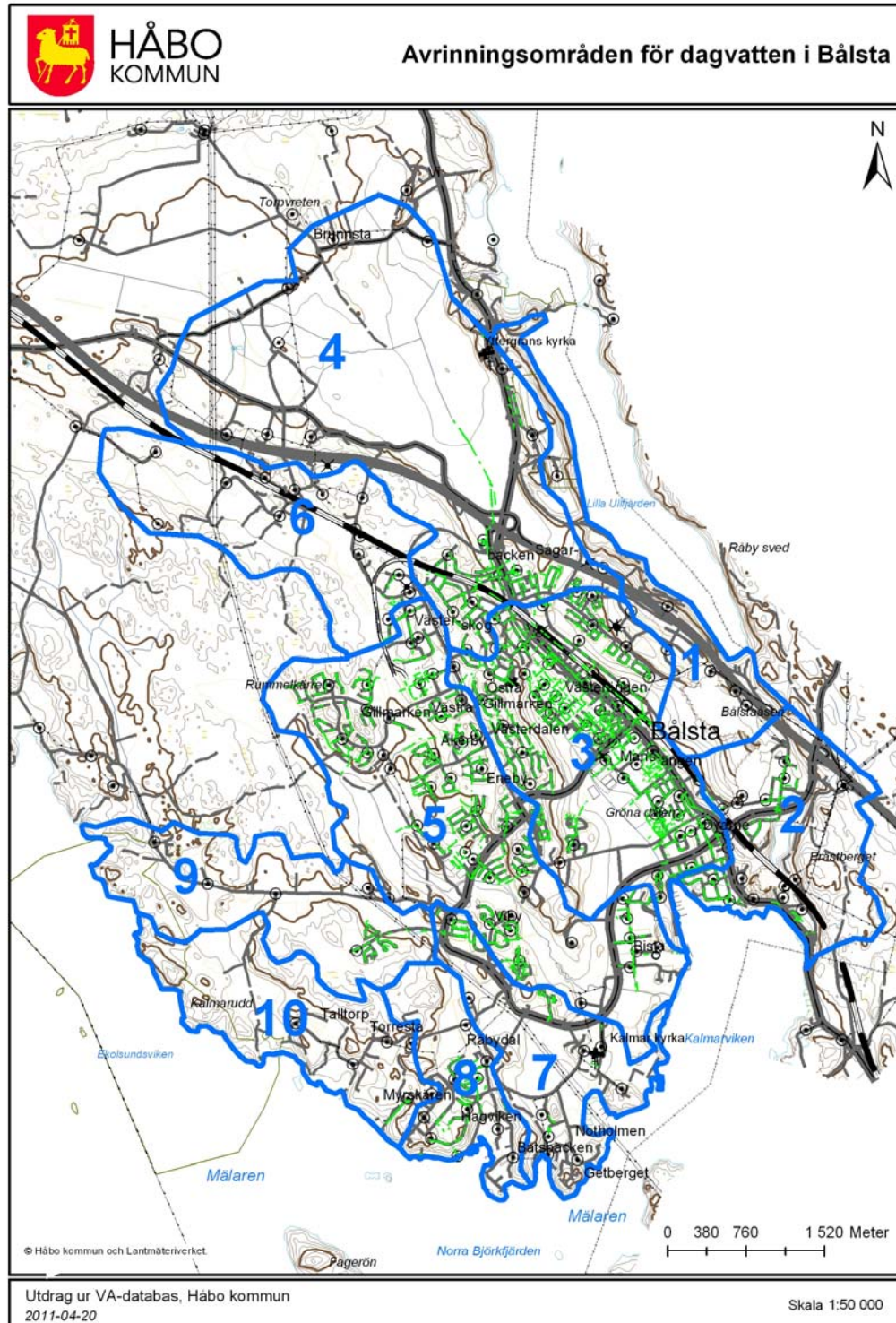
Enhet	Riktvärde				
	1M	2M	1S	2S	3VU
P µg/l	160	175	200	250	250
N mg/l	2,0	2,5	2,5	3,0	3,5
Pb µg/l	8	10	10	15	15
Cu µg/l	18	30	30	40	40
Zn µg/l	75	90	90	125	150
Cd µg/l	0,40	0,50	0,45	0,50	0,50
Cr µg/l	10	15	15	25	25
Ni µg/l	15	30	20	30	30
SS mg/l	40	60	50	75	100
olja mg/l	0,40	0,70	0,50	0,70	1,0

Föreslagna riktvärden för dagvattenutsläpp (Alm, Banach & Larm 2010)

Tabellen med de föreslagna riktvärdena ska läsas så att riktvärde på nivå 1 innebär direktutsläpp till recipient, nivå 2 ett delområde som inte har direktutsläpp till recipient samt nivå 3 en specifik verksamhetsutövare som inte har direktutsläpp till recipient. Riktvärdena är också varierande på grund av recipientens storlek. En mindre sjö, havsvik eller vattendrag betecknas "M". Andra recipienter som hav eller stora sjöar betecknas "S". "VU" betecknar verksamhetsutövare.

Ur: Alm, Banach, Larm 2010 *Förekomst och rening av prioriterade ämnen, metaller samt vissa övriga ämnen i dagvatten*. Rapport 2010-06 Svenskt Vatten Utveckling

Bilaga 2 Avrinningsområden för dagvatten i Bålsta

Avrinningsområden för dagvatten samt dagvattennätet i Håbo kommun. Utdrag ur primärkarta 2011.

Ärende 14

§ 166

Dnr 2017/00007

Riktlinjer och avgift för lotteritillstånd

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kommunfullmäktige fastställer avgiften för handläggning av ansökan om lotteritillstånd eller registrering enligt lotterilagen (1994:1000) till 300 kronor. Avgiften tas ut oavsett om tillstånd/registrering beviljas eller inte.

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelsen antar riktlinjer för kommunens tillstånds- och tillsynsverksamhet enligt lotterilagen (1994:1000).
2. Kommunstyrelsen antar nya blanketter för ansökan om lotteritillstånd enligt § 16 samt registrering för lotteri enligt § 17. Förvaltningen ges rätt att göra mindre revideringar i blanketterna vid behov.

Sammanfattning

Enligt lotterilagen (1994:1000) är kommunen tillstånds- och tillsynsmyndighet för kommunala lotterier, det vill säga sådana lotterier som huvudsakligen bedrivs inom endast en kommun. Länsstyrelsen ansvarar för lotterier som bedrivs i flera kommuner inom ett län och lotteriinspektionen ansvarar för lotterier som bedrivs i flera län.

Kommunfullmäktige har via reglemente utsett kommunstyrelsen till ansvarig myndighet inom kommunen för att hantera kommunens skyldigheter enligt lotterilagen. Beslut enligt lotterilagen fattas i sin tur av kommunsekreterare på delegation från kommunstyrelsen.

Det finns ett behov av att sammanställa riktlinjer för kommunens tillstånds- och tillsynsverksamhet gällande lotteriverksamheten. Det har tidigare inte funnits några klara riktlinjer kring detta, verksamheten har istället skötts via praxis.

Det förslag som tagits fram av kommunstyrelsens förvaltning innebär inga väsentliga förändringar gentemot den praxis som tidigare varit gällande, utan ska snarare ses som en sammanställning. Förslaget tydliggör också, både för handläggare och för sökande, hur ansökan ska inges samt hur handläggningen utförs. Detta ökar rättssäkerheten i hanteringen. Riktlinjerna bygger på Lotteriinspektionens allmänna råd.

I samband med sammanställningen av riktlinjerna har förvaltningen också sett över och tagit fram nya digitala mallar för ansökan och registrering enligt § 16 respektive 17. Förvaltningen föreslår också att fullmäktige ska

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

Kommunstyrelsen

aktualisera beslutet om avgift för handläggning av
lotteritillstånd/registrering.

Beslutsunderlag

KSAU 2017-08-29 § 111
Tjänsteskrivelse
Riktlinjer för lotteritillstånd
Lotterilag (1994:1000)

_____

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

§ 111

Dnr 2017/00007

Riktlinjer och avgift för lotteritillstånd

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till kommunstyrelsen

1. Kommunfullmäktige fastställer avgiften för handläggning av ansökan om lotteritillstånd eller registrering enligt lotterilagen (1994:1000) till 300 kronor. Avgiften tas ut oavsett om tillstånd/registrering beviljas eller inte.
2. Kommunstyrelsen antar riktlinjer för kommunens tillstånds- och tillsynsverksamhet enligt lotterilagen (1994:1000).
3. Kommunstyrelsen antar nya blanketter för ansökan om lotteritillstånd enligt § 16 samt registrering för lotteri enligt § 17. Förvaltningen ges rätt att göra mindre revideringar i blanketterna vid behov.

Sammanfattning

Enligt lotterilagen (1994:1000) är kommunen tillstånds- och tillsynsmyndighet för kommunala lotterier, det vill säga sådana lotterier som huvudsakligen bedrivs inom endast en kommun. Länsstyrelsen ansvarar för lotterier som bedrivs i flera kommuner inom ett län och lotteriinspektionen ansvarar för lotterier som bedrivs i flera län.

Kommunfullmäktige har via reglemente utsett kommunstyrelsen till ansvarig myndighet inom kommunen för att hantera kommunens skyldigheter enligt lotterilagen. Beslut enligt lotterilagen fattas i sin tur av kommunsekreterare på delegation från kommunstyrelsen.

Det finns ett behov av att sammanställa riktlinjer för kommunens tillstånds- och tillsynsverksamhet gällande lotteriverksamheten. Det har tidigare inte funnits några klara riktlinjer kring detta, verksamheten har istället skötts via praxis.

Det förslag som tagits fram av kommunstyrelsens förvaltning innebär inga väsentliga förändringar gentemot den praxis som tidigare varit gällande, utan ska snarare ses som en sammanställning. Förslaget tydliggör också, både för handläggare och för sökande, hur ansökan ska inges samt hur handläggningen utförs. Detta ökar rättssäkerheten i hanteringen. Riktlinjerna bygger på Lotteriinspektionens allmänna råd.

I samband med sammanställningen av riktlinjerna har förvaltningen också sett över och tagit fram nya digitala mallar för ansökan och registrering enligt § 16 respektive 17. Förvaltningen föreslår också att fullmäktige ska aktualisera beslutet om avgift för handläggning av lotteritillstånd/registrering.

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslutsunderlag

Riktlinjer för lotteritillstånd

Lotterilag (1994:1000)

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

142

Kommunstyrelsens kansli
Johan Utter, Kommunsekreterare
0171-525 02
johan.utter@habo.se

Riktlinjer och avgift för lotteritillstånd

Förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige fastställer avgiften för handläggning av ansökan om lotteritillstånd eller registrering enligt lotterilagen (1994:1000) till 300 kronor. Avgiften tas ut oavsett om tillstånd/registrering beviljas eller inte.
2. Kommunstyrelsen antar riktlinjer för kommunens tillstånds- och tillsynsverksamhet enligt lotterilagen (1994:1000).
3. Kommunstyrelsen antar nya blanketter för ansökan om lotteritillstånd enligt § 16 samt registrering för lotteri enligt § 17. Förvaltningen ges rätt att göra mindre revideringar i blanketterna vid behov.

Sammanfattning

Enligt lotterilagen (1994:1000) är kommunen tillstånds- och tillsynsmyndighet för kommunala lotterier, det vill säga sådana lotterier som huvudsakligen bedrivs inom endast en kommun. Länsstyrelsen ansvarar för lotterier som bedrivs i flera kommuner inom ett län och lotteriinspektionen ansvarar för lotterier som bedrivs i flera län.

Kommunfullmäktige har via reglemente utsett kommunstyrelsen till ansvarig myndighet inom kommunen för att hantera kommunens skyldigheter enligt lotterilagen. Beslut enligt lotterilagen fattas i sin tur av kommunsekreterare på delegation från kommunstyrelsen.

Det finns ett behov av att sammanställa riktlinjer för kommunens tillstånds- och tillsynsverksamhet gällande lotteriverksamheten. Det har tidigare inte funnits några klara riktlinjer kring detta, verksamheten har istället skötts via praxis.

Det förslag som tagits fram av kommunstyrelsens förvaltning innebär inga väsentliga förändringar gentemot den praxis som tidigare varit gällande, utan ska snarare ses som en sammanställning. Förslaget tydliggör också, både för handläggare och för sökande, hur ansökan ska inges samt hur handläggningen utförs. Detta ökar rättssäkerheten i hanteringen. Riktlinjerna bygger på Lotteriinspektionens allmänna råd.

I samband med sammanställningen av riktlinjerna har förvaltningen också sett över och tagit fram nya digitala mallar för ansökan och registrering enligt § 16 respektive 17. Förvaltningen föreslår också att fullmäktige ska aktualisera beslutet om avgift för handläggning av lotteritillstånd/registrering.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Förslag till beslut medför inga ekonomiska konsekvenser.

Uppföljning

Beslutet följs upp i samband med omvärldsbevakning. Ändringar i lagstiftning eller praxis kan leda till att ärendet behöver aktualiseras.

Beslutsunderlag

- Riktlinjer för lotteritillstånd
- Lotterilag (1994:1000)

Beslut skickas till

Kommunsekreterare
Hemsidan – För publicering

1. Sökande (juridisk person)

Namn		Postadress	
Organisationsnummer	Telefon	E-post	

2. Lotteriföreståndare (fysisk person)

Namn		Postadress	
Telefon		E-post	

3. Registreringsperiod

Härmed ansöks om registrering för anordnande av lotterier under nedanstående treårsperiod med ett sammanlagt insatsbelopp under perioden på *högst* 20 basbelopp.

Period (ÅÅÅÅ-MM-DD – ÅÅÅÅ-MM-DD)

4. Försäljning av lotter

Lottförsäljningsområde (kommun)	OBS! Om serviceföretag anlitas av en förening för att få tillgång till fast försäljningsställe fordras tillstånd enligt 15-16 §§ lotterilagen.
---------------------------------	--

5. Bilagor

Till ansökan bifogas

Protokollsutdrag med beslut att ansöka om registrering

Föreningens stadgar

Senaste verksamhetsberättelse med ekonomisk redovisning (bokslut)

6. Namnteckning

Underskrift sökande (behörig firmatecknare)	Ort och datum
	Namnförtydligande

Information om personuppgiftsbehandling

Personuppgiftsansvarig: Kommunstyrelsen
Personuppgiftsombud: Axel Danielsson

Håbo kommun behöver samla in dina personuppgifter eftersom de behövs för att handlägga ditt ärende i enlighet med Lotterilagens (SFS 1994:1000) bestämmelser och kommer inte att användas för något annat syfte eller ändamål. Dina personuppgifter kommer att arkiveras när ärendet avslutas och därmed finnas tillgängliga i kommunens arkiv. Du har alltid rätt att begära att felaktiga personuppgifter ska rättas.

1. Sökande (juridisk person)

Namn		Postadress	
Organisationsnummer	Telefon	E-post	

2. Lotteriföreståndare (fysisk person)

Namn		Postadress	
Telefon		E-post	

3. Allmänna uppgifter om lotteriet

Lotteriets art	Lottotyp (LN-nr)	Antal lotter	Lottpris	Sammanlagt insatsbelopp	Högsta vinstvärde	Sammanlagt vinstvärde

4. Försäljning av lotter

Lottförsäljningsplats/-område	Lottförsäljningen pågår (fr.o.m. – t.o.m.)
-------------------------------	--

5. Dragning och vinst

Dragning förrättas	Före försäljning ☐	Efter försäljning ☐	Senast datum
Dragningsresultatet offentliggörs			
På separat dragningslista ☐	Genom anslag på försäljningsstället ☐	På lottsedeln ☐	Genom annons i tidning ☐
Tidningens namn		Datum då annons införs	
Vinst ska vara uthämtad senast (datum)		Plats där vinst ska uthämtas	

6. Serviceföretag (om sådant anlitas)

Namn		Postadress	
Organisationsnummer	Telefon	E-post	

7. Namnteckning

Underskrift sökande (behörig firmatecknare)	Ort och datum
	Namnförtydligande

Till ansökan ska bifogas: Protokollsutdrag med beslut om att anordna lotteriet och förslag på lotteriföreståndare, kalkyl över lotteriet med vinstplan, föreningens stadgar, föreningens senaste verksamhetsberättelse med ekonomisk redovisning (bokslut) och avtal med serviceföretag (om sådant anlitas).

Information om personuppgiftsbehandling

Personuppgiftsansvarig: Kommunstyrelsen
Personuppgiftsombud: Axel Danielsson

Håbo kommun behöver samla in dina personuppgifter eftersom de behövs för att handlägga ditt ärende i enlighet med Lotterilagens (SFS 1994:1000) bestämmelser och kommer inte att användas för något annat syfte eller ändamål. Dina personuppgifter kommer att arkiveras när ärendet avslutas och därmed finnas tillgängliga i kommunens arkiv. Du har alltid rätt att begära att felaktiga personuppgifter ska rättas.

Riktlinjer för lotteritillstånd

Dokumentansvarig: Kommunsekreterare

1. Syfte

Syftet med dokumentet är dels att för sökande av lotteritillstånd eller registrering klargöra hur ansöknings- och tillståndsprocessen går till och dels att för handläggare av lotteriärenden skapa en enhetlig och rättssäker hantering av lotteriärenden. Utöver bestämmelserna i lotterilagen gäller dessa riktlinjer för Håbo kommuns tillstånds- och tillsynsverksamhet enligt lotterilagen (1994:1000).

2. Tillståndsformer

2.1. Lotteritillstånd enligt 16 § lotterilagen

Ansökan om lotteritillstånd enligt 16 § lotterilagen ska göras om den sökande endast önskar anordna ett enskilt lotteri under en treårsperiod eller om insatserna i lotteriet är höga. Om flera lotterier ska anordnas inom en treårsperiod ska istället den sökande ansöka om registrering för lotteriverksamhet enligt nedanstående.

2.2. Registrering för lotteriverksamhet enligt 17 § lotterilagen

Ansökan om registrering för lotteriverksamhet enligt 17 § lotterilagen ska göras om den sökande önskar anordna mer än ett lotteri under en treårsperiod. Det totala insatsvärdet under treårsperioden får då inte överstiga tjugio prisbasbelopp. Om den sökande är osäker på om ett eller flera lotterier ska anordnas under en treårsperiod bör den sökande ansöka om registrering enligt 17 §.

2.3. Lotterier som inte kräver tillstånd

Under särskilda förutsättningar får lotterier anordnas utan tillstånd. Grundförutsättningen är att både insatserna och vinsterna då är låga och att lotteriet anordnas i samband med en särskild tillställning inom ett avgränsat område. Värdet av varje enskild insats får uppgå till *högst* 1/6000 av prisbasbeloppet och högsta vinsten får som *högst* vara 1/6 av prisbasbeloppet.

3. Ansökan om tillstånd eller registrering

Ansökan om lotteritillstånd/registrering ska göras på anvisade blanketter. Blanketterna finns på kommunens hemsida, men kan också erhållas via kommunstyrelsens kansli.

3.1. Grundförutsättningar för tillstånd/registrering

För att den sökande ska kunna beviljas tillstånd/registrering för lotteriverksamhet krävs att följande grundförutsättningar är uppfyllda:

1. Den sökande är en ideell förening i Sverige.
2. Föreningen ska främja ett allmännyttigt ändamål inom landet.
3. Föreningen ska vara öppen för alla (undantag kan beviljas).
4. Föreningen behöver inkomster från lotterier för sin verksamhet.

Förutom detta gäller även att tillstånd endast kan ges om det kan antas att verksamheten kommer att bedrivas på ett från allmän synpunkt lämpligt sätt, som även säkerställer att nödvändiga sociala och hälsomässiga skyddshänsyn tas, samt enligt meddelade föreskrifter, villkor och bestämmelser.

3.2. Ansökan om tillstånd enligt 16 § lotterilagen

Förutom de grundläggande kraven för lotteriverksamhet i punkt 3.1 gäller följande förutsättningar för att få tillstånd enligt 16 § lotterilagen.

1. Värdet av vinsterna i lotteriet ska motsvara *minst* 35 procent och *högst* 50 % av insatsernas värde.
2. Vinstandelen i lotteriet ska tydligt anges lottsedlarna, lottlistorna eller på platsen där lotteriet bedrivs.
3. Lotteriet ska ge den sökande en skälig avkastning och att denna kommer att användas för ett allmännyttigt ändamål.

Till ansökan ska bifogas följande:

1. Protokollsutdrag från föreningens styrelse med beslut om att anordna lotteriet och förslag på lotteriföreståndare.
2. Kalkyl över lotteriet med vinstplan.
3. Föreningens stadgar.
4. Föreningens senaste verksamhetsberättelse med ekonomisk redovisning (bokslut).
5. Avtal med serviceföretag (om sådant anlitas).

3.3. Ansökan om registrering för lotteriverksamhet enligt 17 § lotterilagen

Förutom de grundläggande kraven för lotteriverksamhet i punkt 3.1 gäller följande förutsättningar för att registrering enligt 17 § lotterilagen ska beviljas.

1. Insatsernas sammanlagda belopp i de lotterier som anordnas under treårsperioden uppgår till *högst* 20 prisbasbelopp.
2. Värdet av vinsterna i *varje* lotteri ska motsvara *minst* 35 procent och *högst* 50 % av insatsernas värde.
3. Vinstandelen i lotteriet ska tydligt anges lottsedlarna, lottlistorna eller på platsen där lotteriet bedrivs.
4. De enskilda lotterierna under perioden bedrivs huvudsakligen inom endast en kommun.
5. En vinst som utgörs av pengar får uppgå till högst ett basbelopp.

Till ansökan ska bifogas följande:

1. Protokollsutdrag från föreningens styrelse med beslut om att anordna lotteriet och förslag på lotteriföreståndare.
2. Föreningens stadgar.

3. Föreningens senaste verksamhetsberättelse med ekonomisk redovisning (boks lut).

4. Avgift

För handläggning av ansökan om lotteritillstånd eller registrering av lotteriverksamhet tar kommunen ut en administrativ avgift, oavsett om tillståndet/registreringen godkänns eller inte. Avgiftens storlek beslutas av fullmäktige i särskilt beslut.

Allmänheten och sökande har dock alltid rätt till kostnadsfri rådgivning av kommunen inför inlämnande av ansökan.

5. Lotteriföreståndaren

Tillståndsmyndigheten utser en lotteriföreståndare på förslag från den sökande föreningen. Lotteriföreståndaren ansvarar för att lotteriet bedrivs i enlighet med lotterilagen och tillståndsmyndighetens villkor och föreskrifter. Lotteriföreståndarens uppdrag beskrivs i särskild skrift som bifogas beviljat tillstånd/registrering.

6. Tillsyn

Varje lotteri ska ha en av tillståndsmyndigheten utsedd kontrollant som svarar för tillsynen av den sökandes lotteriverksamhet. Kontrollantens arvode bestäms av tillståndsmyndigheten, men ska betalas av den som anordnar lotteriet. Kontrollanten ska vara involverad och kontrollera alla steg i lotteriets genomförande och ger startbesked samt närvarar vid dragning.

7. Villkor

Lotteriinspektionens allmänna råd ska vara vägledande för tillståndsgivningen i Håbo kommun avseende lotternas utseende, dragningsförfarande, försäljningstid m.m.

Beviljat tillstånd/registrering ska alltid förenas med följande villkor.

1. Anvisningar, exempelvis presentkort, ska gälla minst tre månader från den dag då vinsterna ska vara avhämtade.
2. Värdet på varuvinst ska upptas till detaljhandelspris. Kan detta inte fastställas, får värdet tas upp till inköpspriset eller för konsthantverksalster eller skänkt föremål, till pris som fastställs efter värdering av kontrollant eller opartisk sakkunnig.
3. Lotteri i annat lotteri tillåts inte som vinster.
4. Hyra för lottförsäljningsplats (lokal/plats- och kioskhyra) ska vara bestämd för tid (dag, vecka, månad) och alltså inte anpassas till omslutningen eller försäljningsresultatet.
5. Kostnader för löner/försäljningsarvoden, kontrollantarvoden samt sociala avgifter ska belasta lotteriet.

6. Eventuellt serviceföretags del av lotterimedlen ska uppgå till sammanlagt högst åtta procent av intäkterna från faktiskt försålda lotter. Skriftligt avtal ska finnas och ska granskas av tillståndsmyndigheten.
7. Lottsedlar och annat lottmaterial ska inköpas till marknadspris. Eventuell rabatt ska redovisas och tillföras lotteriet.
8. Vinster som inte utgörs av pengar eller gåvor ska inköpas till konkurrenskraftiga priser. Eventuella rabatter ska redovisas och tillföras lotteriet.
9. Ett lotteri ska redovisas skilt från föreningens övriga räkenskaper. Om medel från lotteriet inte fortlöpande sätts in på av föreningen disponerat konto, ska minst 25 procent av intäkterna från försålda lotter snarast, dock senast 14 dagar efter det att lotteriet slutsåls, sättas in på föreningens ordinarie konto.
10. Föreningen ska redovisa lotteriet till kontrollanten senast tre månader efter den i tillståndet angivna sista försäljningsdagen, vid registrering tre månader efter försäljningstidens slut. Nettobehållningen ska därvid vara överförd till föreningens ordinarie konto. Den som efter registrering anordnar lotterier enligt 17 § ska senast den 15 februari varje år till kontrollanten redovisa de lotterier som har anordnats under föregående kalenderår.
11. Vid dragning gäller att alla lottnummer som ingår i ett lotteri ska läggas till grund för dragningen och samma vinstnummer får endast förekomma en gång i ett lotteri eller i en serie. Dragningen bör börja med högsta vinsten och därefter i fallande ordning.
12. Vid förhandsdragning gäller:
I ett lotteri med lotter numrerade i en följd eller i serier ska kontrollanten förrätta slumpmässig dragning sedan lotterna blandats omsorgsfullt i dennes närvaro.
13. Vid efterhandsdragning gäller:
I ett lotteri som endast har några få vinster, exempelvis en bil och ytterligare någon eller några vinster ska efterhandsdragning förrättas. I ett traditionellt lotteri ska kontrollanten förrätta slumpmässig dragning efter försäljningstidens slut. Dragningen ska alltid ske öppet och i närvaro av lotteriföreståndaren och kontrollanten. Om dragning sker med hjälp av teknisk utrustning, till exempel dator, ska denna vara typgodkänd av Lotteriinspektionen.

8. Redovisning av lotteri

När ett lotteri har avslutats ska det redovisas till tillståndsmyndigheten på anvisad blankett.

9. Sanktioner

Vid avsteg från tillståndets/registreringens bestämmelser och villkor kan tillståndsmyndigheten utdela varning, omedelbart återkalla tillståndet/registreringen och/eller vid vite förelägga eller förbjuda fortsatt verksamhet.

Ärende 15

§ 171

Dnr 2017/00369

Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt SoL och LSS, kvartal 1 år 2017

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kommunfullmäktige noterar redovisningen.

Sammanfattning

Vård- och omsorgsnämnden och socialnämnden har inkommit med redovisning av ej verkställda gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § Socialtjänstlagen och 9 § Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade för kvartal 1 år 2017. Enligt dessa lagar ska sådan redovisning delges kommunfullmäktige.

Beslutsunderlag

KSAU 2017-08-29 § 116

Tjänsteskrivelse

Socialnämnden 2017-05-09 § 22

Vård- och omsorgsnämnden 2017-05-09 § 41

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 116

Dnr 2017/00369

Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt SoL och LSS, kvartal 1 år 2017

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till kommunstyrelsen

1. Kommunfullmäktige noterar redovisningen.

Sammanfattning

Vård- och omsorgsnämnden och socialnämnden har inkommit med redovisning av ej verkställda gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § Socialtjänstlagen och 9 § Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade för kvartal 1 år 2017. Enligt dessa lagar ska sådan redovisning delges kommunfullmäktige.

Beslutsunderlag

Socialnämnden 2017-05-09 § 22

Vård- och omsorgsnämnden 2017-05-09 § 41

_____

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

Kommunstyrelsens kansli
Johan Utter, Kommunsekreterare
0171-525 02
johan.utter@habo.se

Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt SoL och LSS, kvartal 1 år 2017

Förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige noterar redovisningen

Sammanfattning

Vård- och omsorgsnämnden och socialnämnden har inkommit med redovisning av ej verkställda gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § Socialtjänstlagen och 9 § Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade för kvartal 1 år 2017. Enligt dessa lagar ska sådan redovisning delges kommunfullmäktige.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Om kommunen inte verkställer gynnande biståndsbeslut inom tre månader kan inspektionen för vård och omsorg (IVO) välja att hos förvaltningsrätten föreslå att kommunen tilldöms ett vite.

Uppföljning

Ej verkställda beslut följs upp löpande som en del av socialförvaltningens ordinarie verksamhet.

Beslutsunderlag

- Socialnämnden 2017-05-09 § 22
- Vård- och omsorgsnämnden 2017-05-09 § 41

Beslut skickas till

Vård- och omsorgsnämnden – för kännedom
Socialnämnden – för kännedom

SN § 22

Dnr 2017/00004

Ej verkställda gynnande beslut 2017 - Rapportering 4 gånger per år

Beslut

1. Socialnämnden beslutar att överlämna förvaltningens rapport av verkställighet av beslut enligt 4 kap 1 § SoL och 9 § LSS till kommunfullmäktige och kommunens revisorer för kännedom.

Sammanfattning

Socialnämnderna i Sverige är skyldiga att anmäla till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) om beviljade insatser enligt Socialtjänstlagen (SoL) eller Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) inte har verkställts senast tre månader efter beslut, eller där det har ett skett avbrott i insats och därefter inte har verkställts på nytt inom tre månader. Nämnden ska också rapportera till IVO när de beslut som tidigare rapporterats som ej verkställda, faktiskt har verkställts.

Ärende

Förvaltningen har fyra (4) ärenden enligt SoL samt två (2) enligt LSS att rapportera till IVO.

Ej verkställda beslut SoL

Ett ärende avser kontaktfamiljsinsats som inte verkställts i tid. Beslutsdatum är 2016-12-27 och i detta ärende har vårdnadshavare eget förslag som dragit ut på tiden för verkställighet.

Tre (3) ärenden avser kontaktfamiljsinsatser som nu rapporteras som verkställda. Dessa ärenden har tidigare rapporterats som ej verkställda, men har nu fått uppdragstagare.

Ej verkställda beslut LSS

Två (2) ärenden avser kontaktpersoner för barn enligt LSS som inte har blivit verkställda i tid. Beslutsdatum för ena ärendet är från 2016-03-31 där vårdnadshavare haft eget förslag på kontaktperson som familjehemshandläggare inte fått kontakt med. Det andra ärendet har beslut från 2016-07-11, och barnet har beviljats insats i form av korttidsvistelse.

Familjehemssekreterare inom barn och ungdomsenheten ansvarar för verkställighet av kontaktpersons- samt kontaktfamiljsbeslut enligt LSS gällande barn. Därför rapporteras dessa ärenden i denna nämnd, trots att beslut om insats fattas av biståndshandläggare inom Vård och omsorgsnämnden.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Om kommunen inte verkställer biståndsbeslut inom tre månader kan IVO välja att hos förvaltningsrätten ansöka om att kommunen tilldöms vite från belopp om tio tusen kronor och upp till maximalt en miljon kronor.

JUSTERARE

EXPEDIERAD

SIGNATUR

UTDRAGSBESTYRKNING

Uppföljning

Regelbunden uppföljning sker mellan ansvarig biståndshandläggare och familjehemshandläggare gällande respektive individärende.

Inför rapportering till IVO sker rapportering även kvartalsvis till kommunfullmäktige och kommunens revisorer för kännedom.

Beslutet skickas till:

Kommunstyrelsen

JUSTERARE

EXPEDIERAD

SIGNATUR

UTDRAGSBESTYRKNING

VON § 41

Dnr 2017/00023

Kvartalsrapport 1 år 2017, ej verkställda beslut enl SoL och LSS

Beslut

1. Vård och omsorgsnämnden beslutar att överlämna förvaltningens rapport av verkställighet av beslut enligt 4 kap 1 § SoL och 9 § LSS till kommunfullmäktige och kommunens revisorer för kännedom.

Sammanfattning

Socialnämnderna i Sverige är skyldiga att anmäla till IVO, Inspektionen för vård och omsorg om beviljade insatser enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) eller enligt Socialtjänstlagen (SoL) inte har verkställts senast tre månader efter beslut, eller där det har skett ett avbrott i insats och därefter inte har verkställts på nytt inom tre månader. Nämnden ska också rapportera till IVO när de beslut som tidigare rapporterats som ej verkställda, faktiskt har verkställts.

Ärende

Förvaltningen har sammanlagt femton (15) beslut enligt LSS samt sex (6) beslut enligt SoL som inte blivit verkställda inom lagstadgad tid av tre månader.

Ej verkställda beslut LSS

Detta kvartal rapporteras totalt 15 individärenden inom LSS detta kvartal.

Av dessa avser två (2) ärenden kontaktpersonsinsatser för barn som inte är verkställda i tid. Besluten är daterade 2016-03-31 samt 2016-07-11. I det förstnämnda fallet har föräldern velat ha en uppdragstagare efter eget förslag vilket dragit ut på tiden, och i det andra fallet har det varit svårigheter att hitta lämplig uppdragstagare, dock har individen beviljad insats i form av korttidsboende. Då verkställighetsansvaret för barnärenden handläggs hos familjehemshandläggare inom Socialnämnden, informeras även denna av ovanstående.

Sju (7) ärenden avser kontaktpersonsinsatser för vuxna som inte verkställts i tid. Av dessa består tre ärenden avbrott i tidigare verkställigheter. Det äldsta ärendet har beslutsdatum 2015-11-13, denne har enligt dokumentation inte svarat på kontaktförsök från handläggare och därför har planering av uppstartsmöte med tilltänkt uppdragstagare inte kunnat hållas.

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

VON § 41

Dnr 2017/00023

Sex (6) ärenden avser beslut om bostad med särskild service enligt 9 p 9 § LSS som inte blivit verkställda i tid. Det äldsta beslutet är daterat 2015-06-24. Samtliga individer har uppgett att de avvaktar nybyggt gruppboende i Bålsta. Dock finns planering för en av individerna om att göra studiebesök i annan kommun för bostad.

Ej verkställda beslut SoL

Totalt rapporteras fjorton (14) individärenden detta kvartal enligt SoL.

Fyra (4) ärenden avser kontaktpersonsinsatser som inte är verkställda, varav det äldsta är daterat 2016-04-30. I detta ärende har den enskilde tackat nej till förslag om uppdragstagare.

Sju (7) ärenden rapporteras då verkställighet har skett av beslut om kontaktperson för vuxna med funktionsnedsättning inom socialpsykiatri. Dessa sju har tidigare rapporterats som ej verkställda, men har nu fått kontaktpersoner.

Tre (3) individärenden avser beslut om permanent bostad enligt 5 kap SoL. Av dessa avser två (2) beslut som inte blivit verkställda i tid, där den enskilde tackat nej men har hemtjänstinsatser istället.

Ett ärende rapporteras som ett avslut då den enskilde återtagit sin ansökan.

Socialförvaltningens kommentar

Det finns fortsatta svårigheter att hitta matchande uppdragstagare till enskilda som fått gynnande beslut i form av kontaktperson. Som tidigare rapporterats, handhar dessa handläggare även bemanning inom personlig assistans samt ledsagning vilket medför en hög arbetsbelastning samt behov av prioritering av arbetsuppgifter. En handläggare har dock fått huvudansvaret för just verkställighet av kontaktpersonsbeslut vilket har medfört att man under de senaste månaderna har lyckats verkställa sju kontaktpersonsinsatser enligt LSS. Arbete pågår med att hitta lämpliga uppdragstagare för resterande individer som har beslut enligt LSS samt SoL.

De individer som har beslut om bostad med särskild service enligt LSS har aktivt valt att tacka nej till andra boendeförslag utanför kommunen och istället avvakta byggnationen av ny gruppboende som planeras stå färdigt i Bålsta år 2018.

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

Vård- och omsorgsnämnden

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Om kommunen inte verkställer biståndsbeslut inom tre månader kan IVO välja att hos förvaltningsrätten ansöka om att kommunen tilldöms vite från tio tusen kronor upp till maximalt en miljon kronor.

VON § 41

Dnr 2017/00023

Yttranden har avgetts till IVO i nio ärenden där IVO överväger att ansöka om vite hos förvaltningsrätten. Av dessa yttranden avser tre kontaktpersonsinsatser enligt SoL och fyra enligt LSS. Två avser bostad med särskild service enligt LSS.

Uppföljning

Regelbunden uppföljning sker mellan ansvarig biståndshandläggare respektive socialsekreterare med de handläggare som ansvarar för verkställigheten för att säkerställa att respektive ärende hanteras inom lagstadgad tid samt för att kunna dokumentera fortlöpande. Rutiner finns upprättade för handläggande av ärenden och dessa följs upp under regelbundna avstämningar som hålls tillsammans med de verkställande handläggarna samt enhetschefer. Under dessa avstämningar ser man även gemensamt över ärendeflödet och rutiner samt identifierar eventuella brister och behov som behöver åtgärdas gällande rutiner samt verksamhetssystem.

Rapportering sker kvartalsvis till kommunfullmäktige och kommunens revisorer för kännedom.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, daterad 2017-04-06, dok.nr 2401

Beslutet skickas till:

Kommunstyrelsen.

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

Ärende 16

§ 176

Dnr 2017/00417

Sammanträdesplanering 2018

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kommunfullmäktige beslutar att under år 2018 sammanträda enligt förvaltningens förslag.
2. Kommunfullmäktige beslutar att hålla konstituerande fullmäktigesammanträde samt sammanträde för val av nämnder enligt förvaltningens förslag.
3. Kommunfullmäktige beslutar att fullmäktiges protokoll ska justeras vid justeringssammanträden. Tid och plats för dessa sammanträden ska beslutas i samband med val av justerare under varje enskilt sammanträde, på förslag från tjänstgörande sekreterare.

Kommunstyrelsens beslut

4. Kommunstyrelsen beslutar att under år 2018 sammanträda enligt förvaltningens förslag.
5. Kommunstyrelsen beslutar att arbetsutskottet och tekniska utskottet under år 2018 ska sammanträda enligt förvaltningens förslag.
6. Kommunstyrelsen beslutar att kommunstyrelsens och utskottens protokoll ska justeras vid justeringssammanträden. Tid och plats för dessa sammanträden ska beslutas i samband med val av justerare under varje enskilt sammanträde, på förslag från tjänstgörande sekreterare.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige ska enligt 5 kap. 7 § i kommunallagen själv besluta om när ordinarie sammanträden ska hållas. Likaså ska nämnderna enligt 6 kap 18 § i kommunallagen besluta om sina sammanträdestider.

Av 18 § i kommunstyrelsens reglemente framgår att tekniska utskottet och arbetsutskottet sammanträder på dag och tid som kommunstyrelsen bestämmer. Enligt samma paragraf ska personal- och förhandlingsutskottet sammanträda på dag och tid som utskottet bestämmer.

Beslutsunderlag

KSAU 2017-08-29 § 121

Tjänsteskrivelse

Förslag till sammanträdestider år 2018

JUSTERA RE	EXPEDIERAD	SIGNATU R	UTDRAGSBESTYRK NING
	162		

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

163

§ 121

Dnr 2017/00417

Sammanträdesplanering 2018

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till kommunstyrelsen

1. Kommunfullmäktige beslutar att under år 2018 sammanträda enligt förvaltningens förslag.
2. Kommunfullmäktige beslutar att hålla konstituerande fullmäktigesammanträde samt sammanträde för val av nämnder enligt förvaltningens förslag.
3. Kommunfullmäktige beslutar att fullmäktiges protokoll ska justeras vid justeringssammanträden. Tid och plats för dessa sammanträden ska beslutas i samband med val av justerare under varje enskilt sammanträde, på förslag från tjänstgörande sekreterare.
4. Kommunstyrelsen beslutar att under år 2018 sammanträda enligt förvaltningens förslag.
5. Kommunstyrelsen beslutar att arbetsutskottet och tekniska utskottet under år 2018 ska sammanträda enligt förvaltningens förslag.
6. Kommunstyrelsen beslutar att kommunstyrelsens och utskottens protokoll ska justeras vid justeringssammanträden. Tid och plats för dessa sammanträden ska beslutas i samband med val av justerare under varje enskilt sammanträde, på förslag från tjänstgörande sekreterare.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige ska enligt 5 kap. 7 § i kommunallagen själv besluta om när ordinarie sammanträden ska hållas. Likaså ska nämnderna enligt 6 kap 18 § i kommunallagen besluta om sina sammanträdestider.

Av 18 § i kommunstyrelsens reglemente framgår att tekniska utskottet och arbetsutskottet sammanträder på dag och tid som kommunstyrelsen bestämmer. Enligt samma paragraf ska personal- och förhandlingsutskottet sammanträda på dag och tid som utskottet bestämmer.

Beslutsunderlag

Förslag till sammanträdestider år 2018

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

Kommunstyrelsens kansli
Sara Widströmer, Kommunsekreterare
0171-525 61
sara.widstromer@habo.se

Sammanträdesplanering 2018

Förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar att under år 2018 sammanträda enligt förvaltningens förslag.
2. Kommunfullmäktige beslutar att hålla konstituerande fullmäktigesammanträde samt sammanträde för val av nämnder enligt förvaltningens förslag.
3. Kommunfullmäktige beslutar att fullmäktiges protokoll ska justeras vid justeringssammanträden. Tid och plats för dessa sammanträden ska beslutas i samband med val av justerare under varje enskilt sammanträde, på förslag från tjänstgörande sekreterare.
4. Kommunstyrelsen beslutar att under år 2018 sammanträda enligt förvaltningens förslag.
5. Kommunstyrelsen beslutar att arbetsutskottet och tekniska utskottet under år 2018 ska sammanträda enligt förvaltningens förslag.
6. Kommunstyrelsen beslutar att kommunstyrelsens och utskottens protokoll ska justeras vid justeringssammanträden. Tid och plats för dessa sammanträden ska beslutas i samband med val av justerare under varje enskilt sammanträde, på förslag från tjänstgörande sekreterare.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige ska enligt 5 kap. 7 § i kommunallagen själv besluta om när ordinarie sammanträden ska hållas. Likaså ska nämnderna enligt 6 kap 18 § i kommunallagen besluta om sina sammanträdestider.

Av 18 § i kommunstyrelsens reglemente framgår att tekniska utskottet och arbetsutskottet sammanträder på dag och tid som kommunstyrelsen bestämmer.

Ärendet

Inför 2017 års sammanträdesplanering gjordes en större översyn av sammanträdesprocessen för kommunstyrelsen och kommunfullmäktige i syfte att förkorta den. I översynen föreslogs även en formalisering av justeringsprocessen genom införande av justeringssammanträden. Detta eftersom den förkortade sammanträdesprocessen inte lämnar mycket utrymme för avvikelser. Utgångspunkten var att justeringssammanträde ska äga rum under torsdagen i samma vecka som sammanträdet.

Under 2017 gjordes också ytterligare justeringar i sammanträdesprocessen, bland annat genom införande av alliansberedning och oppositionsberedning.

Förvaltningens förslag till 2018 års sammanträdesplanering bygger på den struktur som infördes 2017. De förändringar som infördes under 2017 har också lagts in i planeringen. I förslaget har också två extra fullmäktigesammanträden införts, med anledning av att det är valår. Därmed behöver ett konstituerande sammanträde hållas och därefter även ett sammanträde för val av nämnder med mera.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Antalet sammanträden är samma som föregående år. Därmed beräknas kostnaderna för sammanträden bli oförändrade

Uppföljning

Kommunstyrelsens/kommunfullmäktiges sammanträdesprocess följs upp löpande av kommunstyrelsens kansli.

Beslutsunderlag

– Förslag till sammanträdestider år 2018

Beslut skickas till

Ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige,
Ledamöter och ersättare i kommunstyrelsen
Ledamöter och ersättare i kommunstyrelsens arbetsutskott
Ledamöter och ersättare i kommunstyrelsens tekniska utskott
Nämnderna – För kännedom
Revisorerna – För kännedom
Kommundirektören
Avdelningschefer inom kommunstyrelsens förvaltning
Löneadministration

Antagen av: Kommunstyrelsen ÅÅÅÅ-MM-DD, § XX
Kommunfullmäktige ÅÅÅÅ-MM DD, § XX

Stoppdag	Allians-beredning	Utskick till utskotten	Oppositions-beredning	Tekniska utskottet sammanträder *	Arbetsutskottet sammanträder*	Utskick: Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen sammanträder *	Utskick: Kommunfullmäktige	Kommunfullmäktige sammanträder *
<i>Måndag 12:00</i>	<i>Torsdag 09:00</i>	<i>Fredag eftermiddag</i>	<i>Tisdag 13:00</i>	<i>Måndag 15:00</i>	<i>Tisdag 08:30</i>	<i>Måndag eftermiddag</i>	<i>Måndag 10:00</i>	<i>Fredag eftermiddag</i>	<i>Måndag 19:00</i>
15 jan	18 jan	19 jan	23 jan	29 jan	30 jan	5 feb	12 feb	16 feb	26 feb
19 feb	22 feb	23 feb	27 feb	5 mars	6 mars	12 mars	19 mars	23 mars	3 april ^{*1}
26 mars	28 mars ^{*2}	29 mars ^{*3}	4 april	9 april	10 april	16 april	23 april	27 april	7 maj
30 april ^{*4}	3 maj	4 maj	8 maj	14 maj	15 maj	21 maj	28 maj	1 juni	11 juni
<i>Uppehåll</i>	<i>Uppehåll</i>	<i>Uppehåll</i>	<i>Uppehåll</i>	<i>Uppehåll</i>	<i>Uppehåll</i>	<i>Uppehåll</i>	<i>Uppehåll</i>	<i>Uppehåll</i>	<i>Uppehåll</i>
20 aug	23 aug	24 aug	28 aug	3 sept	4 sept	10 sept	17 sept	21 sept	1 okt
24 sept	27 sept	28 sept	2 okt	8 okt	9 okt	15 okt	22 okt	26 okt	5 nov
29 okt	1 nov	2 nov	6 nov	12 nov	13 nov	19 nov	26 nov	30 nov	10 dec

^{*1} Tisdag

^{*2} Onsdag

^{*3} Torsdag

^{*4} Kl. 10.00

EXTRA fullmäktige: 2018-10-15 (konstituerande)
EXTRA fullmäktige: 2018-12-03 (val av nämnder m.m.)

Kommunfullmäktiges valberedning sammanträder vid behov
*Justeringsammanträden är alltid torsdagen i samma vecka som sammanträdet hålls

Ärende 17

§ 180

Dnr 2017/00388

Fastställande av valdistrikt

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kommunfullmäktige beslutar att föreslå länsstyrelsen att 2014 års valdistrikt i Håbo kommun kvarstår vid valet 2018.

Sammanfattning

Inför valet ska länsstyrelsen och kommunfullmäktige fatta beslut om indelningen i valdistrikt. Valmyndigheten rekommenderar att valdistriktens storlek ska vara mellan 1000 och 2000 röstberättigade, även om denna gräns inte är absolut. Enligt statistik från valmyndigheten har de valdistrikt som Håbo kommun beslutade om inför valen 2014 mellan 1000 och 2000 röstberättigade, varför förvaltningen föreslår att distrikten ska kvarstå även vid 2018 års val. Valdistrikten i Håbo kommun föreslås därmed bli följande:

- Mansängen
- Skörby
- Eneby
- Råby
- Fånäs
- Västerängen
- Åsenområdet
- Ekillaområdet
- Övergran
- Skokloster

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag Valnämnden 2017-08-28 § 3

Protokollsutdrag KF § 74 2013-09-23

Bilaga: Karta, valdistriktsindelning 2014

Valgeografi – information från valmyndigheten

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

Valnämnden

§ 3

Dnr 2017/00388

Fastställande av valdistrikt

Valnämndens förslag till kommunfullmäktige

1. Kommunfullmäktige beslutar att föreslå länsstyrelsen att 2014 års valdistrikt i Håbo kommun kvarstår vid valet 2018.

Sammanfattning

Inför valet ska länsstyrelsen och kommunfullmäktige fatta beslut om indelningen i valdistrikt. Valmyndigheten rekommenderar att valdistriktens storlek ska vara mellan 1000 och 2000 röstberättigade, även om denna gräns inte är absolut. Enligt statistik från valmyndigheten har de valdistrikt som Håbo kommun beslutade om inför valen 2014 mellan 1000 och 2000 röstberättigade, varför förvaltningen föreslår att distrikten ska kvarstå även vid 2018 års val. Valdistrikten i Håbo kommun föreslås därmed bli följande:

- Mansängen
- Skörby
- Eneby
- Råby
- Fånäs
- Västerängen
- Åsenområdet
- Ekillaområdet
- Övergran
- Skokloster

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag KF § 74 2013-09-23
Bilaga: Karta, valdistriktsindelning 2014
Valgeografi – information från valmyndigheten

JUSTERA
RE

EXPEDIERAD

SIGNATU
R

UTDRAGSBESTYRK
NING

Valnämnden

Beslutet skickas till:

Valnämnden

Länsstyrelsen i Uppsala Län

JUSTERA RE	EXPEDIERAD	SIGNATU R	UTDRAGSBESTYRK NING
	170		

Kommunstyrelsens kansli
Sara Widströmer, Kommunsekreterare
0171-525 61
sara.widstromer@habo.se

Valet 2018: Fastställande av valdistrikt

Förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar att föreslå länsstyrelsen att 2014 års valdistrikt i Håbo kommun kvarstår vid valet 2018.

Sammanfattning

Inför valet ska länsstyrelsen och kommunfullmäktige fatta beslut om indelningen i valdistrikt. Valmyndigheten rekommenderar att valdistriktens storlek ska vara mellan 1000 och 2000 röstberättigade, även om denna gräns inte är absolut. Enligt statistik från valmyndigheten har de valdistrikt som Håbo kommun beslutade om inför valen 2014 mellan 1000 och 2000 röstberättigade, varför förvaltningen föreslår att distrikten ska kvarstå även vid 2018 års val. Valdistrikten i Håbo kommun föreslås därmed bli följande:

- Mansängen
- Skörby
- Eneby
- Råby
- Fånäs
- Västerängen
- Åsenområdet
- Ekillområdet
- Övergran
- Skokloster

Ärendet

Inför 2018 års allmänna val till riksdag, landstings- och kommunfullmäktige ska länsstyrelsen senast de 1 december 2017 fatta beslut om kommunernas indelning i valdistrikt. Inför detta behöver kommunfullmäktige, senast den 31 oktober, fatta beslut i frågan.

Valdistriktens storlek

Varje kommun är indelad i valdistrikt, som oftast består av mellan 1000 och 2000 röstberättigade personer. Det finns dock ingen absolut övre eller under gräns för valdistriktens storlek, enligt uppgifter från Valmyndigheten, men storleken ovan är att rekommendera för att valen ska bli så hanterliga som möjligt.

Nuvarande indelning i valdistrikt

När 2014 års allmänna val skulle äga rum gjordes en översyn över Håbo kommuns valdistrikt och vissa förändringar gjordes, vilket mynnade ut i en indelning i följande tio valdistrikt:

- Mansängen
- Skörby
- Eneby
- Råby
- Fånäs
- Västerängen
- Åsenområdet
- Ekillaområdet
- Övergran
- Skokloster

Karta över valdistrikten bifogas i bilaga.

Valmyndighetens statistik

Den 1 mars 2017 tog valmyndigheten fram statistik över antal röstberättigade i kommunen. Valmyndighetens statistik över röstberättigade per valdistrikt i Håbo kommun framgår av tabellen nedan:

Länskod	Kommun	Valdistriktskod	Valdistriktsnamn	Antal röstberättigade
03	Håbo	03050101	Mansängen	1 181
03	Håbo	03050102	Skörby	1 612
03	Håbo	03050103	Eneby	1 855
03	Håbo	03050104	Råby	1 892
03	Håbo	03050105	Fånäs	1 195
03	Håbo	03050206	Västerängen	1 963
03	Håbo	03050207	Åsenområdet	1 276
03	Håbo	03050208	Ekillaområdet	1 339
03	Håbo	03050309	Övergran	1 508
03	Håbo	03050410	Skokloster	1 742

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen noterar att ett eller två av valdistrikten (Västerängen, och i viss mån Råby) närmar sig 2000 röstberättigade enligt valmyndighetens statistik. Då distrikten, enligt statistiken, dock inte överstiger 2000 röstberättigade och då 2000 röstberättigade heller inte är en absolut övre gräns bedömer förvaltningen att befintlig indelning i valdistrikt kan kvarstå vid valet 2018. Även om befolkningen i dessa valdistrikt ändras något i förhållande till statistiken bör detta inte påverka valdistrikten i så stor utsträckning att valarbetet blir för stort eller ohanterligt.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Inte aktuellt

Uppföljning

Beslutet följs upp i samband med uppföljningen efter att arbetet med valet avslutats liksom i samband med beslut om valkretsindelning ska fattas inför nästkommande val.

Beslutsunderlag

- Protokollsutdrag KF § 74 2013-09-23
- Bilaga: Karta, valdistriktsindelning 2014
- Valgeografi – information från valmyndigheten (bifogas ej)

Beslut skickas till

Valnämnden
Länsstyrelsen i Uppsala Län

KF § 74

KS 2013/83

Beslut dels om justerade valdistrikt och dels om namn på distrikt - inför de kommande valen år 2014

Bakgrund

Under år 2014 sker allmänna val dels till Europaparlamentet 2014-05-25 och dels till riksdag, landstings- och kommunfullmäktige, 2014-09-14. Båda valdagarna föregås av en period för förtidsröstning.

Håbo kommun utgör en valkrets som är uppdelad i tio valdistrikt. Bestämmelser för valdistriktens utformning återfinns dels i vallagen och dels i Valmyndighetens manual gällande valgeografi med mera. Av dess framgångar bland annat att antalet röstberättigade i ett distrikt skall omfatta mellan 1000 och 2000 personer samt att ett distrikt ska utgöras av en geografisk obruten yta. Valmyndigheten rekommenderar att distriktet namnges så att den röstande ska förstå vilket område som avses bara genom att läsa namnet. För närvarande är distriktet benämnde Håbo 1 till Håbo 10.

Länsstyrelsen ska senast den 1 december, året före valåret, beslut om indelning i valdistrikt, innebärande att fullmäktiges beslut ska föreligga i lämplig tid före detta datum.

I den nuvarande valkretsindelningen är distrikt 2 uppdelat i två enklaver. Antalet röstberättigade i nuvarande distrikt 10 uppgår till ca 2000 röstberättigade.

Valnämnden redovisar i beslut 2013-06-26, § 6 förslag till justerade valdistrikt, innebärande en anpassning dels till vallagen och även till Valmyndighetens rekommendation gällande distriktsindelningen.

Nämndens förslag innebär i huvudsak att distrikt 2 i Bålsta tätort fortsättningsvis utgörs av *ett* sammanhållet område och att distrikt 10 för Skokloster tätort med kringområde, yt- och befolkningsmässigt minskat så att det hålls inom den övre gränsen för antalet röstberättigade. Område 9 för Övergran har utökats med motsvarande område. Till detta kommer vissa smärre justeringar av vissa av de övriga åtta områdena.

Nämnden redovisar vid samma tillfälle även förslag till namnsättning av de tio distrikten.

Beslutsunderlag

- Nuvarande valdistriktsindelning
- Förslag dels till ny valkretsindelning och dels till namnsättning av valdistrikten enligt valnämndens förslag, 2013-06-26, § 6
- Vallagen (2005:837)

Kommunfullmäktige

KF § 74

KS 2013/83

- Valmyndighetens manual för länsstyrelsens och valnämndens arbete med valgeografi och mandat
- Valnämndens beslut 2013-06-26, § 6
- Tjänsteskrivelse 2013-08-06
- Arbetsutskottets förslag till beslut 2013-08-20, § 109
- Kommunstyrelsens förslag till beslut 2013-09-02 § 134.

Styrelsen tillstyrker förvaltningens förslag till beslut.

Kommunfullmäktiges beslut

1. Fullmäktige beslutar godkänna valnämndens förslag till justerad valkretsindelning i enlighet med valnämndens beslut 2013-06-26, § 6.
2. Fullmäktige beslutar godkänna valnämnden förslag till ny beteckning av respektive valdistrikt i enlighet med nämndens beslut 2013-06-26, § 6:

Nuvarande beteckning

Ny beteckning

Håbo 1

Mansängen

Håbo 2

Skörby

Håbo 3

Eneby

Håbo 4

Råby

Håbo 5

Fånäs

Håbo 6

Västerängen

Håbo 7

Åsenområdet

Håbo 8

Ekillaområdet

Håbo 9

Övergran

Håbo 10

Skokloster

Beslutsexpediering

Valnämnden

Länsstyrelsen i Uppsala län

Kommunstyrelsens kansli
Sara Widströmer, Kommunsekreterare
0171-525 61
sara.widstromer@habo.se

Ärende 18

Entledigande från uppdrag som ersättare i kommunfullmäktige, ersättare i valnämnden, ledamot i barn- och utbildningsnämnden och god man enligt fastighetsbildningslagen, samt fyllnadsval och begäran om ny sammanräkning

Förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige entledigar Ulrika Wallin (MP) från uppdrag som ersättare i kommunfullmäktige.
2. Kommunfullmäktige entledigar Ulrika Wallin (MP) från uppdrag som ersättare i valnämnden.
3. Kommunfullmäktige entledigar Ulrika Wallin (MP) från uppdrag som ledamot i barn- och utbildningsnämnden.
4. Kommunfullmäktige entledigar Ulrika Wallin (MP) från uppdrag som god man enligt fastighetsbildningslagen i "Nämndens namn" .
5. Kommunfullmäktige hemställer hos länsstyrelsen om en ny sammanräkning utifrån 2014 års allmänna val, för att utse en ersättare i kommunfullmäktige i Ulrika Wallins (MP) ställe.
6. Kommunfullmäktige utser N.N. till ny ersättare i valnämnden i Ulrika Wallins (MP) ställe.
7. Kommunfullmäktige utser N.N. till ny ledamot i barn- och utbildningsnämnden i Ulrika Wallins (MP) ställe.
8. Kommunfullmäktige utser N.N. till ny god man enligt fastighetsbildningslagen i Ulrika Wallins (MP) ställe.

Sammanfattning

Ulrika Wallin (MP) har begärt entledigande från samtliga uppdrag i Håbo kommun. Ulrika Wallin är förtroendevald på följande poster:

- Ersättare i fullmäktige
- Ersättare i valnämnden
- Ledamot i barn- och utbildningsnämnden
- Ordinarie post som god man enligt fastighetsbildningslagen.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Inte aktuellt

Uppföljning

Inte aktuellt

Beslutsunderlag

- Begäran om entledigande

Beslut skickas till

Ulrika Wallin (MP)

Valda

Barn- och utbildningsnämnden

Valnämnden

Länsstyrelsen, Uppsala län

Lantmäteriet, Uppsala

Löneadministration

Förtroendemannaregister

Från: Stina Gabrielsson för Sara Widströmer
Skickat: den 18 juli 2017 12:50
Till: Stina Gabrielsson
Ämne: VB: Begäran entledigande

Uppföljningsflagga: Följ upp
Flagga: Har meddelandeflagga

Med vänlig hälsning

Stina Gabrielsson
Arkivarie

Håbo kommun
Kommunstyrelsens förvaltning
746 80 BÅLSTA
Telefon 0171-525 00
www.habo.se

Överväg miljöpåverkan innan du skriver ut detta e-postmeddelande

Från: ulrika wallin [<mailto:uwallin@hotmail.se>]
Skickat: den 18 juli 2017 10:26
Till: Jonas Eliasson <jonas.eliasson@habo.se>; Sara Widströmer <sara.widstromer@habo.se>
Kopia: Christian Nordberg <nordbergchristian@gmail.com>
Ämne: Begäran entledigande

Hej,

Härmed begär jag på grund av tidsbrist entledigande från samtliga uppdrag för Miljöpartiet de gröna Håbo inklusive ersättarplatsen i kommunfullmäktige.

Vänliga hälsningar

Ulrika Wallin

Från: Ulf Winberg
Skickat: den 14 juli 2017 10:52
Till: Sara Widströmer; Carina Lund
Ämne: Vb: Meddelar avgång

Vidarbefodrar mail från Ulrika Wallin!
Mvh Ulf

Skickat från min Huawei Mobile

----- Ursprungligt meddelande -----

Ämne: Meddelar avgång

Från: ulrika wallin

Till: Ulf Winberg

Kopia: Christian Nordberg ,Marie Nordberg ,B-Marie Nordberg

Hej,

Jag avsäger mig härmed uppdraget som ersättare för MP i Kommunfullmäktige.

Vänliga hälsningar
Ulrika Wallin
Bålsta 2017-07-13

Kommunstyrelsens kansli
Sara Widströmer, Kommunsekreterare
0171-525 61
sara.widstromer@habo.se

Ärende 19

Entledigande från uppdrag som revisor samt fyllnadsval

Förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige entledigar Eva Hellberg (S) från uppdrag som revisor.
2. Kommunfullmäktige utser N.N. till ny revisor i Eva Hellbergs (S) ställe.

Sammanfattning

Eva Hellberg (S) har begärt entledigande från uppdraget som revisor.

I alla val av revisor är det grundläggande att revisorn ska stå fri från den/de som ska granskas och inte själv ha ett ansvar i verksamheten. Revisorns oberoende bör vara så tydligt och oinskränkt som möjligt för att uppnå förtroende och kontinuitet. Detta regleras också genom valbarhetsreglerna i kommunallagen (KL kap 4 § 6a).

Den som väljs till revisor kan, för att revisorns oberoende ska kunna garanteras, därmed inte ha uppdrag som ledamot eller ersättare i fullmäktige, nämnd eller styrelse för kommunalt bolag. Likaså kan den som väljs till revisor inte kan ha en anhörig som antingen har uppdrag i styrelser och nämnder eller har en ledande befattning med ett redovisningsansvar inom kommunen.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Inte aktuellt

Uppföljning

Inte aktuellt

Beslutsunderlag

- Avsägelse 2017-08-24

Beslut skickas till

Eva Hellberg (S)
Vald
Revisionen
Löneadministration
Förtroendemannaregister

Bålsta 2017-08-24

Håbo kommun

Undertecknad avsäger sig härmed sitt uppdrag som lekmannarevisor på grund av hälsoskäl.

Eva Hellberg

Eva Hellberg

Skeppsvägen 5 K

746 31 Bålsta

Kommunstyrelsens kansli
Sara Widströmer, Kommunsekreterare
0171-525 61
sara.widstromer@habo.se

Ärende 20

Avsägelse från uppdrag som ledamot i kommunfullmäktige samt begäran om ny sammanräkning

Förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige entledigar Anna Wiberg (M) från uppdrag som ledamot i kommunfullmäktige.
2. Kommunfullmäktige hemställer hos Länsstyrelsen om en ny sammanräkning utifrån 2014 års allmänna val för att utse en ledamot i kommunfullmäktige i Anna Wibergs (M) ställe.

Sammanfattning

Anna Wiberg (M) har begärt entledigande från uppdraget som ledamot i kommunfullmäktige.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Inte aktuellt

Uppföljning

Inte aktuellt

Beslutsunderlag

- Avsägelse datera 2017-08-29

Beslut skickas till

Anna Wiberg (M)
Länsstyrelsen
Löneadministration
Förtroendemannaregister

Kommunfullmäktige
Håbo Kommun
Centrumleden 1
746 80 Bålsta

Avsägning av politiskt uppdrag

Härmed avsäger jag mig mitt uppdrag som kommunfullmäktigeledamot med omedelbar verkan.

Bålsta den 29 augusti 2017

Anna Wiberg

Skogsvägen 3
746 93 Bålsta

Kommunstyrelsens kansli
Sara Widströmer, Kommunsekreterare
0171-525 61
sara.widstromer@habo.se

Ärende 21

Entledigande från uppdrag som ledamot i kommunstyrelsen samt fyllnadsval

Förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige entledigar Liselotte Grahn Elg (M) från uppdrag som 1:e vice ordförande i kommunstyrelsen.
2. Kommunfullmäktige utser N.N. till ny 1:e vice ordförande i kommunstyrelsen i Liselotte Grahn Elgs (M) ställe.

Sammanfattning

Liselotte Grahn Elg (M) har begärt entledigande från uppdraget som 1:e vice ordförande i kommunstyrelsen.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Inte aktuellt

Uppföljning

Inte aktuellt

Beslutsunderlag

– Avsägelse

Beslut skickas till

Liselotte Grahn Elg

Vald

Kommunstyrelsen

Löneadministration

Förtroendemannaregister

Från: Jonas Eliasson
Skickat: den 12 september 2017 07:47
Till: Liselotte Grahn Elg (liselotte.grahn.elg@moderat.se)
Kopia: Sara Widströmer
Ämne: VB: Avsägelse uppdrag

Uppföljningsflagga: Följ upp
Flagga: Har meddelandeflagga

Hej,

Jag har emottagit ditt mail och vidarebefordrar det till Sara för behandling i fullmäktige.

Med vänlig hälsning

Jonas Eliasson

Kanslichef

Håbo kommun

Kommunstyrelsens förvaltning

746 80 Bålsta

Telefon 0171-525 58

www.habo.se

Överväg miljöpåverkan innan du skriver ut detta e-postmeddelande

Från: Liselotte Grahn Elg
Skickat: den 12 september 2017 05:49
Till: Jonas Eliasson <jonas.eliasson@habo.se>; Carina Lund <carina.lund@habo.se>
Ämne: Avsägelse uppdrag

Hej Jonas,

Jag vill med detta säga av mig min plats i Kommunstyrelsen.

Önskar att detta behandlas på nästa Kommunfullmäktige.

Bekräfta gärna mitt mejl. Tack.

Med vänlig hälsning

Lotta Grahn Elg

Moderaterna